

Aloittelevan varhaiskasvatuksen sosionomin ammattillinen kasvu moniammatillisessa tiimissä - Monikielisyyden tukeminen päiväkodin arjessa

Vertti Kapulainen

2025 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Aloittelevan varhaiskasvatuksen sosionomin ammatillinen kasvu
moniammatillisessa tiimissä - Monikielisyyden tukeminen päivä-
kodin arjessa**

Vertti Kapulainen
Sosionomi, AMK
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2024

Vertti Kapulainen

Aloittelevan varhaiskasvatuksen sosionomin ammatillinen kasvu moniammatillisessa tiimissä - Monikielisyden tukeminen päiväkodin arjessa

Vuosi 2025 Sivumäärä 71

Tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön tavoitteena oli dokumentoida ja reflektoida aloittelevan varhaiskasvatuksen sosionomin ammatillista kehitystä sekä jäsentää sosionomin työkuvaa Lahden kaupungin varhaiskasvatusyksikössä.

Kehittämistehtävänä oli hahmottaa varhaiskasvatuksen sosionomin roolia moniammatillisessa tiimissä sekä kehittää monikielisyden tukemisen käytäntöjä lapsiryhmässä. Tietoperusta rakentui varhaiskasvatuksen sosionomin ammatillisiin kompetensseihin, moniammatilliseen yhteistyöhön, monikielisyden tukemiseen ja perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Tutkimusmenetelmänä käytettiin autoetnografista päiväkirjaa, jossa havainnointiin ja refleктоitiin omaa toimintaa kahdeksan viikon ajan. Prosessissa havainnointiin ja testattiin erilaisia käytännön menetelmiä monikielisten lasten tukemiseen ja kartoitettiin Lahden alueen lapsiperheille suunnattuja palveluita.

Keskeisimpinä tuloksina havaittiin varhaiskasvatuksen sosionomin roolin jäsentymien perheiden kokonaisvaltaisen tukemisen ja palveluohjauksen asiantuntijana, kulttuurisensitiivisen työtöteen kehittyminen monikielisten perheiden kanssa työskennellessä sekä ammatillisen osaamisen kehittyminen.

Johtopäätöksenä todettiin varhaiskasvatuksen sosionomin toimivan sillanrakentajana perheiden ja palveluiden välillä sekä ammatillisen kasvun edellyttävän jatkuvaa teorian ja käytännön vuoropuhelua ja tämän reflektiota.

Asiasanat: varhaiskasvatuksen sosionomi, ammatillinen kasvu, moniammatillinen yhteistyö, monikielisyys, kulttuurisensitiivisyys

Vertti Kapulainen

The professional development of a novice a social pedagogue in early childhood education and care within a multiprofessional team - Supporting multilingualism in daycare practice

Year

2025

Pages

71

The objective of this diary-based thesis was to document and reflect on the professional development of a novice social pedagogue in early childhood education and care, and to outline their role within an early childhood unit in the city of Lahti.

The development task was to outline the role of a social pedagogue in a multi-professional team, and to develop practices to support multilingualism in the children's group. The theoretical framework focused on the professional competencies of social pedagogues in early childhood education and care, multi-professional collaboration, support for multilingualism, and cooperation with families. The research method used was an autoethnographic diary, through which the writer's observed and reflected on their own practice over an eight-week period. During the process different practical methods were observed and tested to support multilingual children, in addition to mapping services for families with children in the vicinity of the city of Lahti.

The key findings highlighted the clarification of the social pedagogue's role in holistic family support and service guidance, the development of a culturally sensitive approach with multilingual families, and the growth of professional competence.

As a conclusion, the role of social pedagogue was found to act as a bridge between families and services, and that professional development requires a continuous dialogue and reflection between theory and practice

Keywords: Bachelor of Social Service in early childhood education and care, professional growth, interdisciplinary collaboration, multilingualism, cultural sensitivity

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Nykytilan analyysi	7
2.1	Nykyinen työ	7
2.2	Oman osaamisen arviointi ja kehittyminen.....	8
2.3	Sidosryhmät	8
2.4	Vuorovaikutustaidot	9
2.5	Kehittäminen	10
2.6	Opinnäytetyön tavoitteet	11
2.7	Eettisyys ja luotettavuus	11
3	Ammatillisten käsitteiden avaaminen	12
3.1	Autoetnografia.....	12
3.2	Moniammatillinen yhteistyö	13
3.3	Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa	13
3.4	S2- tuki varhaiskasvatuksessa	13
3.5	Kulttuurisensitiivinen työote	13
3.6	Lasten osallisuus	13
3.7	Perheiden kanssa tehtävä kokonaisvaltainen yhteistyö.....	13
4	Viikkosuunnitelma.....	14
5	Päiväkirjaraportointi.....	15
5.1	Viikko 1: Tutustuminen varhaiskasvatuksen sosionomin mahdolliseen työkuvaan	15
5.2	Viikko 2: Moniammatillinen yhteistyö	20
5.3	Viikko 3: Monikielisyden tukeminen lapsen näkökulmasta	27
5.4	Viikko 4: Monikielisyden tukeminen perheen näkökulmasta.....	34
5.5	Viikko 5: Perheiden kanssa tehtävä yhteistyö.....	40
5.6	Viikko 6: Lahden alueen lapsiperheille suunnattujen palveluiden kartoittaminen	48
5.7	Viikko 7: Teorian soveltaminen käytäntöön	54
5.8	Viikko 8: Ammatillinen kasvu ja johtopäätökset.....	59
6	Loppu yhteenveto	65

1 Johdanto

Varhaiskasvatuksen kentällä sosionomeilla on yhä merkittävämpi rooli lasten kokonaisvaltaisessa tukemisessa. Yhteiskunnan monimuotoistuminen ja lasten yksilöllisten tarpeiden lisääntyminen edellyttävät moniammatillista ja joustavaa työtettä (Karila 2016). Tämä opinnäytetyö kuvaa aloittelevan varhaiskasvatuksen sosionomin ammatillista kasvua moniammatillisessa tiimissä, keskittyen monikielisuuden tukemiseen päiväkodin arjessa. Olen juuri työt aloittanut varhaiskasvatuksessa ja olen huomannut, että koulussa opittu teoria varhaiskasvatuksen sosionomista ja sen työnkuvasta on itselleni vielä osittain epäselvä. Myös organisaatiollani ei ole tarkkaa työnkuvaa varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävistä, sillä olen kyseisen päiväkodin ensimmäinen varhaiskasvatuksen sosionomi.

Opinnäytetyön tavoitteena on dokumentoida ja reflektoida ammatillista kehittymistä kahdeksan viikon intensiivijaksolla sekä tukea omaa ammatillista kasvuani kohti varhaiskasvatuksen sosionomin työtä. Tarkoituksena on analysoida sosionomin roolia varhaiskasvatuksessa, tarkastella moniammatillisen yhteistyön käytäntöjä sekä kehittää monikielisuuden tukemisen osaamistani.

Päiväkirjamuotoinen menetelmä valikoitui opinnäytetyön lähestymistavaksi, koska se mahdollistaa reaaliaikaisen ammatillisen kasvun dokumentoinnin, oman toiminnan syvällisen reflektion sekä teoreettisen tiedon ja käytännön yhdistämisen. Koen tämän menetelmän tukevan erityisesti uuden työntekijän oppimisprosessia tarjoten mahdollisuuden jatkuvaan itsearviointiin ja ammatilliseen kasvuun.

Opinnäytetyö toteutetaan Lahden kaupungin varhaiskasvatussyksikössä 21 lapsen ryhmässä, jossa työskentelen yhtenä moniammatillisen tiimin jäsenenä. Ryhmässä on kaksi monikielistä lasta, mikä luo mielenkiintoisen kontekstin ammatillisen osaamisen kehittämiseksi. Työtiimiin kuuluu varhaiskasvatuksen opettaja, minä varhaiskasvatuksen sosionomina, lastenhoitaja ja avustaja, joiden yhteistyö muodostaa keskeisen tarkastelukohteen.

Työn keskeisiä ammattikäsitteitä ovat moniammatillinen yhteistyö, S2-opetus, kulttuurisensitiivinen työote, osallisuus ja perheiden kanssa tehtävä kokonaisvaltainen yhteistyö. Tietoperusta rakentuu varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan, sosionomin ammatillisiin kompetensseihin, kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen sekä lapsen kehityksen tukemiseen. Ammatillisessa osaamisessa korostuvat vuorovaikutustaidot, havainnointi- ja dokumentointitaidot, pedagoginen osaaminen, perheiden kohtaaminen sekä moniammatillinen yhteistyö. Nämä taidot ovat keskeisiä varhaiskasvatuksen sosionomin työssä, jossa painottuu lapsen kokonaisvaltaisen tukeminen. Tässä opinnäytetyössä on käytetty claudia.ai tekoälyä tekstin kieliasun muokkaukseen ja tekstin sujuvoittamiseen.

2 Nykytilan analyysi

2.1 Nykyinen työ

Olen aloittanut nykyisen työni eräässä Lahden päiväkotiyksikössä viime vuoden 2024 ja 2025 vaihteessa, joten kokemusta ei kyseisestä yksiköstä vielä kauheasti ole ja tämä on minun ensimmäinen työpaikkani varhaiskasvatuksen sosionomina. Työskentelen 21 lapsen lapsiryhmässä, jossa työtiimiin lisäksi kuuluu varhaiskasvatuksen opettaja ja lastenhoitaja. Tämän lisäksi kolmesti viikossa ryhmässä mukana on avustaja ja yhtenä aamupäivänä viikossa varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Työssä siis painottuu moniammatillinen yhteistyö. Tämän lisäksi ryhmässä on aloittanut noin neljä kuukautta sitten ukrainalainen lapsi sekä vuodenvaihteessa on aloittanut turkmenistanilainen lapsi. Kumpikaan lapsista ei puhu suomea tai englantia eikä kummarkaan lapsen huoltajien kanssa ole yhteistä kieltä. Tämän takia etenkin monikielisyys-tukeminen kuuluu vahvasti työtehtäviini.

Varhaiskasvatuksen sosionomin työssä vaaditaan monipuolista osaamista. Pedagoginen osaaminen muodostuu lapsen kehityksen ja oppimisen tuntemuksesta, varhaiskasvatuksen pedagogisten menetelmien hallinnasta sekä erityispedagogisesta perusosaamisesta. Lisäksi työssäni tarvitaan S2-opetuksen perusteiden tuntemusta monikielisten lasten tukemiseksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021, 75-87.)

Työtehtäväni perustuvat keskeisesti varhaiskasvatuslakiin (540/2018) sekä vuoden 2022 varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Päivittäiset työtehtäväni koostuvat lapsiryhmän pedagogisen toiminnan suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista yhdessä tiimin kanssa. Työhöni kuuluu olennaisena osana lasten havainnointi ja dokumentointi sekä perheiden kanssa tehtävä yhteistyö. Erityistä huomiota työssäni vaativat erityistä tukea tarvitsevien lasten tukitoimien toteuttaminen sekä monikielisten lasten kielen kehityksen tukeminen. Tiimityöskentely ja moniammatillinen yhteistyö muodostavat perustan päivittäiselle työlleni.

Vuorovaikutusosaaminen korostuu päivittäisessä työssäni. Tämä pitää sisällään niin lasten kuin perheidenkin kohtaamisen sekä moniammatillisen yhteistyön työyhteisön sisällä sekä sen ulkopuolella. Kulttuurisensitiivinen työote on välttämätön työskennellessä monikulttuurisessa ympäristössä. Kehittämisaosaaminen näkyy työssäni oman työn reflektointina, toiminnan dokumentointina ja arviointina sekä jatkuvana ammatillisena kehittymisenä.

Aloittelevana varhaiskasvatuksen sosionomina olen jo saanut kokemusta päivittäisten pedagogisten tilanteiden ohjaamisesta, tiimityöskentelystä, lasten havainnoinnista sekä perheiden kohtaamisesta. Nämä kokemukset luovat pohjan ammatilliselle kasvulleni ja kehittymiselleni varhaiskasvatuksen ammattilaisena.

2.2 Oman osaamisen arviointi ja kehittyminen

Arvioidessani osaamistani suhteessa varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävän vaatimuksiin, tunnistan olevani ammatillisen ja kokonaisvaltaisen kehittymisen alkuvaiheessa. Dreyfusin ja Dreyfusin (1986) ammatillisen kehittymisen mallin mukaan sijoitun edistyneen aloittelijan tasolle, jossa perustaidot ovat hallussa, mutta syvempi ymmärrys ja kokonaisvaltainen työote ovat vielä kehittymässä.

Varhaiskasvatukseen liittyvä pedagoginen osaamiseni on vielä kehittymässä, sillä teoreettista tietoa minulla aiheesta on, mutta työelämässä tehtyä suunnittelua ja toteutusta en ole kukaan päässyt tekemään. Tämän edistämiseksi tarvitsen vielä kokemusta ja syventävää osaamista erityisesti pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. Erityisen tuen toteuttamisessa ja S2-opetuksessa koen myös tarvitsevani lisää teoreettista tietoa ja käytännön kokemusta. Tähän päiväkirjamuotoiseen opinnäytetyö on osittain suunniteltu sen pohjalta, että pääsen näitä osa-alueita kehittämään.

Kupilan (2012) määrittelemien varhaiskasvatuksen asiantuntijuuden osa-alueiden mukaan minun vahvuuksiani ovat vuorovaikutusosaaminen ja yhteistyötaidot. Sen sijaan pedagogisen dokumentoinnin ja toiminnan arvioinnin hallinnassa on vielä kehitettävää. Tulevaisuudessa minun tulee erityisesti panostaa ammatilliseen kehittymiseen useammalla osa-alueella. Pedagogisen dokumentoinnin vahvistaminen on olennaista toiminnan kehittämisen kannalta. Rintakorpi ja Vihmari-Henttonen (2017) korostavat dokumentoinnin merkitystä toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä. Koen tarvitsevani lisää osaamista erilaisten dokumentointimenetelmien käytössä ja dokumentoinnin hyödyntämisessä pedagogisen toiminnan suunnittelussa.

2.3 Sidosryhmät

Kyseisen päiväkotiyksikön sidosryhmään kuuluu useita tahoja. Sisäisiin sidosryhmiin kuuluu päivittäisessä työarjessa moniammatillinen työtiimi, johon yleensä kuuluu varhaiskasvatuksen opettaja, lastenhoitaja ja tässä tapauksessa varhaiskasvatuksen sosionomi. Tämän lisäksi koen sisäisiin sidosryhmiin etenkin varhaiskasvatuksen sosionomin näkökulmasta kuuluvan päiväkodin muu henkilöstö, kuten muiden ryhmien työntekijät, erityisopettaja, S2-opettaja, päiväkodin johtaja, siistijät ja keittiöhenkilökunta.

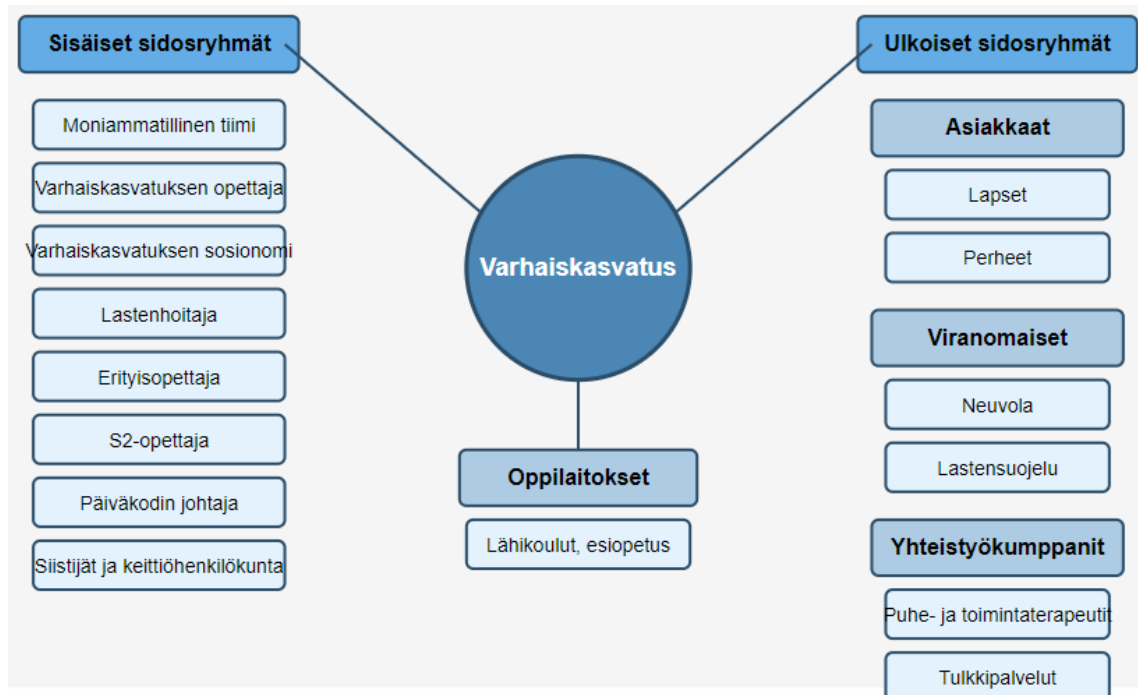
Ulkoiset sidosryhmät ovat keskeinen osa varhaiskasvatuksen sosionomin työtä, ja ne voidaan jakaa asiakkaisiin, viranomaisiin, oppilaitoksiin ja yhteistyökumppaneihin. Asiakkaina ovat lapset ja heidän perheensä, jotka ovat varhaiskasvatuksen toiminnan ytimessä. Lasten ja

perheiden tarpeet ohjaavat työtä ja yhteistyötä eri tahojen kanssa (Varhaiskasvatustalaki 540/2018).

Viranomaisista tärkeimpiä yhteistyötahoja mielestäni ovat neuvola ja lastensuojelu. Neuvola tukee lapsiperheiden terveyttä ja hyvinvointia, kun taas lastensuojelu toimii lapsen edun turvaamiseksi tilanteissa, joissa perheen hyvinvointi on uhattuna (THL 2023).

Yhteistyökumppaneihin kuuluvat muun muassa puheterapeutit ja toimintaterapeutit, jotka tukevat lapsen yksilöllistä kehitystä ja oppimista. Lisäksi tulkkipalvelut ovat tärkeä yhteistyötaho erityisesti monikielisten perheiden kanssa, joita myös ohjaamaan lapsiryhmään kuuluu, jotta esimerkiksi perheiden osallisuus varhaiskasvatuksen toiminnasta voidaan varmistaa. (Opetushallitus 2022.)

Oppilaitoksista lähikoulut, erityisesti esiopetus, ovat merkittäviä yhteistyökumppaneita. Esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen tiivis yhteistyö varmistaa lapsen mahdollisimman sujuvan siirtymisen päiväkodista esiopetukseen, jolla pyritään varmistamaan lapsen koulupolun jatkuvuus. (Opetushallitus 2022.)

Kuva 1. Varhaiskasvatuksen sidosryhmäkartta. Ajatuskartta luotu tekoälyllä.

2.4 Vuorovaikutustaidot

Varhaiskasvatuksen sosionomin työssä vuorovaikutustilanteet ovat moninaisia ja jatkuvia. Varhaiskasvatuksessa vuorovaikutus on keskeinen osa pedagogista toimintaa ja ammatillista osaaamista (Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2017, 15-18). Työssäni

kohtaan päivittäin erilaisia vuorovaikutustilanteita lasten, perheiden kuin työyhteisön muiden jäsenten kanssa.

Lasten kanssa tapahtuvassa vuorovaikutuksessa pidän keskeisenä sensitiivistä ja lasta kunnioittavaa vuorovaikutusta. Ahosen (2017, 78-82) mukaan sensitiivinen vuorovaikutus tukee lapsen turvallisuuden tunnetta ja oppimista. Erityisen tuen ja etenkin monikielisten lasten kanssa saattaa olla haastetta löytää kullekin lapselle sopivia kommunikaation keinoja. Näissä tapauksissa yleisesti kuvatuksen käyttö on osoittautunut toimivaksi apukeinoksi kommunikointiin.

Perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä koen tärkeäksi rakentaa luottamukselliseen vuorovaikutussuhteen, jotta lapsen kasvattaminen yhdessä päiväkodin ja perheiden kanssa olisi mahdollisimman saumatonta ja rehellistä. Kekkonen (2012, 42-44) kirjoittaa kasvatusyhteistyön perustuvan avoimeen dialogiseen vuorovaikutukseen ja molemminpuoliseen kunnioitukseen. Olen huomannut haasteelliseksi saada luotua avointa dialogista vuorovaikutusta monikielisten perheiden kanssa, sillä yhteisen kielen löytäminen on välillä jopa mahdotonta. Aina ei ole mahdollista tulkkipalveluita hyödyntää. Tällöin koen tilanteen vaativan erityistä herkkyyttä ja nonverbaalisen viestinnän taitoja.

Moniammatillisessa tiimityöskentelyssä vuorovaikutustaitoni ovat kehittymässä. Vahvuudekseeni koen muiden tiimiläisten näkökulmien ja ajatuksen kuuntelemisen sekä olen oppinut ja etenkin alkanut uskaltamaan tuomaan esille omia ammatillisia näkemyksiäni tiimissäni. Haasteena kuitenkin koen edelleen oman ammatillisen roolin vahvistamisen ja oman asiantuntijuuteni esiin tuomisen tiimissä, minkä koen luonnolliseksi alalla olevalle uudelle työntekijälle.

Huoltajien ja perheiden kanssa käytävissä keskusteluissa koen tarvitsevani vielä kokemusta ja varmuutta. Erityisesti haastavien asioiden puheeksi ottaminen vaatii harjoittelua. Nummenmaa ja Karila (2011) kirjassaan tuovat esille, että ammatillinen keskustelu edellyttää sekä teorian tuntemusta että käytännön kokemusta erilaisista vuorovaikutustilanteista. Koen itselläni olevan jo jonkin verran teoreettista tietoa, mutta käytännön kokemusta kertyy päivittäin erilaisista vuorovaikutustilanteista.

2.5 Kehittäminen

Varhaiskasvatuksen sosionomin työssä kehittämisosaaminen on keskeinen osa kattavaa ammattitaitoa. Koen kehittämisen ja etenkin arvioinnin olevan välttämätöntä laadukkaana varhaiskasvatuksen totuttamisessa. Toistaiseksi olen jo tiimini kanssa lähtenyt kehittämään tapoja, miten ryhmän monikielisten lasten ja heidän perheiden kanssa pystyttäisiin kommunikoimaan ilman yhteistä kieltä ja miten lasten sekä vanhempien suomen kielen oppimista pystyttäisiin tukemaan. Lasten kanssa käytössä on aktiivisesti kuvatuksia sekä olemme lisänneet ryhmään enemmän kuvia ja sanoja. Vanhempien suomen kielen oppimista on lähdetty

tukemaan S2- opettajan ohjeiden avulla, siten että päivän kuulumiset kerrotaan suomeksi sekä annetaan sama asia myös kirjallisena suomeksi kotiin vietäväksi. Tällöin vanhemmat joutuvat tekstin itse kääntämään, mikä saattaa edistää suomen kielen oppimista. Tämän lisäksi varhaiskasvatuksen sosionomina pystyn tätä päiväkirjamuotoista opinnäytetyötä tehdessä pohtimaan tapoja, miten etenkin S2- kielisiä perheitä voitaisiin paremmin tukea suomen kielen oppimisessa sekä kotoutumisessa Suomeen.

Organisaation puolesta olen saanut kehittämisideaa, joka on käytännössä tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön tarkoitus. Hahmottaa ja kehittää kyseiselle päiväkotiyksikölle varhaiskasvatuksen sosionomin viitekehystä eli mitä kaikkea päiväni, viikkoni ja kuukausieni työnkuvaan kuuluu. Tämän avulla saadaan luotua päiväkodille varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva ja miten se eroaa muiden ammattilaisten työstä kyseisessä päiväkodissa sekä se auttaa itseäni hahmottamaan mitä minun työtehtäviini kuuluu. Kyseiselle päiväkodille ei siis ole vielä olemassa mitään pohjaa varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävistä ja työnkuvasta.

2.6 Opinnäytetyön tavoitteet

Tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön henkilökohtaiset tavoitteet pohjautuvat aiemmin tunnistettuihin kehittämistarpeisiin sekä organisaatiolta saamiini toiveisiin. Henkilökohtaisista tavoitteista keskeisimpänä on ammatillisen identiteetin vahvistaminen uutena työntekijänä sekä oppia toimimaan ammatillisena varhaiskasvatuksen sosionomin roolissa moniammatillisessa tiimissä. Nämä asiat koen kulkevan vahvasti rinnakkain ja tukien toisiaan muovautuen hiljalleen ammatillisempaan suuntaan. Tämän lisäksi voisin keskittyä etenkin syventämään S2-lapsiin liittyvää pedagogista osaamista, sillä se tukisi parhaiten omaa ryhmääni.

Organisaatiolta eli työelämäkumppanin näkökulmasta opinnäytetyön tavoitteena on varhaiskasvatuksen sosionomin roolin selkeyttäminen. Päiväkirjaa tehdessä varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva tulee selkeästi esille. Nummenmaa ja Karila (2011, 45,47) korostaa, että varhaiskasvatuksen kehittämistyön tulee palvella sekä työyhteisöä että asiakasperheiden tarpeita. Tässä opinnäytetyössä myös niin tapahtuu, sillä työyhteisö saa selkeämmän kuvan varhaiskasvatuksen sosionomin roolista, jolloin sen tuomaa ammatillista resurssia pystytään hyödyntämään paremmin työyhteisössä sekä asiakasperheiden kanssa tehtävässä työssä.

2.7 Eettisyys ja luotettavuus

Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön eettisyydessä ja luotettavuudessa tulee huomioida useita näkökulmia. Vilkan (2021, 41-45) mukaan eettisyys ja luotettavuus rakentuvat läpi koko opinnäytetyöprosessin, alkaen aiheen valinnasta ja päättyen opinnäytetyön tulosten julkaisemiseen. Aiheen valinnassa käydään jo eettistä pohdintaa siitä, millaista tutkimusta lähdetään tekemään ja ketä varten se tehdään. Tätä päiväkirjamuotoista opinnäytetyötä teen lähtökohteisesti oman ammatillisen kasvun edistämiseksi.

Eettisyys huomioidaan erityisesti tutkimuslupien ja suostumusten selvittämisessä sekä tarvittaessa niiden hankkimisesta. Opinnäytetyösopimus tehtiin aluksi suullisesti yhteistyökumppanin kanssa, jonka jälkeen hain tutkimuslupaa Lahden kaupungilta. Tutkimusluvan saatuaani pääsin aloittamaan tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön. Työyhteisöä olen jo tiedottanut tekemästani päiväkirjamuotoisesta opinnäytetyöstä ja sen tavoitteista. Vilkan (2021, 41-45) mukaan erityistä huomiota tulee kiinnittää lasten ja perheiden anonymiteetin suojaamiseen ja henkilötietojen asianmukaiseen käsittelyyn. Tulen huolehtimaan, että perheiden ja lasten henkilökohtaiset tiedot, kuten nimet tai asiat mistä heidät voisi tunnistaa eivät tule esille.

Tässä opinnäytetyössä käytetään autoetnografista tapaa tehdä tutkimusta ja vaikka ensisijaisena tarkastelun kohteena on oma ammatillinen kehittyminen, sisältää päivittäinen dokumentointi havaintoja ja kokemuksia yhteistyöstä muun henkilöstön kanssa sekä kuvauksia esimerkiksi lasten kanssa toteutetuista pedagogisista tilanteista. Tämä korostaa erityisesti eettisten näkökulmien huomioimisen tärkeyttä käsittelyssä ja raportoinnissa. Käsittelyssä ja raportoinnissa tulen kiinnittämään erityistä huomiota yksityisyyden suojaan.

Opinnäytetyön luotettavuutta vahvistan ajantasaisen teorian käytöllä ja huolellisella lähdekriittikillä. Arenen (2020, 14-15) ohjeistuksen mukaan muiden töitä kunnioitetaan asianmukaisin lähdeviitauksin sekä tulosten raportoinnissa noudatetaan avoimuutta, rehellisyyttä ja vastuullisuutta. Tähän aion myös kiinnittää erityisesti huomiota läpi koko opinnäytetyö prosessin.

3 Ammatillisten käsitteiden avaaminen

3.1 Autoetnografia

Autoetnografia tarkoittaa tutkijan omakohtaisen kokemuksen keskeistä asemaa. Tämä näkyy siinä, että kirjoittaja suunnitellusti ja systemaattisesti dokumentoi, analysoi ja reflektoi omaa toimintaansa ja kokemuksia osana tutkittavaa työyhteisöä. (Uotinen 2025.)

Päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössä autoetnografinen lähestymistapa näyttäytyy opiskelijan järjestelmällisenä tapana havainnoida ja dokumentoida omaa ammatillista kasvuaan varhaiskasvatuksen työyhteisön jäsenenä. Tämä tulee esiin päivittäisessä työssä tapahtuvien tilanteiden, kokemusten ja ajatusten kirjaamisesta sekä niiden merkitysten pohdintaa oman ammatillisen kehittymisen näkökulmasta. Oleellista tässä on, että on kyky tarkastella kriittisesti omaa toimintaa ja sen vaikutuksia. Tämä edesauttaa ammatillisen kasvun kannalta merkityksellisten hetkien ja oppimiskokemusten oivaltamista.

3.2 Moniammatillinen yhteistyö

Moniammatillinen yhteistyö tarkoittaa eri alojen ammattilaisten kuten opettajien, lastenhoitajien, psykologien ja neuvolan yhteistyötä lasten hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen edistämiseksi. Tämä yhteistyö on keskeinen osa laadukasta varhaiskasvatusta, sillä se mahdollistaa kokonaisvaltaisen tuen tarjoamisen lapsille ja perheille. (Opetushallitus 2025a.)

3.3 Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa

Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa tarkoittaa lapsille tarjottavaa lisä- ja erikoistukea kehityksen oppimisen tai hyvinvoinnin edistämiseksi. Tuki jaetaan kolmeen tasoon: yleinen, tehostettu ja erityinen tuki kuten pienryhmätyö, yksilölliset oppimissuunitelmat ja lastenhoitajan tuki. Tuki voidaan tarjota esimerkiksi oppimisvaikeuksien, kehityshäiriöiden, sosio-emotionaalisten haasteiden tai muiden erityistarpeiden vuoksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2025.)

3.4 S2- tuki varhaiskasvatuksessa

S2-tuki varhaiskasvatuksessa tarkoittaa suomi toisena kielenä -oppimista tarvitsevien lasten kielitaitoa ja kotoutumista tukevia palveluita. Tavoitteena on edistää lasten kielenoppimista, osallisuutta ja oppimisen edellytyksiä. Opetuksessa voi hyödyntää kirjoja, esityksiä, näytelmiä ja lasten lempielokuvia eri kielillä. (Dived 2017-2020.)

3.5 Kulttuurisensitiivinen työote

Kulttuurisensitiivinen työote tarkoittaa lasten ja perheiden erilaisia kulttuurisia taustoja, arvoja ja tarpeita kunnioittavaa herkkää toimintatapaa. Tavoitteena on edistää tasa-arvoa, osallisuutta ja hyvinvointia kaikille lapsille ja perheille. Tällä tavalla voidaan vahvistaa lasten itsetuntoa, yhteisöllisyyttä ja ennakkoluulojen vähentämistä. (THL 2024.)

3.6 Lasten osallisuus

Osallisuus tarkoittaa lasten mahdollisuutta vaikuttaa omaan arkeensa, päätöksiin ja ympäristöönsä. Tavoitteena on edistää lasten oikeutta kuulla, kunnioittaa heidän näkemyksiään ja vahvistaa heidän osallisuuttaan ja yhteisöllisyyttään. Tämä toteutetaan esimerkiksi kuulemalla lasten mielipiteitä, jotta lapset voisivat osallistua päivittäisiin päätöksiin ja tekemisiin. (Opetushallitus 2025b.)

3.7 Perheiden kanssa tehtävä kokonaisvaltainen yhteistyö

Perheiden kanssa tehtävä kokonaisvaltainen yhteistyö tarkoittaa lapsen hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen edistämistä yhteistyössä lasten ja heidän perheidensä kanssa. Tavoitteena on luoda myönteinen ja avoin vuoropuhelu, jossa perheiden osallistuminen ja näkemykset

otetaan huomioon. Yhteistyön merkitys on erityisen tärkeää siirtymävaiheissa, kuten lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa ja varhaiskasvatuksen aikaisissa siirtymissä, lapsen vaihtaessa päiväkotia tai aloittaessa esiopetuksen. Avoimella ja luottavaisella kommunikoinnilla perheiden kanssa pystytään vahvistamaan lapsen kokonaisvaltaista kehitystä kotona ja päiväkodissa. (Opetushallitus 2022.)

4 Viikkosuunnitelma

Päiväkirjamuotinen opinnäytetyö toteutetaan kahdeksan viikon jaksona, jonka aikana dokumentoin ja reflektoin ammatillista kehittymistäni varhaiskasvatuksen sosionomina. Viikkojen teemat on suunniteltu tukemaan opinnäytetyön tavoitteita sekä oman ammatillisen identiteettini rakentumista.

Viikolla yksi tutustun varhaiskasvatuksen sosionomin mahdollisiin tehtäviin ja rooleihin. Tavoitteena on hahmottaa, millainen varhaiskasvatuksen sosionomi haluan olla ja millaiselta työnkuvani mahdollisesti tulee näyttämään.

Viikolla kaksi tarkastelen varhaiskasvatuksen sosionomin roolia moniammatillisessa yhteistyössä sekä päiväkodin sisäisten että ulkoisten toimijoiden kanssa. Selvitän, miten osaamiseni täydentää tiimini muiden jäsenten osaamista.

Viikolla kolme perehdyn monikielisten lasten kielen kehityksen tukemiseen arjessa, S2-opetuksen menetelmiin, kuvallisten tukimateriaalien käyttöön sekä osallisuuden vahvistamiseen kulttuurisensitiivisellä työotteella.

Viikolla neljä perehdyn kasvatusyhteistyöhön monikielisten perheiden kanssa, kommunikaatiomenetelmiin ilman yhteistä kieltä, kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja perheiden osallisuuden tukemiseen.

Viikolla viisi keskityn perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön keskittyen erityisesti vaikeiden asioiden puheeksi ottamiseen sekä päiväkodin ja perheiden välisen kasvatusyhteistyön rakentamiseen.

Viikolla kuusi kartoitan Lahden alueellisia palveluita, joiden pariin pystyisin perheitä tarvittaessa ohjata. Perehdyn julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin tarjoamiin palveluihin sekä erityisesti monikielisille perheille suunnattuihin tukipalveluihin.

Viikolla seitsemän sovellan aiemmilla viikoilla käsiteltyjä teorioita käytännön työhön. Kokeilen erilaisia monikielisyyden tukemisen menetelmiä, moniammatillisen yhteistyön malleja sekä perheiden kohtaamisen tapoja.

Viikolla kahdeksan reflektoin kuluneen prosessin vaikutuksia ammatilliseen kasvuuni. Arvioin oppimaani, tunnistan vahvuuksiani ja kehittämiskohteita sekä pohdin tulevaisuuden suuntaani varhaiskasvatuksen sosionomina.

5 Päiväkirjaraportointi

5.1 Viikko 1: Tutustuminen varhaiskasvatuksen sosionomin mahdolliseen työnkuvaan

Ensimmäisen viikon keskeisenä tavoitteena on selkeyttää varhaiskasvatuksen sosionomin roolia ja vastuualueita työyhteisössä sekä hahmottaa oman toimenkuvan keskeiset osaamisalueet. Roolin hahmottaminen on erityisen tärkeää, sillä varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva on vielä suhteellisen uusi ja hakee paikkaansa kyseisessä päiväkotiyksikössä. Minulle on luovattu saada luettavaksi toisen Lahden yksikön kuvaus heidän tarpeestaan varhaiskasvatuksen sosionomille. Sitä aion käyttää verrokkina tässä.

Maanantai

Ensimmäinen päiväkirjamerkintäni keskittyy pohtimaan varhaiskasvatuksen sosionomin roolia ja sen moninaisuutta. Karilan, Kososen ja Järvenkallaksen (2017, 75-77) mukaan varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva on vielä muotoutumassa, mikä on näkynyt omassa työssäni. Olen pohtinut ensimmäisen työkuukauteni aikana erityisesti sitä, miten voisin tuoda sosionomin erityisosaamista näkyväksi päiväkodin arjessa normaalin arkitoiminnan ohessa.

Fonsénin (2014, 126-130) ajatus ammatillisen identiteetin rakentumisesta osana työyhteisöä puhuttelee minua, sillä itse olen uutena työntekijän joutunut pohtimaan omaa ammatillista identiteettiäni sekä ammatillisen työyhteisön jäsenenä olemista ja oman osaamisen esille tuomista. Uutena työntekijänä koen tärkeäksi löytää oman paikkani tiimissäni sekä koko työyhteisössä ja samalla rakentaa vahvaa ammatillista identiteettiä. Ajatus tästä minulle tuli, kun päivän aikana pohdin ylipäättänsä varhaiskasvatuksen sosionomin roolia. Koin, että kyseisen roolin rakentuminen päiväkotiin on itsestäni sekä päiväkodin tarpeista kiinni. Työyhteisöstä oman paikan löytäminen on tässä tärkeässä roolissa.

Tämä ensimmäinen päivä ja oikeastaan edeltävä kuukausi on herättänyt paljon kysymyksiä: Mikä on sosionomin erityinen rooli juuri tässä työyhteisössä? Miten voin parhaiten tukea perheitä sosionomin osaamisella? Miten sosionomin kompetenssit näkyvät käytännön työssä? Näihin kysymyksiin toivon löytäväni vastauksia tulevien päivien aikana ja uskon sen muovautuvan viimeistään tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön aikana.

Tiistai

Huominen työyhteisöpalaveri sai minut pohtimaan syvällisemmin omaa osaamistani ja suhdetta varhaiskasvatuksen sosionomin rooliin. Palaverin pääteemana on varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan pohtimista ja miten osaamistani pystytään parhaiten hyödyntämään. Tämän vuoksi koin hyväksi valmistautua pohtimalla omaa osaamistani.

Nummenmaa ja Karila (2015, 45-47) tuovat esille ammattilaisen roolin selkeyttämisen tärkeyttä varhaiskasvatuksen moniammatillisessa tiimissä. Heidän mukaansa jokaisella ammattilaisella tulisi olla selkeä käsitys omasta erityisosaamisestaan ja kuinka sitä pystytään hyödyntämään työyhteisössä. Valmistautuessani huomiseen palaveriin aloin mielessäni pohtimaan erityisesti niitä sosionomin kompetensseja, joita voisin hyödyntää omassa lapsiryhmässäni.

Karilan, Kososen ja Järvenkallaksen (2017, 75-77) määrittelemät varhaiskasvatuksen sosionomin ydiosaamisalueet tulivat vahvasti esille omissa pohdinnoissani. Etenkin perheiden kanssa tehtävä yhteistyö, palvelujärjestelmäosaaminen sekä monikulttuurinen työote ovat alueita, joissa koen voivani tuoda omaa osaamistani tiimille, ja ne myös näkyvät vahvasti tämän päiväkirkamuotoisen opinnäytetyön tavoitteina.

Parrilan ja Fonsénin (2016, 33-35) korostavat, että varhaiskasvatuksen laadun kehittämisessä olennaista on jokaisen työntekijän osaamisen oikeaoppinen hyödyntäminen. Asioita kehitettäessä täytyy olla selkeät tavoitteet tai sisältö mitä lähdetään kehittämään. Tällä hetkellä omalle työkuvalleeni sitä ei ole. Koen jopa haastavaksi seurata oman työnkuvani vaikutuksia ja niiden pohjalta tapahtuvaa kehitystä. Toki nyt kehitetään kyseistä työnkuvaa, jonka jälkeen sen seuraaminen ja kehittäminen ovat oletetusti helpompaa. Toivon huomisen palaverin selkeyttävän sitä, millaista varhaiskasvatuksen sosionomia kyseinen päiväkotitarvitsee.

Keskiviikko

Tänään pidimme työyhteisöpalaveria, jossa määrittelimme varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaa kyseiseen päiväkotiin. Paikalla oli päiväkodin varhaiskasvatuksen opettajat, esikoulun varhaiskasvatuksen opettaja, päiväkodin ja esikoulun johtaja sekä minä. Palaveri jännitti etukäteen minua, mutta se oli turhaa, koska keskustelu oli avointa ja idearikasta. Varhaiskasvatussuunitelman perusteissa (2022, 34-36) tuodaan esille tärkeyttä henkilöstön tietoisuudesta omista tehtävistään ja vastuistaan. Koin palaverin selkeyttävän omaa tehtävänkuvaa, jotta voin suunnata omaa kehitystäni omien vastuualueiden suuntaisiksi. Päävastuu alueikseni tuli S2- lasten ja perheiden kanssa tehtävä yhteistyö, Sote- alueen palveluohjausosaaminen ja sosionomi teemoihin liittyvissä asioissa konsulttina oleminen.

Vastuualueikseni määritelty S2-lasten ja heidän perheidensä kanssa tehtävä yhteistyö tuntuu luontevalta, sillä lapsi ryhmässäni on kaksi S2-lastaa. Varhaiskasvatustilain §3 (540/2018)

mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on ”tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista”. Pohdin kuitenkin riittääkö osaamiseni perheiden moninaisiin tarpeisiin. Erityisesti minua mietityttää, miten voin tukea lasta sekä perheitä tilanteissa, joissa yhteistä kieltä ei ole. Uskon kuitenkin saavani työyhteisöltäni sekä tältä päiväkirjamuotoiselta opinnäytetyöltä tukea ja ammatillista kehittymistä aiheeseen liittyen.

Lahden sote-alueen palveluneuvonta toisena vastuualueenani tuntuu sekä innostavalta että haastavalta, koska se on minulle vieras. Nopean tutkimisen pohjalta palveluita onkin tarjolla monipuolisesti. Juuri oikeiden palveluiden löytäminen oikeaan tilanteeseen tulee varmasti olemaan haastavaa mutta antoisaa. Tämän takia tulen yhden viikon tästä päiväkirjasta käyttämään juuri Lahden alueen palveluiden kartoittamiseen. Reflektoidessani omaa osaamistani huomaan, että minulla on luontainen kyky kohdata perheitä ja kartoittaa tarvittaessa mielessä minkälaisesta palvelusta perheelle voisi olla tarvetta.

Viimeisenä tehtävänä mikä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviin osoitettiin, oli eräänlaisena konsulttina toimiminen. Tarkoitus on siis toimia ryhmärajoja rikkoen eli minkä tahansa ryhmän aikuinen voi tulla minulta kysymään neuvoja liittyen varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviin liittyen, kuten palveluohjaukseen tai perhetyöhön liittyvissä asioissa. Mielestäni tämä ryhmärajoja rikkova työskentely auttaa hyödyntämään omaa eli varhaiskasvatuksen sosionomin kompetensseja koko päiväkodin tarpeiden tueksi.

Huomaan, että tehtävänkuvaus ei ole vain lista vaatimuksia paperilla, vaan se on lista mikä todella kuvaa työni arkea. Jokainen päivä käytännössä tuo uusia tilanteita, joissa tarvitsen monipuolista osaamista, jatkuvaa itsenä kehittämistä ja vahvaa ammatillista otetta, mikä kehittyy päivittäin eteenpäin.

Torstai

Tänään minulle jäi aikaa tutustua Lahden kaupungin dokumenttiin varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvasta ja vaativuuden arvioinnista (2025) ja samalla pohdin miten ne näytetään työnarjessa. Auttaessani monikielistä lasta pukeutumisessa nousee esille konkreettisesti tehtävänkuvassa mainittu vuorovaikutusosaaminen. Koen, että kuvien käyttö, elekieli ja rauhallinen läsnäolo auttavat tilanteessa, vaikka yhteistä kieltä ei olekaan.

Keskustelin erään lapsen vanhemman kanssa lapsen tuen tarpeesta ja perheen tilanteesta. Tämä keskustelu linkittyy suoraan tehtävänkuvauksen mainintaan kyvystä ymmärtää toisen ihmisen tilannetta sekä osallistua että tukea ongelmien ratkaisemisessa. Yllätyin kuinka luontevasti osasin siinä hetkessä mainita palveluita, jotka voisivat lasta ja perhettä tukea. Samalla kuitenkin mieleen nousi aiemmin mainittu riittämätön tietoisuus kaikista mahdollisista palveluista ja tukimuodoista.

Esimerkiksi tiimipalaverissa käsitellyt ryhmämme lasten tuen tarpeisiin liittyvät asiat liittyvät vahvasti tehtäväkuvauksessa nostettuun moniammatilliseen yhteistyöhön. Pohdimme yhdessä varhaiskasvatuksen opettajan ja varhaiskasvatuksen hoitajan kanssa, miten pystymme tuen tarpeessa olevia lapsia mahdollisimman kokonaisvaltaisesti tukemaan. Jokainen pystyi tuomaan esille omaa osaamistaan, mutta missä menee opettajan ja sosionomin vastuualueiden rajat. Osa rajoista on selkeä, kuten varhaiskasvatussuunnitelmista vastaaminen, mutta missä menee esimerkiksi raja lasten ja perheiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä? Kuuluuko tietyn teemaiset asiat varhaiskasvatuksen opettajalla ja tietyn taas varhaiskasvatuksen sosionomille.

Päivän päätteeksi olen miettinyt taas työn kuormittavuutta. Siitä on myös oma kohtansa tehtäväkuvauksessa. Tänäinkin oli useita haastavia vuorovaikutustilanteita: aamulla itkuinen lapsi, useampi konfliktitilanne lasten välillä ja kommunikaatio haasteita monikielisen lapsen vanhemman kanssa. Mietin, miten pystyn kehittämään omia voimavarojani näiden tilanteiden käsittelyyn. Koen, että siihen ei valmista vastausta ole vaan työtä tehdessä alkaa näihin omia tapoja löytymään.

Perjantai

Tänään aloin pohtimaan, miten ammattikorkeakoulussa oppimani teoriaosaaminen alkaa hiljalleen käytännössä näkymään ja sen pohjalta tein myös havainnon. Koen, että opettaja keskittyy vahvemmin pedagogiseen toimintaan ja sen suunnitteluun. Minun työtöteessani korostuu perheiden kokonaisvaltaisempi hyvinvoinnin ja yksilön tukeminen. Tällä hetkellä tämä ero ei ole vielä kovin näkyvä, mutta uskon tulevien viikkojen aikana tähän tulevan selkeämpää tehtävänjakoa.

Varhaiskasvatuksen sosionomina minulla on erilainen mahdollisuus rakentaa siltoja perheiden, palveluiden ja varhaiskasvatuksen välille, sillä suurimmat vastuualueeni kuuluvat juuri niille alueille eikä aikaa niinkään kulu muihin asioihin. Vaikka työnkuva on vasta muotoutumassa, koen että juuri tämä ”sillanrakentajan” rooli voisi olla yksi keskeisimmistä tehtävistäni tulevaisuuden varhaiskasvatuksen sosionomina.

Viikon yhteenveto

Viikon aikana onnistuin itselleni selkeyttämään varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaa ja sen mahdollisia tehtäviä tulevaisuudessa kyseisessä päiväkodissa. Työyhteisönpalaveri, jossa määriteltiin vastuualueitani, antoi konkreettista suuntaa tulevalle työlleni. Koin tämän merkitykselliseksi, sillä olen alkuvuoden pohtinut, miten pystyisin parhaiten omaa sosionomi osamista varhaiskasvatuksessa hyödyntämään. Henkilökohtaisesti pidän mukavana haasteena monikielisten perheiden kanssa työskentelyä.

Suurimpana haasteena koin oman ammatillisen identiteetin jäsentämisen. Huomaan pohtivani päivittäin, onko toimintani ”riittävän sosionomimaista”, käytäntö riittävästi arjessa omaa osaamistani tai hoidanko oman tonttini omassa tiimissäni. Täytyy kuitenkin muistaa Karilan, Kososen ja Järvenkallaksen (2017, 75-77) toteamus siitä, että varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva on vielä muovautumassa ja uskon oman työnkuvani tämän tulevan prosessin aikana muovautumaan.

Varhaiskasvatussuunitelman perusteet (2022) korostavat, että varhaiskasvatuksen toiminta on kokonaisvaltaista ja tapahtuu henkilöstön, lasten ja ympäristön vuorovaikutuksessa. Pohtiesani tätä näkökulmaa suhteessa työskentelyyni tunnistan, että varhaiskasvatuksen sosionomin minulla on erityistä osaamista vuorovaikutukseen ja dialogisuuteen painottuvassa työssä. Olen kuullut tuttaviltani, että varhaiskasvatuksen työntekijät eivät välttämättä osaa aina kohdata lasten vanhempia ”oikealla” tavalla ja tämä voi hyvinkin olla totta. Sillä varhaiskasvatuksen työntekijöiden erityisosaaminen on lasten eikä vanhempien kohtaaminen. Koen, että varhaiskasvatuksen sosionomin rooli voisi olla tässä kehittävässä apuna. Olen omassa koulutuksessani saanut lasten kanssa työskentelyn lisäksi koulutusta ja opetusta ylipäättänsä aikuisten kohtaamiseen.

Varhaiskasvatussuunitelman perusteet (2022) määrittelee myös henkilöstön tehtävät ja vastuut. Mielenkiintoista on, että varhaiskasvatuksen sosionomin roolia ei kommentoida muuten kuin: ”Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää erityisesti lasten ja perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksen osalta”. Mielestäni tämä jättää hyvin avoimeksi sen kaiken muun, mitä varhaiskasvatuksen sosionomi työkseen voi tehdä. Tämä on saanut minut pohtimaan, kuinka paljon voin ja kuinka paljon minun pitäisi rakentaa omaa ammatillista identiteettiä suhteessa varhaiskasvatussuunitelman perusteisiin. Kuitenkin kyseessä on tärkeä asiakirja, kun pohditaan Suomessa tapahtuvaa varhaiskasvatusta ja sen suunnittelemista. Varhaiskasvatuksen koulutuksen kehittämisohjelmassa (Opetus ja kulttuuriministeriö 2021, 78-82) pohditaan varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista ja roolia. Siinä korostuu palvelujärjestelmäosaamisen lisäksi perheiden tukeminen sekä moniammatillinen yhteistyö. Tämä taas kuulostaa mielestäni enemmän varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvalta.

Karilan, Kososen ja Järvenkallaksen (2017) teos on ollut minulle erityisen tärkeä, sillä se on auttanut ymmärtämään, että varhaiskasvatuksen työroolien epäselvyys ei ole vain minun kokemukseni, vaan laajempi ilmiö varhaiskasvatuksen kentällä. Se on jollain tapaa helpottanut omaa epävarmuuttani. Tunnistan itsessäni vahvan halun tehdä ”sosionomista työtä”, mutta samalla koen tarvetta sopeutua varhaiskasvatuksen perinteisiin toimintatapoihin.

Sain viikon aikana tietää, että alan jatkossa vastaamaan S2-lasten perheiden kanssa työskentelystä sekä olen huomannut, että minulla on vielä paljon opittavaa erityisesti S2-opetuksessa. Näistä johtuen tulen muutamaan tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön

suunnitelmaa, niin että erityisen tuen viikko jää pois ja laajennan S2 aiheeseen liittyvän viikon kahdelle viikolle, jotta saan mahdollisuuden oppia asiasta enemmän. Tätä myös osittain tukee varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022), sillä sen mukaan kielellisten taitojen kehittyminen on keskeinen osa lapsen kehitystä ja henkilöstön tehtävä on tukea tätä kehitystä monipuolisesti. Jotta pystyn tätä kehitystä tukemaan, tarvitsen huomattavasti lisää tietoa ja käytännön harjoitusta tämän mahdollistamiseksi.

Reflektoidessa viikkoani Nummenmaan ja Karilan (2015, 45-47) ajatusten pohjalta, tunnistan itsessäni tarpeen oman toimintani systematisempaan dokumentointiin. Koin jo tämän viikon aikana kehitystä eteenpäin etenkin tämän päiväkirjamaisen dokumentoinnin avulla. Tämä mahdollistaa ajatusten paluun rauhassa päivän tilanteisiin ja niistä oppimiseen. Olen luonteeltani myös melko spontaani ja huomaan, että suunnitelmallisuus ei tule minulta luonnostaan. Esimerkiksi saatan välillä innostua lasten kanssa leikkimään, niin että heidän havainnointinsa saattaa unohtua täysin. Uskon, että kokemus tuo tähän vahvempaa osaamista ajan kanssa.

Parrilan ja Fonsénin (2016, 33-35) ajatus työntekijöiden erityisosaamisen hyödyntämisestä tuntuu erityisen tärkeältä ja ne pyörivät mielessä koko viikon. Pohdin etenkin omaa varhaiskasvatuksen sosionomin roolia verrattuna varhaiskasvatuksen opettajan rooliin. Mietin, että pitäisikö minun yrittää tuoda rohkeammin esiin omaa erityisosaamistani vai yrittää enemmän sopeutua varhaiskasvatuksen perinteisiin toiminta tapoihin ja rooleihin, kuitenkin unohtamatta omaa osaamistani. Uskon, että löytämällä tasapainon näiden ajatusten välillä pystyn parhaiten toimimaan omassa roolissani ja tukea sekä lapsia että perheitä.

5.2 Viikko 2: Moniammatillinen yhteistyö

Viikon tavoitteena on hahmottaa moniammatillista yhteistyötä päiväkodin sisällä sekä sen ulkopuolella että selkeyttää varhaiskasvatuksen sosionomin roolia. Viikon jälkeen olisi tarkoitus ymmärtää, miten varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen täydentää muiden ammattiryhmien osaamista, mitkä ovat vahvuuteni ja kehittämiskohteeni moniammatillisessa yhteistyössä sekä miten voin toimia sillanrakentajana eri toimijoiden välillä?

Maanantai

Toinen viikko käynnistyi moniammatillisen työyhteisön teemalla. Aamupäivän kolme ja neljävuotiaiden opetushetken aikana havahduin, kuinka eri ammattiryhmien osaaminen näyttäytyy käytännössä. Varhaiskasvatuksen opettaja oli suunnitellut tämän hetken ja ohjasi sitä. Minulle jäi tällöin aikaa kiinnittää huomiota ryhmädynamiikkaan ja lasten välisiin suhteisiin. Tämä olisi saattanut jäädä minulta huomioitta ilman, että ajatukseni olisivat päivän mittaan viikon teemassa pyörineet. Tämä sai minut pohtimaan omia vahvuuksiani ja kehittämiskohteita moniammatillisen tiimin jäsenenä.

Keskustelin iltapäivällä päiväkodin johtajan kanssa mahdollisista varhaiskasvatuksen sosionomin moniammatillisista verkostoista kyseisessä päiväkodissa. Hän kertoi, että varhaiskasvatuksen sosionomina voisin olla mukana esimerkiksi laajennetuissa neuvolapalaverieissa, perhekeskuksen verkostoissa sekä lastensuojeluun liittyvissä asioissa. Lisäksi kävimme keskustelua, että voisin jatkossa osallistua meidän päiväkodistamme S2 liittyviin koulutustilaisuuksiin ja muihin asiaan liittyviin tilaisuuksiin.

Tämä keskustelu avasi minulle uusia näkymiä millaisia verkostoja varhaiskasvatuksen sosionomina minulla voisi olla. Erityisen kiinnostavalta tuntuu mahdollisuus toimia linkkinä varhaiskasvatuksen ja muiden lapsiperhepalveluiden välillä. Koen ammattikorkeakoulu opintojen antaneen tällä hyvän pohjan. Tänäpäin esimerkiksi erään lapsen äiti kertoi minulle lievästä huolestaan perheen taloudellista tilannetta kohtaan. Koin jälkeen päin, että pystyin kohtaamaan hänet aidosti. Pystyin kartoittamaan muutamia palveluita, joista voisi olla nyt tai tulevaisuudessa apua koko perheelle. Kuten Pärnä (2012, 216-219) toteaa, moniammatillinen yhteistyö edellyttää rajojen ylittämistä ja yhteistä tahtotilaa. Uusien verkostojen rakentaminen ei ole aina helppoa, mutta koen sen välttämättömäksi, jotta pystyn tarjoamaan perheille mahdollisimman kokonaisvaltiasta tukea. Tunnistan tässä roolissa sekä mahdollisuuksia että haasteita: miten löydän aikaa verkostoyhteistyölle perustyön ohessa, ja miten varmistan tiedonkulun sujuvuuden eri toimijoiden välillä?

Tiistai

Tänäpäin keskityin erityisesti moniammatilliseen yhteistyöhön S2- lasten näkökulmasta. Aamupäivällä hakeuduin leikkiin, jossa molemmat ryhmän S2- lapsista oli leikkimässä. Pyrin ajatuk-sella osallistumaan leikkiin niin, että tuin näiden monikielisten lasten suomen kielen oppi-mista. Käytin apuna ryhmässä olevia S2- opetukseen tarkoitettuja kuvakortteja, joiden avulla pystyin näyttämään tiettyä kuvaa ja samalla selittää sillä mitä se suomeksi tarkoittaa. Olin aluksi melko skeptinen siitä, miten kuvia pystyisi leikin ohella käyttämään, mutta se onnistui melko hyvin. Huomasin, kuinka oma lähestymistapani painottui vuorovaikutuksen tukemiseen ja sosiaalisten taitojen vahvistamiseen. Nostin aikaisemman päivän tekstissä esille Isoherran (2012, 114-118) näkemystä, siitä miten ryhmän osaaminen on hyvä kartoittaa ja käyttää sitä oikein. Tämän pohjalta kävin keskustelua ryhmäni varhaiskasvatuksen opettajan kanssa ja pohdimme roolitustamme kielellisessä opetuksessa. Päädyimme karkeaan jakoon, jossa minä keskittyisin enemmän sosiaalisen osallisuuden tukemiseen ja varhaiskasvatuksen opettaja taas kielelliseen opetukseen. Jako tukee molempien omaa alakohtaista osaamista.

Aamupäivän toimintatuokio sai minut pohtimaan kehittämiskohdettani, erityisesti pedagogi-sen osaamisen syventämistä. Huomasin kokevani epävarmuutta siinä, miten osaisin kytkeä toi-minnan varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteisiin. Vaikka tavoitteet ovat minulle teoriassa tuttuja, niin käytännön soveltamisessa ja suunnittelussa tarvitsen vielä harjoitusta.

Isoherrasen (2012, 114-118) mukaan moniammatillisessa yhteisössä keskeisessä roolissa on tunnistaa omat erityisosaamis ja kehittämiskohteensa, jotta koko tiimin osaamista voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Jäin pohtimaan miten ja missä välissä pystyisin syventämään omaa pedagogista osaamista unohtamatta varhaiskasvatuksen sosionomin erityisosaamisen edistämistä.

Iltapäivällä tapasin varhaiskasvatuksen erityisopettajan (VEO), joka on ryhmässämme paikalla kerran viikossa iltapäivisin. Keskustelimme yleisesti monikielisten lasten tuen tarpeista. VEO korosti tuen kolmiportaisuuden toteuttamista myös S2-lasten kohdalla, jossa siis tuki muodostuu lapsen tarpeen mukaan yleisestä, tehostetusta tai erityisestä tuesta. Tällä pyritään muodostamaan vahva jatkumo päiväkodin jälkeen esi- ja perusopetuksen. Etenkin kulttuurisensitiivinen näkökulma ja ymmärrys perheiden tilanteista on asioita, miten pystyn parhaiten tätä jatkumoa tukemaan.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstön pitää tukea lapsen kulttuuri-identiteetin rakentumista ja monikielisyttä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet myös korostavat moniammatillisen yhteistyön merkitystä lapsen kehityksen ja oppimisen toteuttamisessa. Keskustellessani VEO:n kanssa koin tämän näkökulman konkretisoituvan, kun yhdessä käytännössä pohdimme VEO:n kanssa, miten pystyisimme yhdistämään erityispedagogisen, kielellisen ja sosiaalialan osaamisen tukiessa monikielisiä lapsia.

Keskiviikko

Tänään reflektoin moniammatillista yhteistyötä vasuprosessin näkökulmasta yhdessä varhaiskasvatuksen opettajan kanssa, joka oli kirjoittanut valmiiksi kaavakkeen seuraavana päivänä pidettävää varhaiskasvatussuunnitelma keskustelua (vasu) varten, mutta valitettavasti en työvuorosuunnittelun takia pystynyt osallistumaan tähän. Varhaiskasvatuksen opettaja sai minun näkemykseni asioihin. Mielestäni näissä keskusteluissa omaa ammattiosaamistani voisi hyödyntää. Lukiessani muistiinpanoja huomasin, että opettaja oli kiinnittänyt erityistä huomiota lapsen kognitiivisiin ja kielellisiin taitoihin sekä motoriseen kehitykseen. Muistiinpanoissa kuvailtiin melko tarkasti, miten lapsi osallistuu ohjattuun toimintaan ja millaisia taitoja hänellä on eri oppimisen alueilla. Itse en olisi edes tajunnut kaikkia näitä asioita. Kiinnitin kuitenkin huomiota siihen, että perheen tilanteesta ja etenkin lapsen sosiaalisen verkostoon liittyvät kysymykset ja pohdinnat olivat vähäisiä. Keskustellessani asiasta varhaiskasvatuksen opettajan kanssa hän sanoi arvostavansa näkökulmaani ja toivoi, että toisin jatkossakin esiin havaintojani perheen kokonaistilanteesta.

Kävimme keskustelua myös siitä, miten näitä vasu keskusteluja olisi hyvä toteuttaa, sillä varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta ei varmasti ole haittaa. Kuitenkaan työpaikan resurssit eivät riitä siihen, että voisimme aina yhdessä keskusteluihin osallistua. Päätimme

molempien osallistuvan mahdollisuuksien mukaan vasukeskusteluun S2- lasten sekä lasten, joiden perheen sisällä on haasteita.

Pohtiessani päivän päätteeksi vielä varhaiskasvatuksen sosionomin roolia vasu prosessissa nousi mieleen viisi erityisteemaa mitä pystyn osaamisellani siihen tuoda. Perheen kokonaistilanteen huomioiminen, palveluohjauksellinen näkökulma, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen, kulttuurisensitiivinen työote sekä sosiaalisen kehityksen ja vuorovaikutuksen havainnointi.

Torstai

Pääsin tänään syventämään moniammatillista verkostoyhteistyötä, kun valmistauduimme konsultaatiokeskusteluun sosiaalityöntekijän kanssa. Tapaamisen aiheena oli ryhmässä olevan S2-lapsen ja hänen huoltajansa tilanne.

Valmistauduimme konsultaatioon varhaiskasvatuksen opettajan kanssa kokoamalla havaintoja lapsesta päiväkodissa sekä lyhyistä keskusteluista äidin kanssa, koska sosiaalityöntekijällä on tulkki aina keskusteluissa meillä ei. Tämän takia oli tärkeä saada kasattua etukäteen mahdollisimman kattavat tiedot ja mahdolliset kysymykset. Tunnistin tässä yhteistyössä jälleen eri ammattiryhmien täydentävän toisiaan. Opettajan havainnot keskittyivät lapsen oppimiseen ja ryhmässä olemiseen, kun taas omat huomioni kiinnittyivät etupäässä äidin tilanteeseen.

Konsultaatiossa sosiaalityöntekijä nosti esiin meille uusia näkökulmia perheen tilanteesta. Keskustelimme etenkin siitä, miten me voisimme päiväkodissa edistää ja tukea äidin kotiutumista eli etupäässä kielenoppimiseen liittyviä aiheita. Tämä teema oli jäänyt vähemmälle huomiolle varhaiskasvatuksen arjessa, vaikka äidin hyvinvointi heijastuu suoraan lapsen hyvinvointiin.

Tunnistin päivän päätteeksi, että minulla on hyvät valmiudet toimia siltana varhaiskasvatuksen ja sosiaalipalveluiden välillä sekä luultavasti tulevaisuudessa tulen etenkin S2-lasten tapauksissa näitä konsultaatioita hoitamaan. Koen sosionomina ymmärtäväni molempien palveluiden toimintakulttuuria ja toimintatapoja, mikä saattaa olla helpottava tekijä yhteistyössä. Tämä päivä vahvisti käsitystäni, siitä miten tärkeä moniammatillinen yhteistyö on erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien perheiden kanssa. Yhdistämällä palveluiden resursseja ja ammattitaitoa pystytään saavuttamaan mahdollisimman kattava ja perheen edunmukainen kokonaisuus.

Perjantai

Moniammatillisen yhteistyön viikko alkaa olla lopuillaan ja tänään pohdin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) esille tullutta yhteistyötä neuvolan ja muiden terveydenhuollon ammattilaisten kanssa, joka on tärkeässä osassa lapsen kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa.

Erityisesti laajoissa terveystarkastuksissa, kuten 4- vuotistarkastuksessa, tarvitaan varhaiskasvatuksen henkilöstön näkökulmaa. Tämä sai minut pohtimaan, miten voisin jatkossa olla mukana ja kehittää yhteistyötä neuvolan kanssa lukiessani varhaiskasvatuksen opettajan täyttämän neuvolan 4- vuotistarkastuksen lomakkeen. Tämä sai minut miettimään varhaiskasvatuksen sosionomin roolia tässä yhteistyössä.

Neuolayhteistyö on perinteisesti kulkenut varhaiskasvatuksen opettajan kautta. 4- vuotistarkastuksen yhteydessä täytettävä lomake on hyvä ja pakollinenkin yhteistyön väline, mutta se keskittyy vahvasti lapsen kehitykseen ja siihen liittyviin teemoihin. Aloin pohtimaan, pystyisikö tähän lomakkeeseen tuoda esille varhaiskasvatuksen sosionomin näkökulmaa ja täten lisätä syvyyttä perheiden kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Aloin itsekseni ideoimaan mahdollisia yhteistyömuotoja neuvolan kanssa. Mieleen tuli, että voisimme järjestää yhteisiä vanhempainiltoja, joissa käsiteltäisiin esimerkiksi lapsen sosiaalista kehitystä, perheiden jaksamista tai monikulttuuristen perheiden erityiskysymyksiä. Koen, että tällä voitaisiin saada neuvolan työntekijöitä lähemmäs päiväkodin arkea ja täten tehdä heistä ehkä helpommin lähestyttävämpiä vanhemmille. Tämä saattaisi myös vahvistaa päiväkodin ja neuvolan välistä yhteistyötä ja täten tuoda uusia työskentelymahdollisuuksia.

Mietin myös ennaltaehkäisevän työn merkitystä. Neuvolassa on vahva ennaltaehkäisevän työn perinne ja samoin varhaiskasvatuksessa pyritään tunnistamaan tuen tarpeet mahdollisimman varhain. Koen, että tässä voisi olla yhteinen rajapinta, jossa varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen perheiden tukemisessa ja palvelujärjestelmän tuntemisessa voisi tuoda lisäarvoa.

Erityisesti kiinnostavaksi koen mahdollisuuden kehittää yhteistyökäytäntöjä monikielisten perheiden tukemisessa. Voisimme luoda yhdessä neuvolan kanssa selkokielisiä materiaaleja tai kuvallisia ohjeita, jotka tukisivat suunnitellusti perheen arkea. Tällainen yhteistyö vastaisi suoraan tarpeeseen, jonka olen tunnistanut työskennellessäni S2- lasten ja heidän perheidensä kanssa.

Viikon yhteenveto

Kuluneen viikon aikana olen päässyt syventymään moniammatillisen yhteistyön eri muotoihin varhaiskasvatuksen sosionomin näkökulmasta. Erityiseksi onnistumiseksi koen oman roolin paremman selkeytymisen moniammatillisissa tilanteissa. Kun keskustelin VEO:n kanssa monikielisten lasten tuesta, niin huomasin luontevasti tuovani keskusteluun kulttuurisensitiivistä näkökulmaa ja ymmärrystä perheiden kokonaistilanteesta.

Tämän viikon ohjenuorana minulle on toiminut Isoherrasen (2012, 114-118) ajatus siitä, että moniammatillisessa yhteistyössä on keskeistä tunnistaa oma erityisosaaminen. Viikon aikana olen alkanut hahmottamaan selkeämmin, että vahvuuteni moniammatillisessa tiimissä liittyy

erityisesti perheiden kokonaisvaltaisen tilanteen ymmärtämiseen ja palveluohjaukselliseen työtoteeseen. Tällä osaamisella pystyn täydentämään varhaiskasvatuksen opettajan pedagogista osaamista ja VEO:n erityispedagogista näkökulmaa.

Moniammatillisen yhteistyön teoreettisessa ymmärtämisessä olen viikon aikana syventynyt erityisesti Isoherrasen (2012) tutkimukseen. Isoherranen määrittelee moniammatillisen yhteistyön prosessiksi, jossa ”eri asiantuntijoiden tiedot ja taidot kootaan yhteen” (2012, 22). Isoherrasen esittämät moniammatillisen yhteistyön edellytykset ovat joustavat roolit, vastuuajattelu, yhteis tiedon luominen ja vuorovaikutustaidot. Näitä olen pyrkinyt noudattamaan omassa toiminnassani.

Erityisen merkittäväksi ymmärrykseni kannalta on noussut Isoherrasen käsitys tiedon ja osaamisen integroinnista. Hän painottaa, että moniammatillisessa yhteistyössä ei riitä, että asiantuntijat ovat paikalla, vaan eri näkökulmien on aidosti kohdattava eli niitä pitää tuoda rohkeasti esille (2012, 46-47). Tämä sai minut ajattelemaan tiistain VEO tapaamista, että osasinko tuoda omaa varhaiskasvatuksen sosionomin osaamistani riittävän hyvin esille vai jäikö ne vain irrallisiksi kommentteiksi.

Pärnän (2012) väitöskirja on tarjonnut toisen keskeisen teoreettisen näkökulman. Pärnä (2012, 216) korostaa, että todellinen moniammatillinen yhteistyö tarvitsee ammatillisten rajojen ylittämistä ja halua uudenlaisten toimintatapojen aktiiviseen kehittämiseen. Hän määrittelee rajojen ylittämistä monitasoisena ilmiönä, jossa nousee esille organisaatiokulttuurien, ammatillisten roolien ja vuorovaikutuksellisten käytänteiden uudistamista.

Varhaiskasvatuksen sosionomin koulutus antaa ymmärrystä sekä varhaiskasvatuksesta, että sosiaalipalveluiden toimintakulttuurista, mikä mahdollistaa minulle ymmärryksen toimimiseen näiden rajapinnoilla. Torstain konsultaatio sosiaalityöntekijän kanssa osoitti itselleni, että pystyn melko vaivattomasti ymmärtämään sosiaalityöntekijän näkökulmia ja mahdollisia palveluita palvelutarjonnan näkökulmasta.

Keskustelussa nousi ohimennen esille kysymys tiedon siirrosta ja salassapidosta, mikä sai minut pohtimaan moniammatillisen yhteistyön rajapintoja. Etenkin, miten voimme varmistaa perheen edun toteutumisen kunnioittaen samalla yksityisyyden suojaa. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) määrittelee tarkasti, milloin salassa pidettävää tietoa voidaan luovuttaa. Opintojen aikana olen valitettavasti kuullut, että tämä luo valitettavasti käytännön haasteita arjen työssä, kun tietoa pitäisi voida jakaa lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseksi. Isoherranen (2012, 150-152) toteaa myös aiheeseen liittyen, että yksi moniammatillisen yhteistyön suurimmista haasteista on juuri tiedonkulku ja salassapitosäännösten tulkinta. Näillä säännöksillä on varmasti tarkoituksensa, jotta perheen oikeuksista pidetään kiinni, mutta mietin mahdollisuudesta kehittää selkeämpiä käytänteitä siihen, mitä ja millä perusteilla tietoja voidaan jakaa.

Pärnän kuvaama yhteistyön käynnistymisvaihe (2012, 152-158) auttoi itseäni ymmärtämään omaa rooliani varhaiskasvatuksen sosionomina prosessina moniammatillisessa yhteistyössä. Keskiviikon vasukeskusteluun liittyvässä pohdinnassa tunnistin olevani juuri tässä vaiheessa. Tunnistamassa yhteistyön tarvetta ja keskustelemassa rooleista varhaiskasvatuksen opettajan kanssa. Pärnän mukaan tässä vaiheessa on keskeistä yhteisten tavoitteiden määrittely, mikä ohjasi toimintaani keskustelussa. Yhteinen tavoite molemmilla on lapsen kokonaisvaltaisen kasvun tukeminen.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022) on toiminut kehyksenä moniammatillisen yhteistyön tarkastelussa. Siinä korostetaan, että varhaiskasvatus on keskeinen palvelu lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmässä ja sen tulee toimia yhteistyössä neuvolan, lastensuojelun ja muiden terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden kanssa. Tämä on ohjannut omaa pohdintaani siitä, miten varhaiskasvatuksen sosionomina voin toimia tämän yhteistyö edistäjänä. Koen kuuluvani yhtä aikaa varhaiskasvatuksen palveluun, kun taas osaamisen pohjalta myös sosiaalipalveluiden palveluihin. Varhaiskasvatustlain mukaisesti sosionomi voi toimia varhaiskasvatuksessa tuoden sosiaalialan osaamista työyhteisöön. Varhaiskasvatuksen sosionomina tämä on yksi vahvimista lisäarvoista mitä pystyn moniammatilliseen yhteisöön tuomaan. Pystyn roolissani hyödyntämään ja tuomaan esille tietämystäni palvelujärjestelmästä ja sen tuomista mahdollisuuksista lapsien ja perheiden tueksi.

Viikon aikana olen tarkastellut teoreettisia näkökulmia myös kriittisesti. Erityisesti olen pohtinut Isoherrasen (2012) ja Pärnän (2012) näkemysten käytännön soveltuvuutta. Isoherrasen ideaali tiedon ja osaamisen yhdistäminen yhteiseen kokonaisuuteen on käytännössä haastavaa, kun arjen työssä on usein jatkuva kiire ja yhteiselle reflektoinnille jää valitettavan vähän aikaa. Pärnän kuvaus rajojen ylittämisestä taas edellyttää organisaatiokulttuurin muutosta, mikä voi olla yksittäisen työntekijän näkökulmasta haastavaa.

Esitin tämän viikon viikkosuunnitelmassa kysymyksen, että miten varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen täydentää muiden ammattiryhmien osaamista. Viikon aikana olen löytänyt kysymykseen useita vastauksia ja ymmärtänyt paremmin rooliani moniammatillisessa yhteistyössä. Pärnän (2012, 216-219) ajatus rajojen ylittämisestä moniammatillisessa yhteistyössä edellyttää, että teen oman osaamiseni näkyväksi työyhteisössä. Tähän aion jatkossa kiinnittää enemmän huomiota tuomalla aktiivisesti esiin sosionomi osaamistani tiimissäni ja koko työyhteisössä.

Tämä viikko on erityisesti syventänyt omaa ymmärrystäni varhaiskasvatuksen sosionomin roolista moniammatillisessa yhteisössä. Aloin hahmottamaan, miten voin hyödyntää varhaiskasvatuksen sosionomin osaamistani perheiden kokonaisvaltaisessa tukemisessä ja toimia sillanrakentajana eri palveluiden välillä.

Tämän viikon kokemuksen perusteella olen tunnistanut kolme kehittämiskohdetta, joihin itse pystyisin vaikuttamaan. Nämä ovat neuvola yhteistyö, vasuproessin kehittäminen sekä oman osaamisen näkyväksi tekeminen. Viikon päätteeksi tunnen jopa pientä inspiroitumista moniammatillisen yhteistyön mahdollisuuksista kaikista haasteista huolimatta. Ymmärrän, että kaikkia kehitysideoita ei voi toteuttaa heti tai milloinkaan, mutta mielestäni uusien työtapojen kokeilemista ei kannata pelätä, koska siitä voi parhaimmillaan syntyä erittäin toimiva työskentelytapa.

5.3 Viikko 3: Monikielisyyden tukeminen lapsen näkökulmasta

Kolmannen viikon aikana keskityn monikielisyyden tukemiseen erityisesti lapsen näkökulmasta. Viikon päätavoitteena on syventää ymmärrystäni monikielisten lasten tukemisen käytännöistä ja kehittää omaan ammatilliseen osaamiseen konkreettisia menetelmiä kielen kehityksen edistämiseksi varhaiskasvatuksen arjessa.

Maanantai

Päivän tärkein tavoitteeni oli kehittää omaa havainnointi sekä dokumentointi osaamistani, jolla voin seurata monikielisten lasten kielenkäyttöä. Tulen seuraamaan havainnointitilanteissa lapsen sanallista, että sanatonta viestintää yhdessä vuorovaikutuksessa muiden lasten kanssa. Samalla pyrin seuraamaan millaisissa tilanteissa lapsi käyttää omaa äidinkieltään. Tein havainnointia ryhmäni S2- lapsiin aamupäivän ulkoilun sekä iltapäivän leikkihetken aikana.

Käytän lapsista keksittyjä nimiä a ja b, jotta havainnoinnin tulokset on mahdollista tuoda esille. Havainnoinnin aikana huomasin, että a lapsi käyttää runsaasti nonverbaalista viestintää ja yksittäisiä suomenkielisiä sanoja ilmaistakseen tarpeitaan. B lapsi puolestaan muodostaa jo lyhyitä lauseita, mutta saattaa turhautua helposti, jos ei tule ymmärretyksi. Erityisen silmiinpistävää oli, kuinka eritavoin lapset toimivat eri tilanteissa. A lapsi oli huomattavasti aktiivisempi kielellisesti muutaman lapsen leikissä, kuin tilanteessa, jossa on enemmän lapsia koolla. Tämä havainto auttoi minua ymmärtämään paremmin pienryhmän ja oppimisympäristön vaikutusta kielen kehitykselle.

Päivän suurin haaste liittyi dokumentoinnin toteutumiseen arjen keskellä. Huomasin, että havainnointiin keskittyminen vie valitettavan paljon huomiota lapsiryhmän ohjaamiselta ja tämä luo itselle haasteen kahden tehtävän välille. Tulevina päivinä sekä tulevaisuudessa minun pitää oppia kehittämään parempia tapoja yhdistää havainnointi sekä lapsi ja pienryhmän vetäminen.

Toinen haaste päivän aikana dokumentoinnin lisäksi liittyi kulttuurisensitiiviseen työtöteeseen. Toisen lapsen isä tuli ensimmäistä kertaa aamulla päiväkotiin tuomaan lasta ja eräs

työntekijä meni häntä normaalisti suomalaiseseen kulttuuriin kuuluvasti vastaan. Vasta tilanteen jälkeen muut työntekijät alkoivat pohtimaan, että miten isä tilanteen koki, sillä tulee kulttuurista, jossa miehet ovat lähtökohtaisesti eri asemassa kuin naiset. Tämä osoitti itselle tietämättömyyttä kyseiseen kulttuuriin, mikä taas heikentää omaa kulttuurisensitiivistä työotetta.

Tiistai

Tänään keskityin kuvallisen tuen systemaattiseen käyttöön monikielisten lasten arjen tukemisessa. Päivän päätavoitteina oli kehittää kuvallisen tuen käytäntöjä arjessa ja luoda pienryhmätoiminnan kautta turvallinen kielenkäyttöympäristö S2- lapsille.

Aamupäivällä toteutin suunnittelemani pienryhmätoiminnan, johon osallistui molemmat S2- lapsista. Päiväkodistamme löytyy kuvakorttipeli S2- lapsille suomen kielen oppimiseen tarkoitettu opetusmateriaali. Tuokion aiheena oli opetella huonekalujen nimiä. Minä ja molemmat S2- lapsista vuorotellen nostimme kuvan jostakin huonekalusta, ja sen jälkeen se piti laittaa oikeaan kohtaan edessä olevista tauluista, josta siis löytyy myös nämä huonekalut. Samalla kävimme näiden huonekalujen nimiä läpi.

Onnistumisten jälkeen lasten kasvoilta oli ilo nähtävissä. Oli positiivista huomata, kuinka lapset tukivat toinen toisiaan. Esimerkiksi, jos a lapsi käänsi kortin minkä huonekalun nimeä ei tiennyt ja b lapsi sen tiesi, niin auttoi b lapsi a lasta. Tämä sujui hyvin luontevasti ja tuki molempien oppimista sekä turvallisen oppimisympäristön mahdollistamista.

Halme ja Vataja (2011, 31-32) korostavat, että kuvallinen tuki ei ole vain tapa korvata puutteellista kielitaitoa, vaan sillä voidaan tukea jokaisen lapsen oppimista sekä osallisuutta. Itse myös huomasin tämän arjessa, sillä huomasin suomenkielisten lasten olevan myös kiinnostuneita kuvakorteista ja alkoivat käyttämään niitä keskustellessaan ryhmän S2- lasten kanssa.

Iltpäivällä jatkoin kuvallisen tuen käyttämistä siirtymissä sekä tarvittaessa tukemaan kommunikointia. Tämä osoittautui yllättävän haastavaksi, sillä tasapainoilu yksilöllisen tuen ja ryhmän ohjaamisen välillä oli haastavaa. Huomasin, että monikielisten lasten tukeminen vaatii enemmän aikaa ja huomiota, kun samalla täytyy huolehtia koko muusta ryhmästä. Syy tähän oli kuvallisen tuen melko haastava käyttö. Itseltä työavaimista löytyy noin 10 kuvan tukikuvat. mutta ne ei todellakaan riitä jokaiseen tilanteeseen. Näissä tilanteissa oikeiden kuvien etsiminen kansiosta vei aikaa ja välillä tilanne mihin niitä olisi tarvittu oli mennyt jo ohi. Kii-reisissä tilanteissa oli melkein mahdotonta kuvatukia käyttää.

Eilisen ja tämän päivän kokemusten ja havainnointien perusteella aion huomenna kiinnittää huomiota monikielisten ja suomenkielisten lasten välisiin leikki-tilanteisiin ja miten niissä

pystyisi käyttää vahvemmin kuvallista tukea. Tämä myös lisää omia kokemuksiani kuvallisesta tuesta, mikä auttaa luomaan siitä itselle luonnollisempaa.

Keskiviikko

Tänään keskityin monikielisten ja suomenkielisten lasten välisten leikki-tilanteiden seuraamiseen. Päivän tavoitteena oli edistää kielellisesti ja mahdollisesti kulttuurillista osallisuutta leikin kautta sekä pyrin kehittämään mahdollisia menetelmiä, joilla pystyn tukemaan lasten välistä kommunikaatiota.

Ryhmän S2- lapset sekä kaksi suomen kieltä puhuvaa lasta valitsivat leikkikseen kotileikin. Tämä leikkinä sopi myös hyvin, sillä olimme aiempänä päivänä käyneet läpi kodin huonekaluja läpi. Leikin aikana keskityin pääosin havainnoimaan kommunikaatiotapoja. Monikielististä lapsista A yritti käyttää aktiivisesti suomen kieltä ja sanoittamaan omia tekemisiään, mutta useasti se oli vain muutama sana ja nekin jäivät välillä hiukan epäselväksi. B lapsi puolestaan kommunikoi pääosin elekielellä ja yksittäisillä sanoilla, mutta oli silti selkeästi leikissä mukana. Oli mielenkiintoista ja lohdullista huomata, että suomenkieliset lapset selkeästi käyttivät yksinkertaisempaa kieltä, kuin normaalisti ja yrittivät selittää sanoja ja asioita monikielille lapsille, mitä he eivät ymmärtäneen.

Haasteena tilanteessa oli kommunikointi ja sitä kautta yhteinen ymmärrys leikin rakentumisesta ja kulusta. Lapset tykkäsivät leikkiä yhdessä ja leikkiminen sujui. Tässä oma roolini oli selkeästi leikin ohjaaminen. Pyrin sanoittamaan leikin kulkua kaikille leikkijöille ja täten varmistamaan, että leikki yhdessä sujuisi mahdollisimman hyvin.

Iltapäivällä havainnoin monikielisten lasten leikki-tilanteita ulkona. Huomasin, että fyysisimmissä leikeissä kuten hipassa tai lumileikeissä pääsivät he helpommin leikkiin mukaan, kuin kielellisesti vaativimmissa leikeissä. Lumileikeissäkin, vaikka yhteistä kieltä ei ollut, niin lumi-kolia ja lapiota saatiin silti hyvässä sovussa keskenään vaihdeltua.

Päivän suurin haaste oli itselle tasapainoilu ohjaamisen ja lasten oman leikin välillä. Huomasin, että liiallinen puuttuminen eli ohjaaminen häiritsi leikin etenemistä, mutta toisaalta oli nähtävissä monikielisten lasten kielellinen tuentarve. Toinen haaste mitä olen pohtinut jo aiempinakin päivinä, liittyy leikkikaverin valintaan. Miten pystyisi varmistamaan, että monikieliset lapset pääsisivät leikkimään eri lasten kanssa. On selkeästi huomattavissa, että monikieliset lapset leikkivät lähtökohtaisesti aina tiettyjen lasten kanssa.

Torstai

Tämän päivän tavoitteena oli lähteä vahvistamaan monikielisten lasten osallisuutta ja lisäämään kaikkien lasten ymmärrystä kulttuurillisesta moninaisuudesta. Päivän päätavoite oli nostaa monikulttuurisuus ja ihmisten eli tässä tapauksessa lasten erilaisuus positiivisessa

valossa. Idea päivän teemalle oli noussut aiemmilta päiviltä, sillä esiin oli noussut useamman kerran negatiivissävytteistä keskustelua ja kommentointia muilta lapsilta monikielisiä lapsia vastaan. Ne liittyivät ulkoisiin piirteisiin sekä toimintatapoihin, joten totesimme tiimin kanssa, että niihin tarvitaan puuttumista.

Suunnittelin aamupiiriin kokonaisuuden, jolla näitä tavoitteita pystyttäisiin saavuttamaan. Varhaiskasvatuksen opettaja ehdotti minulle kirjaa, joka käsittelee ihmisten kulttuurillisia ja fyysisiä eroja lapsen näkökulmasta.

Aluksi otin kirjasta esille aukeaman, missä oli piirretty lapsia eri kulttuureista, jossa oli selkeästi nähtävissä fyysiset erilaisuudet. Tämän avulla kävimme lasten kanssa läpi, että riippuen siitä missä päin maailmaa on syntynyt, niin saattaa olla ulkonäköön vaikuttavia asioita. Tämän läpikäyminen herätti myös lapsissa keskustelua ja pohdintaa. Yksi lapsi esimerkiksi kysyi, että jos olisi syntynyt eripuolella maapalloa, niin näyttäisikö hän erilaiselta. Pohdimme asiaa lasten kanssa yhdessä ja tulimme siihen tulokseen, että luultavasti näyttäisi.

Sen jälkeen kävimme läpi aukeamaa, jossa oli tuotu esille erilaisia kulttuurillisia eroja ja tapoja. Siinä oli tuotu esille esimerkiksi esille, että joissain kulttuureissa ei syödä ollenkaan sianlihaa tai jossain kommunikaatio on paljon suorempaa ja avoimempaa kuin muualla. Tätä käydessä esille nousi syy miksi yksi lapsistamme ei syö sianlihaa ja toivottavasti tämä vähentää jatkossa ihmetystä siitä, miksi tällä lapsella on eri ruoka välillä, kuin muilla lapsilla.

Loppupäivän aikana kuulin muutaman kerran, kun lapset puhuivat aamupiirissä läpi käytyjä asioita ja keskustelu oli positiivista. Yhdessä keskustelussa kuulin lapsien käyvän läpi, sitä miksi toinen näistä S2- lapsista näyttää erilaiselta, kuin muut niin tulivat siihen tulokseen, että se johtuu siitä, kun on syntynyt eripaikassa, kuin he. Tämä lämmitti omaa mieltäni ja koin aamupiirin olleen tässä suhteessa onnistunut.

Kävimme jälkeen päin myös keskustelua aiheesta tiimin kanssa ja yhdessä pohdimme aamupiirin onnistuneisuutta. He olivat myös päivän aikana kuulleet aiheeseen liittyvää keskustelua ja selkeästi muuttanut positiivisempaan suuntaa, kuin aiempina päivinä. He olivat myös päässeet kertomaan lisää kulttuurillisista eroista, sillä lapset olivat niistä kiinnostunut. Mielestäni tämän päivän aamupiiri tuki vahvasti koko ryhmässä esiintyvää tarvetta koskien tietämättömyyteen kulttuurillisista eroista. Koen tämän myös tukevan monikulttuurillisten lasten osallisuutta tässä lapsi ryhmässä.

Perjantai

Tänään keskityin viikon aikana käytettyjen monikielisyiden tukemisen menetelmien arviointiin sekä oppimisympäristön muokkaamiseen monikielisyyttä ja etenkin suomen kielen

oppimista tukevammaksi. Päivän päätavoite oli koota yhteen viikon aikana tehtyjä havaintoja ja kehittää itselle konkreettisia työkaluja arkeen kielitietoisemman pedagogiikan tueksi.

Läpikäydessäni viikon havaintoja huomasin selkeän eron lasten kielenkäytössä eri tilanteissa. Molemmat lapsista käyttivät selkeästi enemmän suomen kieltä pienryhmä tilanteissa ja kahdenkeskisissä tilanteissa aikuisen kanssa, kun taas muiden lasten kanssa leikkiessä kommunikatio ylipäätään vähenee ja he välillä käyttävät omaa äidinkieltään.

Päivän toisena teeman oli oppimisympäristön kehittäminen monikielisyttä tukevammaksi. Aloitin arvioimalla kriittisesti ryhmätilaamme ja huomasin, että kuvallinen tuki oli paikoin epäjohdonmukaista tai puutteellista. Päätin suunnitella leikkiympäristön järjestystä uudelleen niin, että kuvallinen tuki olisi kiinteämpi osa leikkialuetta. Suunnitelman aion käydä läpi ensiviikon tiimipalaverissa, jossa voimme yhdessä käydä läpi moniammatillisen tiimin kanssa suunnitelmaa ja muokata sitä heidän mielipiteitensä mukaan.

Arvioidessani tämän päivän osaamista koen kehittyneeni etenkin monikielisyttä tukevien leikkiympäristöjen suunnittelussa, sillä sitä en ole ennen kauheasti edes tehnyt. Aiemmin ole ajatellut kuvallista tukea lähinnä kommunikaation apuvälineenä, mutta olen päivän aikana oppinut ymmärtämään sen mahdollisuuksia kielenoppimisympäristössä. Halme ja Vataja (2011, 33-35) korostavat oppimisympäristöä, jonka tulee tukea suomen kielen oppimista, että lapsen oman äidinkielen arvostusta. He painottavat, että kielitietoinen oppimisympäristö sisältää visuaalisia elementtejä, jotka tukevat kielen ymmärtämistä ja tuottamista.

Viikon yhteenveto

Kolmannen viikon tavoitteena oli syventyä monikielisyden tukemiseen etenkin lapsen näkökulmasta. Viikon alussa asetin konkreettisiksi tavoitteiksi S2- lasten kielenkäytön havainnoinnin, monikielisyden tukemisen menetelmien kehittämisen, kielellisen osallisuuden vahvistamisen sekä kulttuurisensitiivisen työotteen edistämisen. Näitä tavoitteita pyrin edistämään omassa päivittäisessä työskentelyssäni.

Maanantaina edistin tavoitetta tekemällä havaintoja, jotka pystyin dokumentoimaan miten monikulttuuriset lapset käyttävät kieliään eri tilanteissa. Halme ja Vataja (2011, 33-35) korostavat systemaattisen havainnoinnin merkitystä kielen kehittymisen tukemisessa ja tätä teoriaa sovelsin dokumentoimalla havaintoja lasten sanallisesta sekä sanattomasta viestinnästä.

Tiistaina keskityin kuvallisen tuen kehittämiseen arjen kommunikaatiossa. Halme ja Vataja (2011, 31-32) tuovat esille, että kuvallinen tuki ei ole tapa kompensoida puutteellista kielitaitoa, vaan se tukee monikielisten lasten lisäksi kaikkien lasten oppimista ja osallisuutta. Tätä näkökulmaa esillä pitäen ohjasin S2- lapsille pienryhmätuokion, jossa hyödynsi kuvallisia

huonekalukortteja ja jatkoin myös kuvallisen tuen systemaattisempaa käyttöä loppupäivän sekä loppu viikon aikana mahdollisuuksien mukaan. Halmeen ja Vataja (2021) on tarjonnut käytännönläheisiä näkökulmia monikielisyys tukemiseen. Etenkin heidän näkemyksensä kuvallisen tuen mahdollisuuksista kaikille lapsille on herättänyt itsessä ajatuksia. Olen ennen miettinyt, että kuvallista tukea on hyvä käyttää monikielisten lasten kanssa sekä kielellisiä haasteista omaavien lasten kanssa, mutta viikon aikana olen oppinut ymmärtämään sen käyvän ja tukevan kaikkia lapsia osallisuutta ja oppimista. Päivän kokemuksen perusteella tarvitsen lisää oppia kuvallisen tuen käyttämiseen johdonmukaisemmin heikissä arjessa. Nyt se painottui vahvasti siirtymätilanteisiin ja hetkiin, jossa paikalla oli vain vähän lapsia. Tulevaisuudessa haluan oppia käyttämään kuvallista tukea itselle luonnollisemmin ja suunnitellummin.

Olen aina ymmärtänyt leikin tärkeyden lapsen oppimisen ja osallisuuden tukemisessa. Arvola (2021) korostaa leikin tärkeyttä monikielisten lasten kielen oppimisen tukijana. Siinä lapsi joutuu pakosti kuulemaan suomen kieltä ja olemaan vuorovaikutussuhteessa muiden lasten kanssa. Olen viikon aikana huomannut, että kun ryhmän monikieliset lapset ovat hiljalleen alkaneet oppimaan suomen kieltä, niin he alkavat olla jo leikissä paljon aktiivisemmin käyttämässä suomen kieltä kuin aiemmin. Tämän avulla myös heidän sanavarastonsa karttuu ja kielelliset taidot menevät isoin harppauksin eteenpäin. Kuitenkin päällimmäiseksi ajatukseksi itselle tästä jäi, että kieltä lapsi oppii parhaiten leikin yhteydessä, kun ohjatuissa kielenopettelu tuokioissa ja ymmärtää sanojen oikean merkityksen. Huomasin kuitenkin haasteita tasapainoilussa leikin ohjaamisen ja lasten oman leikin välillä. Tuntui, että liiallinen puuttuminen häiritsee etenkin leikin etenemistä, mutta toisaalta monikieliset lapset tarvitsevat tukea pysyäkseen paremmin mukana.

Torstaina keskityin kielellisen identiteetin tukemiseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) ajatus monikielisten lasten kielellisen identiteetin tukemisesta ohjasi toimintaani, kun aamupiirissä käsitelimme eri kulttuureja ja niiden ominaispiirteitä positiivisessa valossa. Tämän avulla saatiin lapsiryhmäänkin luotua positiivisempi ja täten turvallisempi ympäristö ryhmän monikulttuurillisille lapsille.

Perjantaina keskityin kokoamaan viikon aikana tehtyjä havaintoja ja arvioimaan viikon aikana käytettyjä menetelmiä. Tämän lisäksi keskityin oppimisympäristön kehittämiseen kielitietoisemmaksi. Halmeen ja Vatajan (2011, 33-35) ajatus oppimisympäristön merkityksestä suomen kielen oppimisesta ja oman äidinkielen arvostamisesta korostui, kun aloin tekemää suunnitelmaa seuraavaa tiimipalaveria varten, jossa asioita voidaan käydä yhdessä läpi. Tajusin myös, että oppimisympäristö ei ole vain fyysinen tila, vaan myös sosiaalinen ja psyykinen ympäristö, joka joko tukee tai ei tue kielen oppimista.

Havainnoinnissa ja dokumentoinnissa koen kehittyneeni merkittävästi. Maanantaina suunniteltu havainnointi tilanne sekä pitkin viikkoa tehdyt havainnot antoivat tärkeitä tietoa monikielisten lasten kielenkäytöstä eri tilanteissa. Huomasin, miten tärkeitä on kiinnittää huomiota siihen millaisissa tilanteissa lapset käyttävät suomen kieltä ja miten aktiivisesti. Havainnot osoittivat, että pienryhmätilanteet ja kahdenkeskeiset hetket olivat parhaimpia hetkiä suomen kielen aktiiviselle käytölle.

Kuvallisen tuen käytössä kehityin myös viikon aikana paljon, vaikka viikonkin jälkeen sen käyttö etenkin hektisissä tilanteissa tuntuu haastavalta. Huomasin viikonaikana, että etukäteen suunniteltu systemaattisempi käyttö auttaa saamaan ne helpommin mukaan arkeen. Tämä auttoi itseäni vahvistamaan niiden käyttöä. Osittain tähän liittyen koen kehittyneeni kielellisen identiteetin tukemisessa ja etenkin sen tärkeyden ymmärtämisessä. Opin, että on tärkeää nostaa esiin lasten omia kulttuuritaustoja positiivisessa valossa, sillä se parhaimmillaan lisää koko lapsiryhmän halua oppia lisää eri kulttuureista ja koen tämän parantavan koko ryhmän kulttuurisensitiivisyyttä.

Kulttuurisensitiivisyys terminä on itselläni hallussa, mutta jotta voin toteuttaa kulttuurisensitiivistä työtettä täytyy minun paremmin tutustua ryhmämme kahden lapsen kulttuureihin. Ensiviikon tavoitteena on monikielisyyden tukeminen perheen näkökulmasta, mutta koen tärkeäksi ottaa sieltä päivät molempien kulttuurien tutustumiseen.

Haasteeksi viikon aikana nousi myös tasapainoilu ohjaamisen ja lasten oman leikin välillä. Arvola (2021, 25-32) nostaa esille, että monikielisille lapsille on tärkeä päästä osalliseksi vertaissuhteissa ja yhteisessä toiminnassa, mutta käytännössä tämän tukeminen vaatii jo taitavaakin pedagogista ohjausta. Huomaan tarvitsevani lisää tietoa ja kokemusta vertaisvuorovaikutuksen tukemisesta monikielisessä ympäristössä. Erityisesti siltä kannalta, että miten pystyn rohkaisemaan suomenkielisiä lapsia ottamaan aktiivisemmin roolia monikielisten lasten tukemisessa.

Yhdeksi haasteeksi viikonaikana vielä nousi, etten osaa ryhmämme monikielisten lasten äidinkieltä, minkä koen rajoittavan aidon monikielisyyden tukemista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) painotetaan henkilöstön kiinnostusta lapsen perheessä puhuttuja kieliä kohtaan. Käytännössä tämän toteuttaminen tuntuu erityisen haastavalta ja tarvitsenkin lisää tietoa siitä, miten voisin tukea lasten äidinkieliä ilman omaa kielitaitoa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022) on toiminut tälläkin viikolla keskeisenä teoreettisena pohjana. Tästä pinnalla on ollut etenkin monikielisten lasten identiteetin tukeminen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet korostavat monikielisten lasten kielellisen identiteetin tukemista niin, että heille annetaan aikaa ja mahdollisuuksia kielenkäytön tilanteisiin. Tämä periaate on ohjannut itseäni suunnitellessa tämän viikon toimintoja.

Tämä viikko on viikon teeman mukaan syventänyt omaa osaamistani monikielisyiden tukemisessa lapsen näkökulmasta. Viikon aikana olen etenkin oppinut, miten tärkeitä on suomen kielen oppiminen, että lapsen oman äidinkielen ja etenkin kulttuurisen identiteetin tukeminen. Itselle on jäänyt viikon jälkeen miete, että kun tuemme lapsen kielellistä identiteettiä kokonaisvaltaisesti, luemme sen avulla parhaat edellytykset myös suomen kielen oppimiselle. Useammassa lähteessä tuodaan esille vanhempien osallistamista kulttuurisen identiteetin tukemisessa ja periaatteessa idea on kaikkia tukeva. Käytännössä sen toteuttaminen vaatisi aikaa ja resursseja sekä suurimpana haasteena meidän ryhmässämme luultavasti on yhteisen kielen puuttuminen monikielisten lasten vanhempien kanssa.

5.4 Viikko 4: Monikielisyiden tukeminen perheen näkökulmasta

Tällä viikolla siirrän fokuksen monikielisyiden tukemiseen perheiden näkökulmasta. Maanantain, tiistain ja keskiviikon aikana keskityn kasvatusyhteistyön käytäntöihin monikielisten perheiden kanssa, palveluohjaukseen sekä perheiden osallisuuden vahvistamiseen varhaiskasvatuksessa. Tavoitteeni on lisätä ymmärrystäni monikielisten perheiden tarpeista ja kehittää toimivia yhteistyökäytäntöjä.

Torstaina ja perjantaina perehdyn syvällisemmin ryhmämme monikielisten lasten kulttuuri- taustoihin eli ukrainalaiseen kulttuuriin sekä Lähi-Idän kulttuuriin. Tarkoituksena on lisätä omaa ymmärrystäni kulttuureista, mikä tukee sekä perheiden kohtaamista, että lasten kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Viikon aikana korostuu varhaiskasvatuksen sosionomin rooli kulttuurisensitiivisessä yhteistyössä perheiden ja varhaiskasvatuksen välissä.

Maanantai

Tämän päivän eväretki tarjosi yllättävän hyvän tilaisuuden pohtia monikielisten perheiden osallisuutta varhaiskasvatuksessa ja keskustelinkin asiasta varhaiskasvatuksen opettajan kanssa.

Aamulla perheiden tuodessa lapsiaan päiväkotiin meidän tiedottamisemme oli päässyt monikielisten perheiden kanssa testiin, sillä ensimmäistä kertaa kevät kaudella oli eväretki ja eväät piti tuoda kotoaan mukanaan. Olimme varautuneet ylimääräisillä eväillä, mutta se oli turhaa. Kaikilla lapsilla oli omat eväät mukana, josta pystyn vetämään johtopäätöksen tiedottamisen suhteen. Tällä kertaa oli onnistuttu etenkin monikielisten perheiden kanssa.

Ilmapäivällä aloin miettimään tapaa, miten monikielisten lasten päivästä kerromme heidän vanhemmilleen. Meillä on ollut tapana kirjoittaa selkosuomeksi lyhyesti lapsen päivästä vihkoon, jonka vanhemmat päivän päätteeksi lukevat ja ottavat mukaansa tarvittaessa omalle kielelle kääntämistä varten. Tämä on käytännössä toiminut tiedon välityksessä hyvin. Tästä on jäänyt valitettavasti lähes kokonaan vuorovaikutus vanhempien kanssa pois. Itse näen

haasteena vanhempien ja päiväkodin välisen lapsen yhteisen kasvatuksen, mikä vaatii molempuolista avoimuutta ja asioiden läpikäymistä. Tällä hetkellä asia ei näin toimi. Tähän täytyy lähitulevaisuudessa pohtia uudistuksia ja kokeilla muita tapoja.

Tiistai

Tänään alkuperäiseen suunnitelmaan tuli muutos, sillä molemmat monikielisiä lapsista olivat poissa. Tavoitteenani oli saada kattavampi kuva ukrainalaisten kulttuurista ja lastenkasvatuksesta, jotta voisin ymmärtää paremmin lapsen ja perheen taustaa. Etenkin haluaisin selvittää kulttuurillisia käytäntöjä, arvoja ja jos mahdollista, niin millaisia odotuksia ukrainalaisella perheellä voisi olla varhaiskasvatukseen liittyen.

Tietoa tutkiessani huomasin melko nopeasti, että ukrainalainen kulttuuri on monikerroksinen. Siihen vaikuttaa itäeurooppalainen, slaavilainen ja vanhan neuvostoajan kulttuurit sekä perheen merkitys on hyvin keskeinen. Isovanhemmat osallistuvat usein aktiivisesti lapsen kasvatukseen. Kuitenkin suomalaisessa ja ukrainalaisessa kulttuurissa on paljon samoja piirteitä, sillä yleinen Euroopan kulttuuri vaikuttaa vahvasti molemmissa.

Illtapäivällä kotiin päästyäni jatkoin aiheen tutkimista. Päätin myös lukea uudelleen varhaiskasvatussuunnitelmasta (2022) kohtaa, jossa käsitellään kulttuurillista moninaisuutta ja kieli-tietoisuutta. Se ei käsittele erityisesti ukrainalaista kulttuuria, mutta mielestäni sen teoriaan on aina hyvä palata, kun pohtii kulttuuritaustan huomioimista varhaiskasvatuksessa. Tällä kertaa itselle jäi siitä erityisesti mieleen, kuinka tuodaan esille varhaiskasvatuksen arvostus moninaisia kulttuuriperintöjä ja kansankieliä kohtaa. Itselle tulee vain mieleen haaste eli miten tämä arvostus voidaan oikeasti tehdä näkyväksi varhaiskasvatuksessa.

Pohdin myös maailman poliittista tilannetta ja sitä, miten voisin sosiaalialan ammattilaisena tukea perhettä esimerkiksi mahdollisen trauman näkökulmasta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteetkin (2022) ohjaavat tähän suuntaa. Siellä tuodaan esille lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen yhdessä huoltajien kanssa sekä erikseen mainitaan lapsen vanhempien tukeminen kasvatustyössä. Mielestäni varhaiskasvatuksen sosionomina minun roolini on pyrkiä huomaamaan esimerkiksi trauman aiheuttamat vaikutukset ja tukea perhettä sen käsittelyssä. Työpaikalta löytyy tietopankki nimeltä Kieli- ja kulttuuritaustainen varhaiskasvatus, joka sisältää tietoa ukrainan sotaan liittyen sekä mahdollisia sosiaalialan palveluita, joista ukrainalaiset perheet voisivat hyötyä.

Keskiviikko

Tänään keskityin monikielisten perheiden palveluohjauksen suunniteluun, mikä on keskeinen osa varhaiskasvatuksen sosionomin työtä ja jatkossa varmasti tärkeä osa omaa työtäni. Päivän

tavoitteena oli selvittää mahdollisia palveluita, mitä ryhmäni monikieliset perheet tai tulevaisuudessa päiväkotiin tulevat monikieliset perheet saattaisivat tarvita.

Aamupäivällä kävin keskustelua tiimini varhaiskasvatuksen opettajan kanssa ryhmämme monikielisten perheiden taustoista. Meillä on melko vähän tietoa perheiden kokonaistilanteesta, mikä luo alkuun jo haasteen miettiessä mahdollisia perheen tarvitsemia sosiaali- tai terveyspalveluita.

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) määrittelee suomalaisen palvelujärjestelmän pohjaa. Itselle silmään osui 6§, joka korostaa neuvontaa ja ohjausta korostaen lasten ja erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden asemaa. Mielestäni ulkomailta Suomeen muuttava perhe asettuu vahvasti näihin kategorioihin. Koen, että varhaiskasvatuksen sosionomina minulla on velvollisuus toteuttaa tätä lakisääteistä tehtävää.

Alkuviikon ja tämän päivän aikana kokosin itselle ajatuslistaa palveluista, joista monikieliset perheet saattaisivat hyötyä. Siitä löytyi kotoutumispalvelut, mukaan lukien kielikurssit vanhemmille, perhetyö ja muut sosiaalihuollon mukaiset tukipalvelut perheille, lapsen kielellistä kehitystä tukevat palvelut, varhaiskasvatuksen mahdollistavat palvelut, perheneuvola ja muut terveydenhuollon palvelut sekä mahdolliset alueen harrastustoiminta vanhemmille että lapsille.

Arvioidessa päivän aikana kehittyntä osaamistani niin huomaa ymmärtäväni paremmin palveluohjauksen merkitystä varhaiskasvatuksessa etenkin monikielisten perheiden kannalta. Päivän aikana mietin haastetta tasapainoilun perheiden yksityisyyden ja tiedonkeruun välillä. Päivä sai minut miettimään, että miten pystyisin perheiltä selvittämään tarvittavat tiedot mahdollisimman sensitiivisesti, jotta pystyisin perheille riittävää tukea tarjoamaan. Toisena haasteena eilen nousi kulttuurilliset erot palveluiden käyttämisessä. Useissa kulttuureissa on korkea kynnys hakea ulkopuolista apua ja viranomaisia saatetaan pahimmillaan pelätä. Toivon, että tällaisissa tapauksissa pystyisin omalla toiminnallani luomaan luottamusta sekä maldaltamaan kynnystä palveluiden käyttöön.

Torstai

Tänään keskityin monikielisten perheiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseen etenkin päivittäisen viestinnän ja vuorovaikutuksen näkökulmasta, sillä koen ettei se tällä hetkellä ole kovin toimivaa. Päivän tavoitteeksi asetin nykyisten päiväpalautteen arvioinnin ja uusien ideoiden miettimisen, mitä voin mahdollisesti tuoda tiimipalaverissa esille yhteiseen keskusteluun.

Päiväunien aikana tutustuin Divedin oppaaseen (2017-2020), jossa käydään läpi monikielisten vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppaassa painotetaan kasvokkain tehtävää

yhteistyötä etenkin luottamuksen luomisessa, vaikka yhteistä kieltä ei olisikaan. Tämä lisää ajatustani siitä, että meidän pitäisi muutosta pohtia tähän. Nykyinen käytäntö on kirjoittaa päiväpalautte vihkoon ja vanhemman hakiessa lapsen hän lukee ja kääntää tarvittaessa tekstin vihkosta. Vihon käyttöön saimme ehdotuksen S2- opettajalta, jonka mukaan tämä tapa tukisi vanhempien kielenkehitystä. Mielestäni tässä ongelmana kuitenkin on se, että vuorovaikutus perheiden väliltä jää kokonaan pois sekä emme voi käytännössä varmasti tietää, että me neekö viesti perille vai ei. Tämä saa minut pohtimaan muuttaa käytäntöä siten että se tukisi paremmin etenkin kasvatusyhteistyötä.

Iltapäivällä pyrin havainnoimaan normaalia tarkemmin monikielisten lasten hakutilannetta. Käytännössä molempien lasten vanhempien kanssa vain tervehdittiin ja sen jälkeen vanhempi haki lapsensa ryhmätilasta ja meni lukemaan vihkoa. Toinen lapsen vanhemmista luki vihkoa selkeästi pidempään ja keskusteli omalla kielellään jotain lapsen kanssa ja toinen otti siitä vain kuvan. Sen jälkeen vanhemmat poistuivat paikalta lasten kanssa.

Keskustelin asiasta ryhmäni varhaiskasvatuksen opettajan kanssa ja hän oli samoilla ajatuksilla asiasta minun kanssani. Hän ehdotti, että aiemmin on käytetty kuvia apuna kerrottaessa päivän toiminnasta lasten kanssa. Aloin miettimään, että voisiko tämä tapa toimia myös monikielisten lasten ja perheiden kanssa. Käytännössä siis pitäisi valmistella kansio, missä olisi erilaisia kuvia, mitä päivän aikana voidaan tehdä. Tämän jälkeen lasta hakiessa kävisin yhdessä lasta auttaen läpi kuvien avulla, mitä päivän aikana on tehty. Tällöin lapsi pääsee itse ”kertomaan” mitä on tapahtunut sekä saataisiin luotua aito kohtaaminen lasten vanhempien kanssa, vaikka yhteistä kieltä ei ole. Täytyy tämä idea laittaa valmisteluun ja kokeilla tätä vielä tämän päiväkirja muotoisen opinnäytetyön aikana. Pystyn tätä sitten myöhemmin arvioimaan, miten tapa kaikkineen toimi käytännössä.

Uskon, että tällä toiminnolla pystytään lisäämään kasvatusyhteistyötä monikielisten perheiden kanssa. Varhaiskasvatuksen sosionomina sekä nykyisen vastualueeni takia koen olevani vastuussa kehittää ja kokeilla erilaisia vuorovaikutuskäytäntöjä ja koen tämän sitä vahvasti edesauttavan.

Perjantai

Tänään suunnitelman mukaan jäljellä oli vielä toisen monikielisen lapsen kulttuuriin tutustuminen eli Lähi-Idän ja mahdollisesti tarkemmin Turkmenistanin kulttuuriin. Päivän tavoitteena oli lisätä ymmärrystäni kulttuurillisista käytännöistä ja kasvatuserinteistä, jotka saattavat vaikuttaa perheen odotuksiin varhaiskasvatuksesta ja jotta pystyn toimimaan kulttuuri-sensitiivisemmin perheen kanssa työskennellessä.

Tutustuin Turkmenistanin kulttuuriin sekä yleisemmin keskiaasialaisiin kulttuureihin netin avulla. Tässä yhteydessä havaitsin itselle uuden asian. Olin aiemmin olettanut Turkmenistanin

kuuluvan Lähi-idän kulttuuripiiriin, mutta monella sivustolla tuotiin esiin, että se kuuluu Keski-Aasian kulttuuripiiriin ja on sekoitus turkkilaisia, persialaisia sekä neuvostoajan vaikutteita. Tämä muistutti minua kulttuurillisista yleistyksistä. Täytyy muistaa, että jokainen kulttuuri tulee nähdä omanaan.

Tutustuessani Turkmenistanin kulttuuriin huomasin nopeasti sen olevan hyvin erilainen suomalaiseseen kulttuuriin nähden. Suomessa eläminen on hyvin vapaamuotoista mutta Turkmenistanissa asiat ovat päinvastoin. Siellä eläminen on tiukasti hallittua ja valvottua sekä maa on hyvin sulkeutunut. (Globalis 2023.) Nyt ymmärrän paremmin etenkin äidin käytöstä alussa, kun he ensimmäistä kertaa saapuivat tutustumaan päiväkotiin sekä varoivaisuutta ensimmäisten viikkojen ja kuukausien aikana. Käytös oli hyvin varovaista ja tunnustelua siitä mitä voi puhua tai tehdä.

Opin Turkmenistanin kulttuurista myös, että se korostaa vahvasti perheen merkitystä ja tyypillisesti perheissä asuu useita sukupolvia yhdessä. Koen itse tällaisen kulttuurillisen tavan hyväksi, jossa lapsella ja lapsen vanhemmilla on laaja perheen sisäinen tukiverkosto, joka auttaa lapsen kasvattamisessa. Olen huomannut, että Turkmenistanista kotoisin oleva lapsi on usein hyvin kohtelias meitä päiväkodin työntekijöitä kohtaan ja tottelee usein ohjeita hyvin. Uskon kulttuuritaustalla olevan tähän merkitystä. Halme ja Vataja (2011, 51-59) tuovat esille, että usein kulttuureissa, joissa kasvatuksessa korostuu sukupolvien välinen yhteisöllisyys, niin se näyttäytyy lapsessa kunnioituksena vanhempiaan ja sukuaan kohtaan eli käytännössä aikuisia kohtaan. Uskon tämän vahvasti selittävän lapsen toimintaa.

Olen viikon aikana pohtinut mielessäni usein, miten pystyn olla kulttuurisensitiivinen, jos en kulttuureja kunnolla tunne. Kokonaisuudessa tämä päivä sekä tiistai ovat auttaneet minua ymmärtämään, että kulttuurisensitiivisellä työotteella ei tarkoiteta kulttuurien täyttä tuntemista, vaan avoimuus, kunnioitus ja halu oppia jatkuvasti lisää perheiden kulttuurillisista taustaoista ja näkökulmista riittää toteuttamaan kulttuurisensitiivistä työtettä.

Viikon yhteenveto

Viikon neljä tavoitteena oli syventyä monikielisyyden tukemiseen perheiden näkökulmasta sekä kehittää omaa kulttuurista ymmärrystä liittyen ryhmäni monikielisten lasten ja heidän perheidensä kulttuureihin.

Maanantaina edistin tavoitetta pohtimalla perheiden osallisuutta ja sen tukemista. Eväretki sai minut pohtimaan tiedottamisen tärkeyttä monikielisten perheiden kuin myös muidenkin perheiden välillä. Kuten Kuusisto (2010, 71-77) toteaa, että ymmärrettävä tiedottaminen on keskeinen perheiden osallisuutta edistävä tekijä. Mielestäni päiväkodissani tätä tiedottamista tehdään hyvällä tasolla perheiden kanssa, sillä viikoittain Edlevo nimiseen järjestelmään tulee seuraavan viikon viikkosuunnitelma perheille luettavaksi. Päiväkodin eteisen ovelta on viikko

suunnitelma kuvineen esillä. Lisäksi, jos on tulossa jotain normaalista poikkeavaa, niin kerrotaan siitä hyvissä ajoin suullisesti vanhemmille. Tämän lisäksi monikielisille perheille kirjoitetaan tiedotus asiat samaan vihkoon, johon kirjoitetaan lapsen päiväraportit.

Jälkeenpäin tilannetta ajatellen olen helpottunut, että tiedote oli ymmärretysti mennyt perille, sillä ylipäättänsä perheiden kanssa tehtävä yhteistyö vaatii molemmin puolista ymmärrystä ja luottamusta. Koen, että etenkin luottamusta saadaan rakennettua tällaisilla pienillä asioilla. Kuusisto (2010, 71-77) teoksessaan nostaa esille, että ymmärrettävä tiedottaminen on yksi keskeisimpiä perheiden osallisuutta edistäviä tekijöitä sekä epäonnistuessaan asettaa vanhemmat ja perheet eriarvoiseen asemaan. Olenkin helpottunut, että olemme tiimin kanssa tätä eriarvoisuutta alun haasteiden jälkeen edistäneet parempaan suuntaan.

Tiistaina ja perjantaina perehdyin monikielisten perheidemme kulttuuritaustoihin eli ukrainalaiseen ja turkmenistanilaiseen kulttuuriin. Nämä päivät auttoivat minua syventämään omaa ymmärrystäni perheiden taustoista ja kulttuurillisista tavoista mitkä ovat hyvä tiedostaa työnteossa. Halme ja Vataja (2021, 51-59) korostavat, että monissa kulttureissa perhekeskeisyys ja yhteisöllisyys ovat keskeisiä arvoja ja tämä myös näkyy perheiden kasvatuskäytännöistä. Suomessakin on yleisesti vahva rooli perhekeskeisellä kasvatuksella, mutta etenkin Turkmenistanissa se näyttäytyy vielä vahvemmin, mikä mielestäni on hyvä tiedostaa työtä tehdessä.

Keskiviikkona keskityin palvelunohjaukselliseen näkökulmaan monikielisten perheiden näkökulmasta ja palaan syventämään tätä teemaa viikolla kuusi lisää. Sosiaalihuoltolain 1301/2014 mukaan asukkaiden saatavissa on oltava sosiaalihuollon neuvontaa ja ohjausta. Välillä perheissä saattaa olla tilanne, että voimavarat ovat vähissä tai ei ole osaamista lähteä selvittämään millaisiin palveluihin perheillä voisi olla mahdollisuus Koen varhaiskasvatuksen sosionomina omaavani tässä tärkeän roolin pohtiessani perheiden kanssa heillä tarpeellisia palveluita.

Torstaina keskityin kehittämään monikielisten perheiden kanssa tehtävän yhteistyön käytäntöä arvioimalla kriittisesti nykyistä viestintävihkoa ja suunnittelemalla vaihtoehtoisia lähestymistapaa. Divedin oppaassa (2017-2020) korostetaan kasvokkain kohtaamisen tärkeyttä luottamuksen rakentamisessa tilanteissa, joissa ei ole yhteistä kieltä. Uuden lähestymistavan kokemuksen jälkeen toivon, että se parantaa ja kehittää toimivampaa vuorovaikutuskäytäntöä perheiden kanssa.

Syventyessäni Ukrainalaiseen ja Turkmenistanilaiseen kulttuuriin huomasin nopeasti, kuinka monitasoisia ja rikkaita nämä kulttuurit ovat. Näihin tutustuessani huomasin, että kulttuuritietoinen työote ei edellytä kaikkien kulttuurien yksityiskohtaista tuntemista, sillä se olisi melko mahdotonta. Tärkeintä mielestäni on asenne, jossa korostuu halu oppia ja arvostaa erilaisuutta sen omilla ehdoilla. Tämä sai minut pohtimaan kriittisesti omia ennako-oletuksiani

ja sitä, miten ne voivat vaikuttaa perheiden kohtaamiseen. Tunnistin päivän aikana itsessäni olevan ristiriidan. Haluan kerätä kulttuureista lisää tietoa, jotta pystyisin ymmärtämään perheitä paremmin ja toisaalta tiedostan, että tieto saattaa johtaa yleistykseen, joita pitäisi välttää.

Divedin kielitietoisien varhaiskasvatuksen opas (2017-2020) auttoi lisäämään omaa ymmärrystä kasvokkain kohtaamisen merkityksestä etenkin rakentaessa luottamusta perheen ja varhaiskasvatuksen välille. Tämä sai minut myös pohtimaan meidän tämänhetkisen päivittäisen raportointimme toimiuutta monikielisten perheiden kanssa. Divedin opas painotti, että etenkin tilanteissa, joissa ei ole yhteistä kieltä, niin nonverbaalinen viestintä ja aito läsnäolo ovat keskeisiä työkaluja yhteistyön rakentamiseen. Tästä sain idean viikolle seitsemän kokeilla aiemmin esiteltyä uutta päiväraportointi tapaa.

Varhaiskasvatussuunitelman perusteet (2022) ovat tälläkin viikolla toimineet teoreettisena tukena. Etenkin tähän viikkoon liittyi vahvasti kohdat, joissa käytiin läpi kulttuurillisia moninaisuuksia ja perheiden osallisuutta. Siinä korostetaan, että varhaiskasvatuksen tulee kunnioittaa perheiden moninaisuutta eri kulttuureja ja kieliä sekä tuoda niitä esille varhaiskasvatuksessa. Nämä asiat ohjasivat minua tutustuessani tämän viikon kulttuureihin ja saivat minut pohtimaan, miten näitä kulttuureja saataisiin tuotua paremmin esille lapsiryhmässä. Siinä meillä on mielestäni kehitettävää ja meidän täytyy tiimin kanssa pohtia, miten saamme tätä asiaa edistettyä.

Halmeen ja Vatajan (2011) teos on antanut itselleni käytännönläheisiä ideoita ja toimintatapoja monikielisten perheiden kanssa työskentelyyn ja kulttuurisensitiiviseen työtoteeseen. Etenkin heidän näkemyksensä liittyen kulttuurien takaa löytyviin kasvatuskäytäntöihin on auttanut minua miettimään lasten ja perheiden toimintaa syvemmin ja löytämään sieltä kulttuurillisia tapoja. Koen tästä olevan apua jatkossa näiden monikielisten perheiden kanssa työskentelystä, sillä ymmärrän vähän paremmin mitä kulttuurillisia asioita taustalla saattaa olla.

Tämä viikko on syventänyt ymmärrystäni monikielisyyden tukemisessa perheiden näkökulmasta. Olen oppinut, miten tärkeää on huomioida perheiden kulttuuritaustaa kunnioittavasti, mutta silti täytyy välttää liiallista yleistämistä. Olen myös ymmärtänyt, että varhaiskasvatuksen sosionomina minulla on mahdollisesti merkittävä rooli sillanrakentajana perheiden, että palvelujärjestelmän välillä, mikä edellyttää sekä palvelujärjestelmän parempaa tuntemista, että kulttuurisensitiivistä työtoteetta.

5.5 Viikko 5: Perheiden kanssa tehtävä yhteistyö

Viikolla viisi tulen syventymään tarkemmin perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön varhaiskasvatuksen sosionomin näkökulmasta. Erityisinä painopisteinä tulen pitämään vaikeiden asioiden puheeksi ottamisen ja kasvatuksellisen yhteistyön kehittämisen perheiden ja päiväkodin

välillä. Koen tämän teeman täydentävän luontevasti aiempien viikkojen teemoja ja koen, että etenkin vaikeiden asioiden puheeksi ottaminen on itsessäni kehitettävä asia.

Tavoitteeni on kehittää konkreettisia työkaluja ja toimintatapoja, jotka tukevat avointa vuorovaikutusta perheiden kanssa. Viikon aikana pyrin refleктоimaan omaa toimintaani ja tunnistamaan vahvuuksia sekä kehittämiskohteita perheiden kanssa työskentelyssä. Koen tämän auttavan rakentaessa omaa ammatillista identiteettiäni, jossa korostuu perheiden kokonaisvaltaisen kohtaaminen ja tukeminen.

Maanantai

Tämän päivän tavoite oli tarkastella kriittisesti tämänhetkisiä yhteistyökäytäntöjä perheiden ja varhaiskasvatuksen välillä ja pohtia samalla, miten luottamuksellista suhdetta saadaan rakennettua perheiden kanssa.

Aamulla kiinnitin normaalia enemmän huomiota lasten tuontitilanteisiin ja etenkin siihen, miten kohtaamme perheet. Huomasin, että osa vanhemmista selkeästi jäävät pidemmäksi aikaa juttelemaan, kun taas toiset tuovat lapsen ja lähtevät nopeasti paikalta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) korostetaan huoltajien ja henkilöstön välistä yhteistyötä, sillä se tuo lapsen elämään turvallisuutta ja jatkuvuutta. Pohdin tätä periaatetta suhteessa omiin havainnoituihin ja mietin, että toteutuuko tämä periaate tasa-arvoisesti perheiden välillä aamuissa lapsen tuontihetkissä. Mielestäni ei täysin, sillä lapsen tullessa 8.00-8.30 päiväkotiin on ryhmässä yleisesti vain yksi aikuinen kuka jakaa aamupalaa lapsille siinä hetkessä. Tällöin kohtamiseen vanhempien kanssa ei oikeastaan ole kunnollista hetkeä.

Yllä mainittu epätasa-arvoinen kohtaaminen voi tuntua melko pieneltä asialta, mutta päiväkotiarjessa käytännössä kohtaukset vanhempien kanssa tapahtuu aamulla lasta tuodessa ja iltapäivällä lasta haettaessa. Tämän lisäksi joissain perheissä on jaettu esimerkiksi aikataulullisista syistä, niin että toinen vanhemmista käytännössä aina tuo lapsen ja toinen hakee, joten näissä tilanteissa lyhytkin aamuinen kohtaus työntekijän ja vanhemman kanssa on tärkeämpi.

Halme ja Vataja (2011, 70-77) korostavat, että yhteistyö rakentuu perheiden kanssa arjenkohtaamisissa. He painottavat kuuntelemisen merkitystä ja perheiden erilaisten tarpeiden ja toiveiden huomioimista. Tämä muistutti itseäni siitä, miten yhteistyö perheiden välissä tulee olla tasa-arvoista, mutta käytännöt eivät voi olla perheiden välillä samanlaiset. Ne pitää rakentaa perheiden tarpeiden ja toiveiden mukaan, ja tästä koen tasa-arvon perheiden välillä tapahtuvaan työskentelyyn syntyvän. Päivästä itselle mieleen jäi pohdinta ja kysymys, että miten voisin omalla toiminnallani mahdollistaa enemmän aikaa tai tilanteita rauhallisille kohtaamisille vanhempien kanssa arkipäiväisessä työssä.

Tiistai

Tänään jatkoin perheiden kanssa tehtävän yhteistyön teeman käsittelyä ja päivän teemaksi asetui vaikeiden asioiden puheeksi ottaminen. Päivän tavoitteena oli kehittää omaa osaamistani haastavien tilanteiden puheeksi ottamista vanhempien kanssa ja pohtia konkreettisia keinoja, joilla puheeksi ottamista voi toteuttaa mahdollisimman sensitiivisesti. Olin eilisen päivän aikana saanut tehtäväksi tämän päivän iltapäivälle jutella yhden vanhemman kanssa lapsen haastavasta käyttäytymisestä, joten päivän teema muodostui tämän pohjalta.

Varhaiskasvatuksen opettajan kanssa vertasimme havaintojamme. Lapsen käytös oli lyhyessä ajassa muuttunut hyvin haastavaksi. Tämän lisäksi varhaiskasvatuksen opettaja on pidempään jo miettinyt ehdottaa lapsen vanhemmille lapsen siirtämistä tehostetun tuen piiriin, joten tämäkin aihe luontevasti tuli mukaan iltapäivän keskusteluun.

Iltapäivällä lasta haettaessa aloitin keskustelun normaaliin tapaan tervehtimällä ja käymällä läpi päivän tapahtumia. Kun kävin läpi sinä päivänä olleita haasteita, meni keskustelu luontevasti haluttuun suuntaan eli toi esille muita huolenaiheita ja etupäässä tilanteita, missä tämä huoli syntyy. Ilmeni myös, että samanlaisia haasteita on ollut kotonakin nähtävissä. Tämä johti rakentavaan keskusteluun siitä, miten voisimme yhdessä tukea lapsen kasvua, jolloin toin esille halumme nostaa lapsen tuen tarvetta. Vanhempi oli tästä selkeästi kiinnostunut ja kävin läpi mitä se konkreettisesti saattaisi tässä tilanteessa tarkoittaa ja sovimme, että varhaiskasvatuksen opettaja juttelee heidän kanssansa asiasta viikolla myöhemmin lisää.

Keskiviikko

Tänään keskityin viikon teemaan kasvatuksellisen yhteistyön rakentamisen perheiden ja päiväkodinkäytäntöjen yhteensovittamisen näkökulmasta. Päivän tavoitteena oli pohtia, miten voisimme tukea perheitä kasvatustehtävässä kunnioittaen heidän omia arvoja ja käytäntöjä, mutta samalla varmistaa varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumisen.

Aamupäivällä huomasin taas, että yksi ryhmän lapsista kieltäytyi syömästä ja aiempien vanhempien kanssa käytyjen keskustelujen mukaan kotona ruokailu onnistuu hyvin. Aloin pohtimaan miten voisimme yhdessä perheen kanssa löytää ratkaisun tilanteeseen, ja tämä sai minut ajattelemaan laajempaa kysymystä siitä, miten sovittaa erilaiset käytännöt kodin ja päiväkodin välillä. Aikaisemmin toin esille, että päiväkodin toimintaa pyritään muokkaamaan lapsen ja perheiden tarpeiden mukaan, mutta kaikkea toimintaa ei valitettavasti aina pysty muokkaamaan perheen toiveiden mukaan.

Löysin päiväunien aikana Kekkosen teoksen (2012, 54-60), joka käsittelee kasvatuskumppanuutta. Teos korostaa, että kasvatuskumppanuudelle oleellista on tasavertaisuus, dialogisuus ja kunnioitus. Sen tarkempi ajatus on, että vanhempien sekä ammattilaisten täytyy päästää

dialogiin, jossa molemmat jakavat erilaisia tietoja lapsesta. Koen, että tällaisessa tapauksessa saadaan luotua mahdollisimman hyvä pohja lapsen kokonaisvaltaiselle kasvulle. Uskon, että jatkuvalla tasavertaisella ja arvostavalla kohtaamisella arjessa perheiden kanssa saadaan luotua mahdollisuus tämänkaltaiselle dialogisuudelle.

Iltapäivällä keskustelin lapsen vanhemman kanssa. Ajatuksena minulla oli koittaa saada keskustelun avulla keksittyä yhdessä vanhempien kanssa, jotain keinoa mikä tilanteeseen voisi auttaa. Lähestyin keskustelua dialogiseen tapaan ja kysyin aluksi vanhemmalta millaisia ovat hänen näkemyksensä lapsen ruokailutottumuksista. Hän toi esille, että lapsi syö useamman kerran pieniä määriä yleensä kotona ja annostelee ruokansa itse. Päiväkodissa meillä on tapana ollut, että pienempien lasten ruoka-annokset annostelee aikuinen ja lapset istuvat kaikki yhdessä pöydissä koko ruokailun.

Keskustelussa saimme luotua yhteistä linjaa kodin ja päiväkodin välille, mikä kunnioittaa perheen tapoja ja on linjassa varhaiskasvatuksen kanssa. Kotona he jatkossa koittavat, että ruokailu suoritetaan yhdellä kerralla eikä osissa ja me taas päiväkodissa annamme lapsen annostella itse ruokansa. Koen tämän olevan kompromissi molempien tahojen välillä ja toivottavasti myös tuo positiivisempaa tulosta ruokailu tilanteisiin päiväkodissa.

Reflektoidessani tämän päiväistä keskustelua vanhemman kanssa sekä eilistäkin, niin koen edistyneeni vaikeiden asioiden läpikäynnissä ja dialogisuudessa perheiden kanssa. Olen ennen jännittänyt tämän tapaisia keskusteluja, mutta tämän päiväinen meni jo melko itsestään, joten koen asian suhteen ammatillista kehittymistä

Torstai

Tänään pohdittavaksi näkökulmaksi nousi perheiden kokonaisvaltainen tukeminen varhaiskasvatuksen sosionomin näkökulmasta. Päivän tavoitteena oli pohtia, miten varhaiskasvatuksessa voidaan tunnistaa ja tukea perheen tarpeita ja vahvistaa koko perheen kokonaisvaltiasta hyvinvointia.

Päivän teema valikoitui sen pohjalta, kun sain aamulla kuulla toisen työntekijän puhuvan huolestaan erään vanhemman jaksamisesta. Vanhempi on kuulemma lähiaikoina näyttänyt väsyneeltä ja välillä ohi menen maininnut rankoista öistä kotona. Tämä herätti minut pohtimaan, miten varhaiskasvatuksen sosionomina pystyisin tilanteen parhaiten tunnistamaan sekä tukemaan vanhempaa tai perhettä kokonaisvaltaisesti eikä vain kasvatuskysymyksiin liittyvissä asioissa.

Päätin käydä läpi tarkemmin sosiaalihuoltolakia 1301/2014. Sieltä löytyy määritelmä lapsiperheiden oikeuteen saada tukea vanhemmuuteen ja arjessa jaksamiseen. Pykälässä 13 tuodaan esille, että lapsiperheillä on oikeus saada lapsen terveyden ja kehityksen kannalta

välttämätöntä sosiaalipalvelua. Tämä sai minut jälleen käymään läpi varhaiskasvatuksen sosionomin ja koko varhaiskasvatuksen vastuuta olla tietoisia näistä mahdollisista palveluista ja vielä tärkeämpänä koen ammatillisen osaamisen tunnistaa tilanteita, joissa lapsiperheellä on tarve näille palveluille.

Eriksson ja Arnkil (2012, 14-17) tuovat teoksessaan esille ymmärryksen oman osaamisen rajoista eli tilanteessa, jossa työntekijä mahdollisesti kokee, että hänen ja vanhemman yhteistyö ei riitä lapsen kasvun turvaamiseen. Tällöin ammattilaisen pitäisi ymmärtää pyytää muilta toimijoilta tukea tilanteeseen. Koen itse, että ammattilaisen täytyy nähdä perhe kokonaisuutena ja ymmärtää lapsen hyvinvoinnin yhteys perheen hyvinvointiin. Tässä taas mielestäni korostuu varhaiskasvatuksen sosionomin erityisosaaminen eli kyky tarkastella perheen tilannetta kokonaisvaltaisesti ja ymmärtää palvelujärjestelmän mahdollisuudet.

Haaste päivän teemassa mitä pohdin, oli miten tarjota tukea vanhemmalle tai perheelle ilman, että vanhempi kokee sen tunkeilevana tai arvostelevana. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissakin (2022) korostetaan, että yhteistyön tulee olla tasavertaista ja perustua molemminpuoliseen kunnioitukseen. Omalla kohdalla näen tässä vielä lisähaasteena, että olen uusi työntekijä alalla sekä olen yleisesti paljon nuorempi kuin suurin osa vanhemmista. Koen, että nämä saattavat luoda vanhemmalle jo ennakkokäsityksen siitä, että joku tulisi heitä neuvoamaan miten toimia oikein vanhempana. Uskon, että ratkaisuna tähän on ammatillisuus, mikä kasvaa hiljalleen työtä tehdessä sekä luottamuksen rakentaminen perheiden välille varhaisessa vaiheessa, jotta ongelmatilanteissa ei tällaisia ongelmia syntyisi.

Perjantai

Tänään oli viikon viimeinen päivä ja ajattelin pohtia erilaisia mahdollisuuksia yhteisöllisyyden rakentamiseen ja perheiden välisen vertaistuen vahvistamiseen. Olen huomannut useamman kerran, kun lasten vanhemmat jäävät hetkeksi keskenään keskustelemaan ja usein kuulee keskusteluissa, että olisi kiva keskustella lisää tai nähdä päiväkodin ulkopuolella, mutta usein tähän ei aikaa ole. Päivän tavoitteena oli pohtia, miten varhaiskasvatuksen sosionomi voi toimia yhteisöllisyyden edistäjänä ja mahdollistaa perheiden keskinäistä vertaistukea.

Aamun tuontitilanteessa havainnoin perheiden välistä vuorovaikutusta ja huomasin sen olevan paljon vähäisempää, kuin iltapäivällä. Huomasin, että osa vanhemmista tuovat lapsensa vaihtamatta sanaakaan muiden vanhempien kanssa tervehtimistä lukuun ottamatta. Etenkin monikieliset perheet vaikuttivat jäävän helpommin syrjään. Tämä sai minut pohtimaan, miten voisin varhaiskasvatuksen sosionomina edistää perheiden välistä yhteisöllisyyttä.

Päiväunien aikana ideoin erilaisia toimintamalleja arkeen, joilla voitaisiin tukea perheiden verkostoitumista ja täten yhteisöllisyyttä. Sain ajatukseksi, että voisin järjestää esimerkiksi kerran kuussa tai kahdenviikon välein iltapäivisin puuhahetkiä, joihin vanhemmatkin olisivat

tervetulleita. Tämän voisi koittaa ajoittaa lasten hakuaikaan, jolloin luultavasti vanhemmilla saattaisi olla parempi mahdollisuus osallistumiseen. Toiminta voisi olla etupäässä ulkona tapahtuvaa, joka auttaa työntekijöiden resurssiongelmassa ja toiminta voisi olla esimerkiksi pi-hapelejä tai ulkona tapahtuvaa askartelua.

Koivula (2010, 22-26) tuo esille, että yhteisöllisyyden tunne muodostuu yhteisen toiminnan, jaetun merkityksen ja yhteenkuuluvuuden tunteen kautta. Hän toteaa, että näiden kolmen asian tietoinen vahvistaminen on tärkeää yhteisöllisyyden rakentamisessa. Koen, että varhaiskasvatuksen sosionomina minulla voisi olla oma rooli näiden asioiden tietoisessa vahvistamisessa osana työtäni.

Haasteita ideassani näen useita ja tuollaisena se ei ole toteutuskelpoinen, vaan vaatisi enemmän työstämistäni oman tiimini ja koko työyhteisön kanssa. Keskustelin tiimini varhaiskasvatuksen opettajan kanssa ylipäätänsä perheiden välisen yhteisöllisyyden rakentamisesta ja tukemisesta. Hän toi esille, että idea on todella tärkeä ja ajankohtainen. Hän toi esiin myös haasteita, joita on vaikea lähteä ratkaisemaan. Esimerkiksi mikä ajan kohta olisi tälle hyvä päivässä, jotta perheet pystyisivät tasavertaisesti osallistumaan, sillä lapset lähtevät hyvin eri aikaa ja osa aina aiemmin, joten iltapäivä toteutukseen he eivät välttämättä pysty osallistumaan. Toinen haaste oli ylipäätänsä se, että millaista toiminta olisi, jotta se ei sitoisi työntekijää tai työntekijöitä, sillä resurssien takia työntekijää ei iltapäivällä tapahtuvaan toimintaan olisi. Haasteita siis riittää, mutta tulevaisuudessa haluisin ja aion ideoida erilaisia toimintamalleja ja toivottavasti pääsen niitä myös kokeilemaan, sillä aiheen koen tärkeäksi.

Viikon yhteenveto

Viidennen viikon tavoitteena oli perehtyä syvemmin perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön varhaiskasvatuksen sosionomin näkökulmasta ja keskittyä tarkemmin vaikeiden asioiden puheeksi ottamiseen ja perheiden kanssa tehtävän kasvatuksellisen yhteistyön rakentamiseen. Viikon aikana koen edistäneeni näitä tavoitteita monipuolisesti sekä käytännön tilanteissa, että teoreettisen pohdinnan avulla.

Maanantaina edistin tavoitetta havainnoimalla tuonti- ja hakutilannetta ja pohtimalla luottamuksellisen suhteen rakentamista perheiden kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö on tärkeässä roolissa tuomassa lapsen elämään turvallisuutta ja jatkuvuutta. Tämä pohjalta kiinnitin huomiota, siihen miten kohtaamme perheitä ja kuinka tasavertaisesti tämä kohtaaminen tapahtuu.

Tiistaina sain mahdollisuuden keskittyä vaikeiden asioiden puheeksi ottamiseen arjen käytännön tilanteessa, kun keskustelin vanhemman kanssa lapsen haastavasta käytöksestä. Eriksonin ja Arnkilin (2012, 21-26) ajatus omien havaintojen esittämisestä huolena eikä ongelmana

ohjasi omaa toimintaani. Aloitin keskustelun käymällä läpi vanhemman kanssa päivän kuulumisia, josta keskustelu eteni luontevasti eteenpäin ja esitin huoleni lapsen käytöksessä ja kostaen huolen näkemystä, mitä se oikeastikin oli. Tämä lähestymistapa tässä tilanteessa ainakin osoittautui toimivaksi, sillä se johti rakentavaan keskusteluun siitä, miten voisimme yhdessä päiväkodin ja vanhempien kanssa ratkaista tätä haastetta.

Keskiviikkona edistin tavoitetta pohtimalla kasvatuksellisen yhteistyön rakentamista sekä perheiden ja päiväkodin kasvatuskäytäntöjen yhteensovittamista. Kekkonen (2012, 54-60) näkemys kasvatuskumppanuudesta, jossa perhe ja ammattilaiset jakavat tietoja lapsesta dialogissa keskenään. Itse koen tämän välttämättömäksi, jotta ensinnäkin perhe ja päiväkodin työntekijät voivat tehdä yhteistyötä, mutta myös lapsen edun kannalta se on välttämätöntä. Jos tärkeitä tietoja ja havaintoja jää jakamatta, niin tällä on varmasti seurauksia sekä perheen arjessa, että varhaiskasvatuksen arjessa.

Kasvatuksellisen yhteistyön rakentamisessa dialogisuuden kautta koen onnistuneeni hyvin keskiviikkona. Dialogisuus on mielestäni lähtökohta onnistuneessa kasvatuksellisessa yhteistyössä, mutta herkästi keskustelu etenkin hakutilanteessa menee siihen, että minä työntekijä kerron miten lapsen päivä on mennyt tai sitten kyselen lapselta päivästä, joka kysymyksiin vastamalla kertoo päivästä. Kuitenkin vanhemman puheelle näissä tilanteissa jää yleensä vähän tilaa, jos vanhempi ei sitä itse halua ottaa.

Torstaina keskityin enemmän perheiden kokonaisvaltaiseen tukemiseen. Tähän sain idean, kun kuulin toiselta työntekijältä, että hän on huolissaan erään lapsen vanhemmasta. Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 toimi perustan pohdinnalle, että miten voisin tukea ja ohjata vanhempaa tarvittavien palveluiden piiriin. Asiasta kuuleminen herätti minut ajattelemaan varhaiskasvatuksen sosionomin roolia perheiden kokonaisvaltaisessa tukemisessa ja palveluohjauksessa.

Perjantaina pohdin yhteisöllisyyden rakentamista ja perheiden välisen vertaistuen mahdollisuuksia. Koivulan (2013, 22-26) näkemys yhteisöllisyyden rakentumisesta yhteisen toiminnan, jaetun merkityksen ja yhteenkuuluvuuden tunteen kautta toimi minulla raamina ideoidessani erilaisia toimintamalleja, joilla voisimme tukea perheiden verkostoitumista.

Onnistunut keskustelu lapsen vanhemman kanssa osoitti itselleni, että oikein käydyssä keskustelussa, vaikka kyse on haastavasta aiheesta, niin voi siitä syntyä hyvin rakentava keskustelu, joka palvelee molempia osapuolia. Varmastikaan aina vaikeiden asioiden puheeksi ottaminen ei tule sujumaan näin helposti, mutta uskon positiivisen ja kunnioittavan asenteen edesauttavan parhaimpaan lopputulokseen pääsemistä.

Luennoilla olemme usein käyneet läpi herkkyyttä tunnistaa lapsen vanhempien mahdollisia haasteita. Tilannetta jälkeen päin pohtien koen oman ammatillisen osaamiseni tulleen tässä

esille. Aloin käytännössä automaattisesti pohtimaan asiasta kuullessani millaisia mahdollisia tukitoimia tai apukeinoja vanhemman jaksamisen tueksi voisi olla. Aikaisemmin tämä ei välttämättä olisi ollut samanlainen automaatio.

Läpi viikon toistuvan teeman haasteena oli riittävän ajan löytäminen merkitykselliselle kohtaamiselle perheiden kanssa. Maanantaina kävin läpi haku ja tuontitilanteiden kiireellisyyttä, jolloin kohtaamiselle jää yleensä vain hiukan aikaa. Tiistaina, torstaina ja käytännössä perjantainakin pyörin saman haasteen kanssa. Koen, että tämä nostaa esille tarpeen pohtia varhaiskasvatuksen rakenteita, mitä ne mahdollistavat tai rajoittavat merkityksellistä vuorovaikutusta perheiden kanssa. Näissä tilanteissa mielestäni korostuu herkkyys ja halu käyttää mahdolliset pidemmät vuorovaikutustilanteet hyödyksi perheiden kanssa. Tässä itselläni on vielä opittavaa.

Viikon aikana kävin mielessäni pohdintaa tasapainosta ammatillisen näkemyksen ja vanhempien asiantuntijuuden kunnioittamisen välillä. Varhaiskasvatussuunitelman perusteissa (2022) korostetaan, että vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta, mutta samalla varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea vanhempia tässä tehtävässä. Tämä mielestäni vaatii itseltäni ammatillisena jatkuvaa itse reflektiota ja kehittymistä. Itse ainakin tarvitsen tässä vielä ammatillista kehittymistä sekä ammatillisen identiteetin vahvistamista. Muutaman kerran tilanteissa, joissa käyn keskustelua lapsen vanhemman kanssa ja etenkin jos vanhempi on minua selkeästi vanhempi iältään, saatan kokea tilanteessa epävarmuutta omasta ammatillisesta osaamisestani. Tässä tarvitsen vielä paljon kehitystä, mutta tämä on aihe mitä oppii vaan tekemällä ja pohtivan kriittisesti tilanteita jälkeen päin.

Varhaiskasvatussuunitelman perusteet (2022) on toiminut tälläkin viikolla vahvasti tietoperustaa rakentavana lähteenä. Etenkin sen ohjeistukset kasvatusyhteistyöstä on ollut käsittelyssä tällä viikolla. Siinä tuodaan esille tärkeys huoltajien ja kasvatushenkilöstön välisestä yhteistyöstä, mikä luo lapsen elämään turvaa ja jatkuvuutta on ollut useasti esillä toiminnassani ja etenkin mielessäni. Tämä on myös ohjannut omaa toimintaani ja etenkin pohdintaani siitä, miten rakennan luottamuksellista suhdetta perheen kanssa.

Niin sanottuna sillanrakentajana toimiminen avautui minulle uudella tasolla vaikeiden asioiden puheeksi ottamisen yhteydessä. Tajusin, että sillanrakentajana oleminen ei tarkoita vain tiedon välittämistä perheelle, vaan kykyä luoda yhteinen ymmärrys tilanteessa, jossa molemmat osapuolet tulevat kuulluksi. Tiistain keskustelu lapsen vanhemman kanssa osoitti itselle, miten varhaiskasvatuksen sosionomi voi toimia sillanrakentajana tarjoamalla omaa ammattitaitoa ja samalla kunnioittaa lapsen vanhemman asiantuntijuutta lapsesta.

Kekkosen (2012) näkemykset kasvatuskumppanuudesta ovat syventäneet omaa ammatillista ymmärrystä sekä saanut minut pohtimaan omaa ammatillista identiteettiäni. Kekkosen (2012, 54-60) ajatus siitä, että vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden tiedot lapsesta tulee

saattaa dialogiin, on auttanut minua ymmärtämään paremmin mitä kasvatuskumppanuus käytännössä tarkoittaa. Tämä näkemys sekä omat kokemukseni korostaa, että kyse ei ole vain tiedon vaihdosta, vaan aidosta dialogista, jossa molemmat osapuolet avoimesti ja rehellisesti omat havaintonsa eli käytännössä asiantuntijuutensa yhteiseen keskusteluun.

Koivulan (2013) teoreettinen perusta on tarjonnut apua pohtiessa yhteisöllisyyden rakentamisen mahdollisuuksia päiväkotiarjessa. Koivula (2013, 22-26) tuo esille, että yhteisöllisyyden tunne muodostuu yhteisen toiminnan, jaetun merkityksen ja yhteenkuuluvuuden tunteen kautta. Tämä näkemys toimi minulla pohjana ja inspiraationa pohtiessa konkreettisia toimintamalleja, joilla voisimme tukea yhteisöllisyyden tunnetta varhaiskasvatuksessa.

Tämä viikko on syventänyt ymmärrystäni perheiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä varhaiskasvatuksen sosionomin näkökulmasta. Olen etenkin ymmärtänyt, miten tärkeää on huomioida perheiden kokonaisvaltainen hyvinvointi ja rakentaa luottamuksellista suhdetta perheiden kanssa, joka mahdollistaa myös vaikeiden asioiden puheeksi ottamisen. Olen tälläkin viikolla huomannut millainen sillanrakentajan ja palvelujärjestelmän ymmärtäjänä varhaiskasvatuksen sosionomilla voi olla. Nämä aiheet tulevat jatkossa kehittämään omaa ammatillista osaamistani sekä samalla pystyn kehittämään omia työtapojani näiden pohjalta.

Viikon aikana olen syventänyt omaa teoreettista osaamistani ja ymmärrystäni perheiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä useasta eri näkökulmasta. Olen viikon aikana perehtynyt kasvatuskumppanuuteen, vaikeiden asioiden puheeksi ottamiseen, perheiden kokonaisvaltaiseen tukemiseen ja yhteisöllisyyden rakentamiseen.

5.6 Viikko 6: Lahden alueen lapsiperheille suunnattujen palveluiden kartoittaminen

Viikon kuusi keskeinen tavoite on kartoittaa Lahden alueen palveluita, mitä pystyisin varhaiskasvatuksen sosionomina hyödyntämään. Tarkoituksena on etsiä mahdollisimman laajalti palveluita, joita pystyn perheille tarpeiden mukaan tarjoamaan huomioiden arki ja sen tarpeet siinä hetkessä. Tulen käymään palveluita läpi lastensuojelusta kolmannen sektorin palveluihin, kuten seurakunnan tarjoamiin kerhoihin. Pidän tärkeänä tiedostaa varhaiskasvatuksen sosionomina, millaisia palveluita Lahden alueella on tarjota perheille sekä mistä ja miten tarvittaessa pystyn itse palveluun yhteyttä ottamaan tai kertomaan perheelle, miten palvelun piiriin pääsee. Viikon jälkeen tavoitteena on olla huomattavasti tietoisempi Lahden eri lapsiperheille sekä vanhemmille suunnatuista palveluista.

Maanantai

Tämän viikon teemana on Lahden alueen lapsiperheille suunnattujen palveluiden kartoittaminen. Päivän aikana tavoitteena oli tutustua Lahden kaupungin tarjoamiin peruspalveluihin

lapsiperheille ja selkeyttää omaa kuvaa mahdollisista palveluista, jotta jatkossa tiedän millaisiin palveluihin voin perheitä ohjata.

Aamupäivällä minulla oli mahdollisuus tutustua Lahden kaupungin ja hyvinvointialueen verkosivuihin, joista löysin tietoa lapsiperheiden palveluista. Ensimmäisenä lähdin perehtymään neuvolapalveluihin, joihin kuuluu äitiys- ja lastenneuvola sekä perheneuvola. Pysin tänään sekä muina päivinä kiinnittämään erityistä huomiota etenkin monikielisten lasten ja perheiden mahdollisiin tukipalveluihin, sillä ne linkittyvät vahvasti aiempiin teemoihin.

Perheneuvola tarjoaa maksutonta apua lapsen kehitykseen, kasvuun ja perheen vuorovaikutukseen liittyvissä ongelmissa sekä palvelun piiriin pystyy hakeutumaan ilman lähetettä (Päijät-Hämeen hyvinvointialue 2025). Koivula (2013, 22-26) nostaa esille perheiden sisäisten yhteisöllisyyden tukemisen tarvetta ja perheneuvolan palvelut tukevat etenkin tätä näkökulmaa tarjoamalla apua esimerkiksi perheenjäsenten välisiin vuorovaikutusongelmiin.

Lisäperehtyminen perheneuvolan palveluihin tuli, kun pohdin tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön aiempien viikkojen aikana käytyjä tapauksia. Itselle nousi mieleen tilanne, jossa lapsella on haasteita tunteiden säätelyssä, mikä purkautuu säännöllisesti ryhmää häiritsevänä toimintana. Vanhemmat ovat myös puhuneet, että kotona on samantapaisia haasteita. Tässä tilanteessa koen, että esimerkiksi perheneuvolan tarjoamasta palvelusta voisi olla lapselle sekä perheelle hyötyä, sillä perheneuvola tarjoaa apua tilanteisiin, jossa lapsella on haasteita päiväkodissa kuin kotona. Huomasin myös, että perhe pystyy itse varaamaan ajan verkosta ja koen tämän madaltavan kynnystä hakeutua palvelun piiriin.

Päivän aikana huomasin, että hyvinvointialueen peruspalveluiden kirjo on laaja ja ajoittain tuntui joidenkin palveluiden olevan haaste tulla löydetyksi. Tämä vahvistaa omaa näkemystäni varhaiskasvatuksen sosionomin roolista palvelujärjestelmän osaajana, joka pystyy neuvomaan perheitä oikeiden ja tarpeellisten palveluiden piiriin.

Tiistai

Tänään keskityin lasten ja perheiden erityispalveluiden kartoittamiseen keskittyen etenkin lastensuojeluun ja lasten mielenterveyspalveluihin. Päivän tavoite oli selvittää, miten näiden palveluiden piiriin ohjataan ja millaista tukea ne mahdollisesti tarjoavat Lahden alueella.

Idea näiden palveluihin perehtymiseen lähti, kun varhaiskasvatuksen opettajan kanssa pohdimme erään lapsen haasteellista käytöstä. Varhaiskasvatuksen opettaja pohti, että alle kouluikäisten mielenterveyspalveluista voisi tilanteessa olla hyötyä, joten lähdin niihin perehtymään.

Alle kouluikäisten mielenterveys palveluihin pääsee vain terveydenhoitajan ja lääkärin lähetteellä, mutta varhaiskasvatuksen ammattilaisena pystyn konsultoida heitä, jos huoli lapsesta

herää. Koen tämän konsultaatio mahdollisuuden olevan hyvä mahdollisuus Karilan yms (2017, 15-18) sanoin tukea lasta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta lapsi pääsee haasteista mahdollisimman nopeasti eteenpäin.

Päivän päätteeksi tutustuin vielä tarkemmin Lahden alueen lastensuojelun rakenteeseen. Yllätyin kuinka selkeästi ja helposti tiedot eri lastensuojelu ja sosiaalihuollon asioista Päijät-Hämeen hyvinvointialueen verkkosivuilta löytyi verrattuna taas perustason palveluihin. Huomasin myös, että sivuilla oli selkeästi koottu eri alojen ammattilaisten yhteystietoja tai tapoja, miten heidän palveluihinsa voi tarvittaessa päästä. Koen, että tällainen eräänlainen palveluiden ”keskittäminen” laskee perheiden kynnystä ottaa palveluihin yhteyttä. Etenkin, kun tieto on helposti löydettävissä ja ei vaadi vanhemmalta kauheasti aikaa tai voimavaroja. Koen myös, että minulle ammattilaisena on suuri hyöty selkeistä verkkosivuista, sillä tarvittaessa löydän nopeasti tiedon palvelusta mitä tarvitsen.

Keskiviikko

Tänään selvitin kolmannen sektorin toimijoiden tarjoamia palveluita lapsiperheille Lahden alueella. Päivän tavoite oli selittää millaisia matalankynnyksen tukea eri järjestöt ja toimijat tarjoavat perheille sekä miten nämä täydentävät julkisen palveluiden tarjoamia tukitoimia.

Aamupäivällä keskityin Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Lahden alueen toimintaan, sillä löysin toimistosta kootusti tietoja asiasta. MLL tarjoaa Lahdessa monipuolisesti toimintaa lapsiperheille, kuten perhekahvila toimintaa, vertaisryhmiä ja lasten kerhoja. Uutena ja varmasti hyödyllisenä tietona itselle tuli, että MLL tarjoaa lastenhoitopalvelua, jota perheet voivat käyttää tilapäiseen lastenhoitotarpeeseen. Tästä voisi olla esimerkiksi hyötyä maahanmuuttaja taustaisille perheille, joilla ei ole tukiverkosta apuna lapsen hoidossa.

Halme ja Vataja (2011, 70-77) nostavat esille, että maahanmuuttajaperheille julkisten palveluiden tarjoamien tukiverkostojen lisäksi kolmannen sektorin tarjoamat palvelut ja niistä syntyvät tukiverkostot ovat yhtä tärkeitä. Esimerkiksi MLL perhekahvilat voisi toimia hyvänä kohtaamispaikkana eri taustoista tuleville perheille.

Kahvitauolla kuulin toisen työntekijän puhuvan Baby Blues toiminnasta ja sain ohjeeksi mennä lukemaan asiasta Lahden ensi- ja turvakotiyhdistyksen toiminnasta. Baby Blues toiminta tarjoaa tukea odotusajalle sekä vauvan syntymän jälkeen. Tämän lisäksi yhdistys tarjoaa apua lähisuhdeväkivalta tilanteissa sekä tukea ja apua erotilanteissa. Koen tämän tapaisten palveluiden tuntemisen hyödylliseksi, sillä perheiden kriisitilanteissa on olennaista ohjata perhe nopeasti oikean avun piiriin.

Illtapäivällä oli puhe lasten kanssa, että ensi viikolla mennään pääsiäiskirkkoon ja aloin tutustumaan seurakunnan tarjoamiin lapsiperhepalveluihin. Seurakunnat järjestävät esimerkiksi

perhekerhotoimintaa, mikä on avointa kaikille perheille uskontokunnasta riippumatta, jos perhe sinne haluaa osallistua. Tieto tuli itselle uutena ja se voisi olla hyödyllistä jakaa myös perheille, jotka saattavat olettaa toiminnan olevan vain seurakunnan jäsenille.

Päivän aikana ymmärryksen kolmannen sektorin palveluverkostossa laajeni selkeästi. Nämä toimijat tarjoavat usein joustavampia ja kevyempiä tuen muotoja, kuin julkiset palvelut, mikä voi olla mielestäni erityisen tärkeää ennaltaehkäisevässä työssä. Nämä palvelut voivat myös perheistä tuntua matalamman kynnyksen palveluilta, kuin julkiset palvelut mistä tehdään lähtökohtaisesti aina esimerkiksi kirjauksia järjestelmiin.

Torstai

Tänään keskityin kartoittamaan Lahden alueen monikielisille ja maahanmuuttajaperheille suunnattuja palveluita. Päivän tavoitteena oli kartoittaa, millaisia kotoutumis-, kieli-, ja kulttuurisensitiivisiä tukipalveluita on tarjolla. Näiden palveluiden kartoittaminen tukee omaa työtäni monikielisten perheiden kanssa.

Lahdesta löytyy Multi-Culti kohtaamispaikka, joka tarjoaa neuvontaa, tapahtumia ja kielikursseja maahanmuuttajille. Pohdin, että tällaisesta kohtaamispaikasta voisi olla hyötyä ryhmämme maahanmuuttajataustaisille perheille, koska ne tarjoavat tukea ja neuvoa kotoutumiseen ja kielenoppimiseen, mistä olisi varmasti apua perheille.

Töissä ollessani huomasin esitteen Lahden alueella toimivasta Alipista eli alueellisesta integraatiopalvelupisteestä. Se tarjoaa ohjausta ja neuvontaa maahanmuuttajataustaisille ja perustuu kotoutumislakiin. Palveluun voi hakeutua walk in toimipisteessä ilman ajanvarausta, mutta ajanvaraus on suositeltavaa tulkkipalveluiden takia. Palvelu on myös maksuton. Näin varhaiskasvatuksen sosionomin näkökulmasta palvelu kuulostaa erinomaiselta, etenkin miettiessäni alueen palvelutuntemusta. Tulevaisuudessa pystyn tarvittaessa maahanmuuttajataustaisen perheen ohjaamaan Alpin toimipisteelle, jossa on ammatillista osaamista ja tietämystä palveluohjauksesta.

Päivän aikana netistä etsimällä ja työpaikan esitteitä läpi käymällä huomasin, että Lahden alueen palvelutarjonta maahanmuuttajataustaisille- ja monikielisille perheille on kattava. Tuntuu jopa haastavalta pysyä perillä mitä palveluita on tarjolla ja millä kriteereillä perheet palveluihin voi päästä. Tämän takia etenkin Alpin tarjoama palveluneuvonta ja osaaminen täytyy mielessä tulevaisuudessa pitää. Itse koen varhaiskasvatuksen sosionomina omana roolini olevan tiedon välittäjänä mahdollisista palveluista tarpeiden mukaan perheille, sillä tieto palveluista ei välttämättä muuten perheitä löydä.

Perjantai

Tämän päivän teemana oli kartoittaa Lahden alueen harrastus- ja vapaa-ajan palveluita lapsiperheille mukaan lukien vanhemmille suunnattua toimintaan. Päivän tavoitteena oli selvittää, millaisia mahdollisuuksia perheillä kokonaisuudessaan on hyödynnettävissä arjen vastapainoksi ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Lahtea pidetään liikunnallisesti ja kulttuurillisesti rikkaana kaupunkina ja se näkyy palveluiden määrässä. Lahdessa toimii useita liikuntapaikkoja, kuten uimahalleja, leikkipuistoja ja liikuntakeskuksia, jotka tarjoavat monipuolisia mahdollisuuksia lapsiperheille. Kaupunki järjestää myös perheliikuntaryhmiä, joissa vanhemmat ja lapset pääsevät yhdessä liikkumaan, mikä varmasti lisää perheen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Päivän aikana kartoitin myös vanhemmille suunnattuja harrastus- ja vapaa-ajan mahdollisuuksia. Lahdessa on kattavasti erilaisia urheiluseuroja eri tason ja sitoutumismahdollisuuksien mukaan. Kansalaisopisto myös järjestää monipuolisesti erilaisia kursseja vanhemmille, joita on ilta-aikaan ja osalle kursseista voi tarvittaessa ottaa lapset mukaan. Idean lapsiperheiden vanhempien harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan kartoittamiseen sain Vatajan ja Halmeen (2011, 70-77) teoksesta, jossa he korostavat, että vanhempien hyvinvointi heijastuu suoraan lapsen hyvinvointiin ja näillä harrastus- ja vapaa-ajan palveluilla pystytään tukemaan ja ylläpitämään vanhempien hyvinvointia.

Illalla päätin selvittää vielä millaisia kulttuuripalveluita Lahdesta ja lähialueilta löytyy. Lahden kaupunginkirjasto järjestää lapsille satutunteja, joita pidetään myös eri kielillä, minne on monikielisillä lapsilla hyvä mahdollisuus osallistua. Vanhemmille kirjastolla on myös esimerkiksi lukupiirejä, mikä mahdollistaa sosiaalisen kanssakäymisen. Lisäksi Lahden kaupungintalon atterit järjestää aktiivisesti tapahtumia ja näytöksiä vanhemmille, lapsille ja koko perheelle.

Päivän aikana ymmärsin paremmin, kuinka kattavat vapaa-ajan palvelu mahdollisuudet Lahdessa on. Varhaiskasvatuksen sosionomina pystyn tuomaan esiin perheille ja vanhemmille näitä mahdollisuuksia ja täten myös tuomaan vanhemmille esille, kuinka tärkeää on pitää omaa hyvinvointia ja jaksamista yllä.

Viikon yhteenveto

Kuluneen viikon tavoitteena oli kartoittaa Lahden alueen lapsiperheille suunnattuja palveluita ja luoda itselle käsitystä palveluiden monipuolisuudesta ja mahdollisista tukimuodoista, joiden pariin voin perheitä ohjata. Tämä viikko poikkesi aiemmista viikoista huomattavasti, koska se painottui vahvasti käytännön palvelukartoitukseen teorian tiedon syventämisen sijaan. Kuitenkin tämä palvelee kokonaisuutta ja tavoitetta, jossa tarkoituksena on lisätä omaa

ammattillista osaamistani ja varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviin kuuluvat vahva tietämys alueen mahdollisista palveluista.

Viikon aikana tutustuin monipuolisesti Lahden alueen palvelutarjontaan. Maanantaina kartoitin peruspalveluita kuten neuvolan ja perheneuvolan palveluita, tiistaina erityispalveluita kuten lastensuojelua ja lasten mielenterveyspalveluita, keskiviikkona kolmannen sektorin toimijoita, torstaina maahanmuuttaja perheille suunnattuja palveluita ja perjantaina harrastus- ja vapaa-ajan mahdollisuuksia. Koen, että tämän palvelukartoituksen myötä olen saanut reilusti kokonaisvaltaisemman kuvan, millaisia tukimuotoja ja palveluita pystyn perheille varhaiskasvatuksen sosionomina Lahden alueella tarjoamaan tilanteiden mukaan. Vaikka viikko ei sisältänyt samalla tavalla havaintoihin perustuvaa pohdintaa ja teoreettisen tiedon keräämistä, niin koen keränneeni itselleni arvokasta tietoa, jota pystyn hyödyntämään arkipäiväisessä työssäni.

Palvelukartoituksen hyöty konkretisoituu tulevaisuudessa arkityössä erilaisissa kohtaamisissa perheiden kanssa. Esimerkiksi tiedot lastensuojelusta ja lasten mielenterveyspalveluiden rakenteesta ja mahdollisista tukimuodoista auttaa minua ohjaamaan perheitä oikeanlaisen tuenpiiriin tilanteissa, joissa huoli lapsen hyvinvoinnista minulle herää. Monikielisten perheille suunnattujen palveluiden tietämys on hyödyllistä ryhmässäni. Myös, kun omiin vastuualueisiin töissä kuuluu monikielisten perheiden mahdollisen tuen kartoitus, niin auttaa näiden palveluiden selvittäminen siinäkin. Voin esimerkiksi kertoa ryhmäni monikielisille perheille Multi-Care toiminnasta tai kirjaston järjestämistä monikielisistä satuhetkistä. Koen, että tällaiset matalankynnyksen palvelut voivat tukea perheiden kotoutumista sekä auttaa luomaan heille sosiaalista verkostoa, niin lapselle kuin vanhemmille.

Palveluiden tunteminen auttaa minua myös tilanteissa, joissa perhe ei välttämättä osaa tai halua pyytää apua, mutta tunnistan mahdollisen tuen tarpeen, mikä työssäni on tärkeässä roolissa. Esimerkiksi, jos huomaan perheen elämässä liiallista kuormitusta tai vanhempien väsymystä, niin pystyn tuomaan aikaisessa vaiheessa esille erilaisia ennaltaehkäiseviä tukimuotoja, joista perhe voisi siinä hetkessä hyötyä. Tällöin perheen tilanne ei välttämättä pahene, vaan oikeiden tukimuotojen avulla saadaan perheen hyvinvointia edistettyä. Tämä vahvistaa omaa varhaiskasvatuksen sosionomin roolia ennaltaehkäisevässä työssä.

Kolmannen sektorin palvelut, kuten MLL lastenhoitoapu sekä perhekahvilat voivat olla suuri tuki, jos ei ole läheisten muodostamaa tukiverkostoa Lahdessa tai sen lähialueilla. Näitä palveluita voin tuoda esille melkein kaikille perheille, mutta etenkin esimerkiksi yksinhuoltajavanhemman kanssa, joka kärsii väsymyksestä tai haastavasta päivärystymisestä. Vastaavasti pystyn tuomaan kansalaisopiston tarjoamia kursseja esille vanhemmille, jotka kaipaavat arkeen omaa aikaa ja harrastusmahdollisuuksia.

Viikon aikana olen oppinut, että Lahden alueella on saatavilla runsaasti ja kattavasti erilaisia palveluita. Suurin haaste näissä kuitenkin on usein se, että tieto ei tavoita niitä tarvitsevia eli perheitä. Koen varhaiskasvatuksen sosionomina tärkeänä olla sillanrakentajana ja tiedottajana perheiden ja palveluiden välillä. Tässä korostuu kaksi varhaiskasvatuksen sosionomin ominaispiirrettä eli palvelujärjestelmän tuntemus sekä taito tunnistaa perheiden yksilölliset tarpeet.

Kokonaisuudessa tämä viikko vahvisti omaa ymmärrystäni varhaiskasvatuksen sosionomin roolista palvelunohjauksessa ja tämän avulla koen, että pystyn tukemaan paremmin perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Olen kokenut tämän viikon antaneet konkreettisia työkaluja, joita pystyn hyödyntämään työssäni perheiden parissa.

Käytännön työssäni tulen hyödyntämään tämän viikon aikana kartoitettua palvelutietämystä ja esimerkiksi vanhempainilloissa pystyn tuomaan kootusti vanhemmille esille alueen mahdollisesta palvelutarjonnasta. Tulevaisuudessa minun kuitenkin tulee perehtyä vielä lisää etenkin lasten mielenterveyspalveluihin, sillä sen tarjoama kokonaisuus on itselle vielä hiukan epäselvä ja millaisissa tilanteissa lapsi kannattaa heidän palveluunsa ohjata.

5.7 Viikko 7: Teorian soveltaminen käytäntöön

Tulevan viikon aikana keskityn tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön aikana käsiteltyjen teoria aiheiden soveltamista käytännön työssä. Tarkoituksena on kokeilla monikielisyden tukemisen menetelmiä, kuten uusia kuvallisen tuen käyttötapoja. Etenkin aion kokeilla kuvallisen tuen käyttöä monikielisen lapsen päivän kuulumisten kerronnassa.

Tulen myös soveltamaan moniammatillisen työyhteisön teorioita tiimityössä sekä tulen toteuttamaan kasvatuskumppanuuteen liittyviä periaatteita perheiden kohtaamisessa. Tavoitteena on arvioida eri teorioiden toimivuutta käytännön tilanteissa ja kehittää omaa ammatillista osaamistani varhaiskasvatuksen sosionomina.

Maanantai

Tänään alkoi viikko seitsemän, jonka teeman on teorian soveltaminen käytäntöön. Päivän tavoitteena oli kokeilla monikielisyden tukemisen menetelmiä ja erityisesti kuvallisen tuen menetelmään monikielisen lapsen hakutilanteessa, kun käydään hakijan kanssa lapsen päivän tapahtumia läpi.

Aamupäivällä ja päiväunien aikana valmistelin viikolla neljä suunnittelemaani kuvatukiansiota monikielisten perheiden kanssa käytettäväksi. Kansioon kokosin kuvia päiväkodin eri toiminnoista, kuten ruokailusta, ulkoilusta, leikeistä ja erilaisista pienryhmätilanteista. Pystyin tässä hyödyntämään jo ryhmässä ollut kansiota, mikä oli täynnä erilaisia kuvatuksia. Kokosin

sieltä tähän tarvittavia kuvia. Tarkoituksena oli käyttää näitä kuvia iltapäivällä monikielisiä lapsia hakiessa ja kertoa yhdessä kuvien avulla lapsen päivästä.

Iltapäivällä pääsin kokeilemaan tätä menetelmää toisen monikielisen lapsen hakutilanteessa. Koitin lasta ohjeistaa näyttämään kuvien avulla mitä päivän aikana oli tapahtunut. Olin valmiiksi valinnut tilanteeseen kuvia, joista osa liittyi päivän asioihin ja osa ei. Tästä lapsi sai itse valita niitä kuvia mitä halusi vanhemmalle päivästä näyttää. Lapsi innostui näyttämään kuvia vanhemmalle ja vanhempikin vaikutti tyytyväiseltä ja kävi keskustelua lapsen kanssa heidän omalla kielellään. Tämän lisäksi annoin vanhaan tyyliin vihon luettavaksi.

Päivän aikana koetun perusteella huomasin, että kuvallinen tuki hakutilanteissa toimii käytännössä hyvin ja monikielinen lapsi pääsee muiden lasten tapaan kertomaan päivän tapahtumissa yhdessä työntekijän kanssa. Suurin ongelma tässä on se, että se vie reilusti enemmän aikaa, kuin vain suullisesti käyty keskustelu lapsen ja vanhemman kanssa. Etenkin silloin kun paikalla on enää vain kaksi työntekijää, niin toisen työntekijän hetkellinen poissaolo ei aina onnistu. Tämä tyyli siis vaatii hiomista, mutta tuntuu silti lupaavalta tavalta tulevaisuudessa käydä päivän kuulumiset läpi vihon sijaan. Varhaiskasvatuksen sosionomina koen myös, että tässä tavassa vanhempi tulee kohdattua paremmin, kuin vain vihon kanssa.

Tiistai

Tänään keskityin soveltamaan aiemmin päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössä läpi käytyä kasvatuskumppanuuteen liittyvää teoriaa käytännössä perheiden kohtaamiseen. Päivän tavoitteena oli keskittyä toteuttamaan Kekkonen (2012, 54-60) dialogisuuden periaatetta, jossa vanhempien asiantuntijuuden kunnioittaminen ja yhteisen ymmärryksen rakentaminen on keskiössä.

Aamulla valmistauduin tuontitilanteessa mahdollisuuksien mukaan kohtaamaan perheitä Kekkonen dialogisuuden periaatteen mukaan. Pysin olemaan tilanteissa aidosti läsnä, kuuntelemaan aktiivisesti ja tuomaan esille arvostuksen vanhempien näkemyksistä. Erityisesti pyrin kiinnittämään huomiota siihen, etten vain kertonut tai kommentoinut esille tullutta asiaa, vaan pyrin kysymään tilanteessa vanhempien ajatuksia.

Erään lapsen vanhempi kertoi aamulla lapsensa nukkuneen huonosti useampana yönä lähiaikoina, mikä tarjosi hyvän tilaisuuden soveltaa kasvatuskumppanuuden periaatteita. Sen sijaan, että olisin ottanut vain tiedon vastaan, niin kysyin vanhemmalta, millaisia keinoja heillä on kotona käytössä nukkumaan meno tilanteessa. Äiti kertoi heidän rauhoittavan iltoja lue-malla tai kuuntelemalla kirjoja ja satuja, mikä kuulemma usein auttaa lasta nukahtamaan paremmin. Tämä taas vei keskustelua eteenpäin siihen, miten voisimme päiväkodissa koittaa edesauttaa lapsen helpompaa nukahtamista illalla. Päädyimme vanhemman kanssa yhdessä siihen, että koitamme hetken tietyn mittaisia päiväunia ja katsotaan voisiko siitä olla apua.

Päivän lopuksi reflektoin omaa kokemustani ja huomasin, että Kekkonen dialogisuuden periaatteen soveltaminen vaatii tietoista keskittymistä ja oman toiminnan säätelyä. Välillä oli vaikea säädellä omaa halua ja tarvetta kommentoida vanhemman puhetta sekä saada aikaiseksi luontevasti tilanteeseen sopiva kysymys, mikä antaisi vanhemmalle tilaa kertoa omaa tietoaan lapsesta. Oli palkitsevaa huomata, miten pieni muutos omassa lähestymistavassa vei keskustelua eteenpäin sekä toivottavasti pitkällä aikavälillä auttaa syventämään yhteistyötä perheiden kanssa.

Keskiviikko

Tänään jatkoin teorian soveltamista käytännössä ja pääsin tuomaan esille omaa osaamistani varhaiskasvatuksen sosionomina työpaikan palaverissa, jossa päivitettiin päiväkodin linjauksia. Paikalla oli päiväkodin ja esikoulun varhaiskasvatuksen opettajat, näiden johtaja sekä minä varhaiskasvatuksen sosionomin. Päivän tavoitteena oli tuoda esille varhaiskasvatuksen sosionomina omaa erityisosaamista ja etenkin kasvattaa omaa rohkeutta tuoda näitä esille.

Aamupäivällä ennen palaveria pohdin mielessäni aiemmin mainittuja Isoherrasen (2012, 114-118) ajatuksia moniammatillisen yhteistyön mahdollisuuksista. Parhaimmillaan se toimii silloin, kun jokainen ammattilainen tuo erityisosaamisensa esille. Tämän takia minun täytyy oppia tuomaan omaa osaamistani esille yhteiseen keskusteluun rohkeasti ja rakentavasti.

Palaverissa käsitelimme päiväkodin toimintalinjauksia useista eri aiheista. Palaverissa ei oikeastaan käyty läpi asioista, missä olisin voinut täysin omaa osaamistani varhaiskasvatuksen sosionomina esille tuoda mutta pystyin havaintoja uutena työntekijänä tuomaan esille yhteiseen keskusteluun. Ainut varhaiskasvatuksen sosionomin osaamiseeni käyty asia, mistä keskusteltiin, oli linjaukset siitä, miten ja millä tavalla lapsi otetaan aamulla vastaan ja illalla luovutetaan huoltajalle tai hakijalle.

Pyrin koko palaverin tietoisesti kuuntelemaan muiden näkökulmia ja rakentamaan niiden pohjalta ymmärrystä enkä vain tuomaan heti omia ideoita ja näkökulmia esille. Tämä lähestymistapa tuntui itselleni hyväksi, sillä pystyin pohtimaan, että onko minun osaamisellani annettavaa tähän keskusteluun sekä miettimään miten tuon näkökulmani rakentavasti esille.

Päivän aikana huomasin konkreettisesti, miten teoreettinen ymmärrys moniammatillisen tiimin yhteistyöstä voi auttaa käytännön tilanteissa. Osasin tunnistaa oman ammatillisen osaamiseni rajat päivän palaverissa ja tarjota omaa osaamistani täydentämään muiden näkökulmia. Koen myös, että palaveri toi minulle rohkeutta tuoda omia näkökulmia ja ajatuksia esille rakentaen vahvempaa ammatillista identiteettiä.

Torstai

Tänään viikon viimeisenä työpäivänä päätin soveltaa kulttuurisensitiivisen työn periaatteita käytännössä. Päivän tavoitteena oli hyödyntää kulttuurituntemustani ukrainalaisesta ja turkmenistanilaisesta kulttuurista sekä kokeilla aamupiirissä edistää ryhmän monikulttuurillista ilmapiiriä.

Aamupäivällä aamupiirissä teemana oli tervehdyksiä eri puolilta maailmaa. Aluksi kävin lasten kanssa läpi, minkä kielen tervehdyksiä he tietävät ja esille nousi hei ja hello. Monikieliset lapset eivät tähän osallistuneet kertomalla oman kielen tervehdyksiään. Halme ja Vataja (2011, 51-59) nostavat esiin, että pienetkin eleet, joilla tuodaan esiin lasten kulttuuritaustoja positiivisessa valossa vahvistaa lapsen kulttuuri-identiteettiä. Tämän jälkeen päätin näyttää lapsille löytämäni videon, mikä oli lapsille suunnattu ja siinä tuli esille eri kielisiä tervehdyksiä. Mukana oli ukrainankielinen tervehdys sekä arabiankielinen tervehdys.

Huomasin, miten monikieliset lapset reagoivat piristyen kuullessaan sanan omalla kielellään. He molemmat toistivat myös niitä ja tähän muutkin lapset ryhtyivät. Oli mukava nähdä, kuinka muutkin lapset oikeasti innostuivat toistamaan tervehdystä ukrainan ja arabian kielellä, mistä myös monikieliset lapset selkeästi pitivät. Tämä vahvisti aiemmin opittuani, siitä että oman kielen ja kulttuurin arvostaminen lisää lapsen osallisuuden kokemusta ja samalla tukee suomen kielen oppimistakin.

Illtapäivällä monikielisen lapsen hakutilanteessa pääsin kokeilemaan maanantain tapaan kuvakommunikaatiota. Tällä kertaa se sujui jo hiukan paremmin ja vaivattomammin kuin maanantaina. Vanhempi vaikutti tyytyväiseltä tähän kommunikaatiotapaan ja koin melkein ensimmäistä kertaa saavanani luotua hakutilanteessa aidon vuorovaikutustilanteen hänen kanssaan kielimuurista huolimatta.

Päivän kokemukset vahvistivat käsitystäni siitä, että kulttuurisensitiivisestä työtöteessä ei ole kyse vain tiedosta eri kulttuureista ja niiden yksilöllisistä piirteistään, vaan aidosta kiinnostuksesta ja kunnioituksesta perheitä ja heidän taustojaan kohtaan.

Viikon yhteenveto

Viikon seitsemän tavoitteena oli soveltaa opinnäytetyöprosessin aikana käsittelemääni teoriaa käytännön työhön varhaiskasvatuksen sosionomina. Tämän nelipäiväisen viikon aikana keskityin monikielisyyden tukemisen menetelmiin, moniammatilliseen työyhteisöön, kasvatuskumppanuuteen ja kulttuurisensitiiviseen työtöteeseen. Nämä ovat avanneet omia silmiäni teorian ja käytännön väliselle eräänlaiselle vuoropuhelulle.

Yksi keskeisimmistä huomioista viikon aikana on ollut, kuinka oma ajatteluni teorian ja käytännön suhteesta on muuttunut. Opintojeni alussa saatoinkin kokea usein teoreettiset maalit

irralisiksi käytännön työstä, joita saattaa olla jopa melko mahdoton saavuttaa ja toteuttaa arjen kiireessä. Koko opinnäytetyöprosessi ja maanantai kuvallisen tuen kokeilu hakutilanteessa osoitti minulle, kuinka teoreettinen periaate muuttuu toimivaksi työkaluksi kiireellisessä arjessa.

Tiistaina pohdin Kekkonen (2012, 54-60) ajatuksia kasvatuskumppanuudesta. Aiemmin olen kokenut ja ymmärtänyt kasvatuskumppanuuden olevan enemmän metodi tai tekniikka, mutta käytännön kohtaamisissa arjessa vanhempien kanssa olen huomannut, että kyseessä on enemmän omasta asenteesta ja lähestymistavasta. Teoreettinen ymmärrys tässä on muuttunut todeksi vasta aitojen dialogisten kohtaamisten jälkeen. Nämä kokemukset ovat muuttaneet ajatteluani siitä, että teoria ei ole vain sovellettavaa tietoa, vaan se voi parhaimmillaan olla tapa jäsentää ja ymmärtää erilaisia kokemuksia.

Keskiviikon palaverissa tein havainnon, jossa teoria ei ole vain jotain mitä sovelletaan tilanteen mukaan, vaan se voi myös syntyä ja muovautua käytännön kokemuksista. Isoherrasen (2012, 114-118) ajatus oman erityisosaamisen tunnistamisesta auttoi minua tunnistamaan ja jäsentämään omaa rooliani, mutta samalla keskustelu muiden työyhteisön työntekijöiden kanssa periaatteessa rakensi uutta jaettua ymmärrystä, jota kukaan ei olisi välttämättä yksin pystynyt luomaan. Tämä osoitti itselleni, että teoria ja käytäntö parhaimmillaan ruokkivat toisiaan.

Torstaina koitin tuoda esille kulttuurisensitiivistä työtettä, kun aamupiirissä tutustuimme lasten kanssa erilaisiin tervehdyksiin maailmalla. Tuokio vahvisti ymmärrystäni teorian ja käytännön vuorovaikutuksesta. Teoreettinen tieto eri kulttuureista on tärkeä, mutta käytäntö osoitti, että tärkeämpää on avoin asenne ja herkkyys tilanteille. Toisaalta on tärkeä muistaa, että ilman teoreettista osaamista kulttuurisensitiivisyydestä ja kulttuureista saattaa ohittaa eri kulttuurien omia vivahteita.

Arvioidessani viikon kokemuksia huomaan, että ajatteluni teorian ja käytännön välillä on muuttunut selkeästi. Aiemmin näin teorian ja käytännön melko erillisinä toisistaan, mutta olen huomannut, että teoria elää jatkuvasti ja muovautuu käytännön työssä. Esimerkiksi Halmeen ja Vatajan (2011) ajatukset kuvallisen tuen mahdollisuuksista sai arkisen merkityksen, kun näin miten ne vaikuttivat lapsen toimintaan arjessa positiivisella ja innostavalla tavalla.

Teorioiden ja käytäntöjen välinen reflektointi on pakollista ja toimii vuorovaikutuksessa keskenään ja edes auttaa ammatillisempaa työtettä. Kuten Karila ym. (2017, 15-18) toteavat, että ammatillinen osaaminen rakentuu teorian, käytännön kokemusten ja reflektoinnin vuoropuhelussa. Tämä päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö on toiminut juuri tällaisena vuoropuheluna, joka on auttanut minua ymmärtämään teorian ja käytännön yhteyden. Tämä ymmärrys ei mielestäni synny pelkästään teoriaa opiskelemalla tai vain käytännön työtä tekemällä, vaan nimenomaan näiden kahden jatkuvasta vuorovaikutuksesta.

Konkreettinen esimerkki ajatteluni muutokseen liittyy kasvatuskumppanuuteen. Aiemmin saattoin ajatella, että hyödyntäisin kasvatuskumppanuuteen liittyvää teoriaa käydessä keskustelua vanhemman kanssa ikään kuin se olisi joku pakollinen toimenpide. Viikon ja etenkin koko prosessin aikana syntynyt kokemus on näyttänyt minulle, että kyseessä on ennemminkin asenteesta ja tavasta olla vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa. Teoriasta on tullut osa minua ja toimintatapaani eikä vain ulkoinen teoria, jota soveltaa tarpeen mukaan.

Toinen esimerkki liittyy kulttuurisensitiiviseen työöteeseen. Kokemus on osoittanut minulle, että teoreettinen tieto kulttuureista ei riitä, mutta ilman sitä toimintani saattaisi olla pinnallista ja pahimmillaan loukkaavaa. Teorian ja käytännön yhdistäminen opetti minulle, että kyse on aidosta kohtaamisesta, jossa avoimuus ja sensitiivisyys ovat tärkeitä.

Tämän viikon kokemukset ovat auttaneet minua ymmärtämään, että varhaiskasvatuksen ammattitaito syntyy, kun yhdistetään teorian tieto ja käytännön kokemukset reflektiivisellä otteella. Teoria ei ole mikään arjesta irrallinen oleva toimintaa ohjaava asia, vaan se elää ja muokkautuu arjessa. Koen, että tämä muutos omassa ajattelussani auttaa minua jatkossa kehittämään tätä omaa ammattimaisuuttani. Ymmärrän nykyään, että ammatillinen kasvu ei tapahdu pelkästään kirjoja lukemalla tai pelkästään työtä tehdessä, vaan näiden kahden jatkuvasta rinnakkaisuudesta. Koen tämän ajattelutavan tekevän työstäni merkityksellisempää ja kokonaisvaltaisempaa.

5.8 Viikko 8: Ammatillinen kasvu ja johtopäätökset

Viikon kahdeksan aikana tarkoitukseni on reflektoida koko oppimisprosessia ja ammatillista kasvuani aloittelevasti varhaiskasvatuksen sosionomista tähän päivään. Tarkoituksena on arvioida ammatillisen identiteetin kehittymistä, varhaiskasvatuksen sosionomin roolin selkeyttämistä ja omien vahvuuksien rakentumista prosessin aikana. Pyrin myös tunnistamaan rehellisesti kehittämiskohteita ja tuomaan esille mahdollisia tapoja jatkaa ammatillista kasvuani.

Viikon päätteeksi pohdin prosessin aikana syntyneitä johtopäätöksiä ja tulevaisuuden kuvaani siitä, millainen varhaiskasvatuksen sosionomi haluan olla ja miten mahdollisesti pystyn kehittämään jatkossa rooliani varhaiskasvatuksen sosionomina.

Tiistai

Tänään alkoi tämän opinnäytetyöprosessin viimeinen viikko. Päivän tavoitteena oli reflektoida koko oppimisprosessia aloittelevasta varhaiskasvatuksen sosionomista tähän hetkeen eli pohdita lyhyesti keskeisiä oppimisalueita ja miten ne ovat menneet eteenpäin.

Minulla oli iltavuoro, joten päätin käydä aiempien päivien lyhyitä muistiinpanoja läpi. Tämän prosessin alussa koin epävarmuutta varhaiskasvatuksen sosionomin roolista työyhteisössä ja se tulee selkeästi myös esille ensimmäisten viikkojen teksteissä. Nyt huomaan kuinka paljon

selkeämmäksi oma ammatillinen identiteettini on muodostunut ja täten myös varhaiskasvatuksen sosionomin rooli työyhteisössä. Edelleen on joitain epäselvyyksiä, kuten miten varhaiskasvatuksen sosionomi osallistuu vasukeskusteluihin tai kuinka paljon ryhmän pedagogisesta vastuusta kuuluu hänelle, mutta nämä varmasti täsmentyvät. Olen myös saanut positiivista palautetta työyhteisöltä koskien omaa ammatillista osaamistani, joka tukee omia kokemuksiani.

Olen tunnistanut tämän prosessin aikana kolme keskeistä oppimisen kokonaisuutta, mitkä myös näyttäytyivät kaikki tämän päivän työpäivässä. Ensimmäinen on monikielisuuden tukeminen arjessa. Olen syventänyt omaa ymmärrystäni kuvallisen tuen käytöstä arjessa, vertaissuhteiden merkityksestä kielen oppimisessa sekä perheiden osallisuuden tukemisesta ja näitä tarvitsen käytännössä jokapäiväisessä työssä. Koen tästä olleen suurta apua miettiessä omaa varmuuttani tehdä töitä monikielisten lasten kanssa sekä kokonaisuutta monikielisten lasten kielen oppimisen tukemisessa.

Toinen keskeinen oppimisalue on ollut moniammatillinen yhteistyö ja varhaiskasvatuksen sosionomin roolin hahmottaminen. Etenkin viikko kaksi auttoi minua tässä, kun tarkastelin moniammatillista yhteistyötä ja Isoherrasen (2012, 114-118) ajatukset omasta erityisosaamisen tunnistamisesta auttoi selventämään omaa rooliani. Prosessi on auttanut minua löytämään oman paikkani moniammatillisessa yhteisössä mahdollisena sillanrakentajana perheiden ja palveluiden välillä sekä pelkästään työntekijänä päiväkodissa.

Kolmas keskeinen oppimisalue on ollut yhteistyö perheiden kanssa. Viikolla viisi perehdyin vaikeiden asioiden puheeksi ottamiseen ja kasvatuskumppanuuteen, mutta koko prosessi on auttanut minua ymmärtämään perheitä ja heidän taustojaan paremmin. Uskallan nykyään ottaa rohkeammin puheeksi myös haastavia aiheita, sillä olen saanut työkaluja siihen ja täten luotamusta omaan osaamiseen.

Nämä keskeiset oppimisalueet ovat myös auttaneet minua luomaan keskeisimmän oivalluksen koko prosessista. Teoreettinen tieto on tärkeää, mutta se muuttuu osaamiseksi vasta käytännössä kokeilemalla ja tekemällä sekä aktiivisen reflektion kautta. Tämä koko prosessi on tarjonnut erinomaisen mahdollisuuden juuri tähän.

Keskiviikko

Tänään jatkoin oppinäytetyöprosessini reflektointia keskittyen ammatillisen identiteettini kehittymiseen. Päivän tavoitteena oli arvioida varhaiskasvatuksen sosionomin roolin selkeyttämistä ja ammatillisten vahvuuksien kehittymistä.

Aamupäivällä huomasin, kuinka luontevasti kävin hakemassa kuvakortit käyttöön monikielisen lapsen kanssa kommunikointiin. Tämä hetki kuvasti mielestäni hyvin sitä, kuinka erilaiset työkalut ja toimintatavat ovat muuttuneet osaksi omaa ammatillista toimintaani.

Pohtiessani ammatillista kasvuni tunnistan selkeitä muutoksia. Opinnäytetyöprosessin alussa koin epävarmuutta omasta roolistani, mutta nyt huomaan, että ammatillinen identiteetti kehittyy päiväkerrallaan. Epävarmuus on vaihtunut selkeämpään käsitykseen omasta osaamisestani ja siitä, millaista osaamista pystyn mukaan moniammatilliseen tiimiin tuomaan.

Ammatillinen kasvuni näkyy käytännössä varmempana otteena arkipäivän työhön, perheiden kohtaamiseen sekä selvempänä käsityksenä omasta roolista tiimissäni. Uskallan ottaa enemmän roolia keskusteluissa perheiden ja lasten tilanteista sekä tuomaan ammatillisen osaamiseni niissä esille. Nämä ovat mielestäni olleet prosessin yksiä tärkeimmistä kehitysaskelista.

Torstai

Tänään keskityin omien kehittämiskohteiden tunnistamiseen. Päivän tavoitteena oli arvioida rehellisesti, missä tarvitsen vielä kehitystä ammatillisesti.

Aamupäivällä havainnoin omaa toimintaani ja huomasin, että monikielisten perheiden kanssa kommunikaatio vaatii kehitystä omalla kohdallani. Vaikka olen kehittynyt kommunikaatiossa heidän kansaan, koen silti epävarmuutta etenkin vaikeiden asioiden käsittelyssä tai silloin, jos tulee haasteita asian läpikäynnissä. Tänään esimerkiksi yritin selvittää, tarvitseeko yhden monikielisen perheen lapsi hoitoa, kun työyhteisöllä on kehittämispäivä, niin tämä ei meinannut millään onnistua. Tämän vanhemman kalenterissa päivämäärät menivät kulttuurin mukaisesti, niin tämä tuotti suuren haasteen. Sovimme, että palaamme asiaan toisena päivänä, mutta itse koin tilanteessa suurta epävarmuutta ja se jäi minua jälkeensä vaivaamaan.

Haluan syventää omaa osaamistani lasten kielellisen kehityksen tukemisessa, sillä sitä osamista tarvitsen päivittäisessä työssäni. Tämän lisäksi S2- opetukseen liittyvissä asioissa tarvitsen lisää tietoa ja kokemusta, jotta pystyisin tarjoamaan kokonaisvaltaisempaa tukea lapsille ja perheille. Kolmantena suurempana kehittämiskohteena näen moniammatillisen yhteistyön rakentamisen päiväkodin sisällä ja etenkin ulkopuolisten tahojen kanssa.

Päivän aikana koin, että minulla on edelleen paljon kehitettävää omassa ammatillisessa osaamisessani ja se jopa tuntui stressaavalta asialta. Lopulta kuitenkin pohdin, että ammatillinen kehittyminen varhaiskasvatuksen sosionomina vaatii jatkuvaa reflektointia sekä uuden oppimista arjessa ja esimerkiksi työtä tukevien koulutusten kautta.

Perjantai

Tänään koko päiväkirja muotoisen opinnäytetyön viimeisenä päivänä keskityin tulevaisuuden visioihini. Päivän tavoitteena oli pohtia, millainen varhaiskasvatuksen sosionomi haluan olla ja miten aion soveltaa prosessin aikana oppimaani tulevaisuudessa. Haluan tulevaisuudessa olla ammattilainen, joka osaamisellaan pystyy tuomaan yhteen perheiden erityistarpeet ja saatavilla olevat palvelut. Haluan kokea itseni sillanrakentajana, joka ymmärtää sekä varhaiskasvatuksessa olevaa pedagogiikkaa, että nähdä perheiden kokonaisvaltaisen elämäntilanteen. Tämä visio on kirkastunut minulle tämän prosessin aikana.

Monikulttuurisuus ja monikielisyys tulevat olemaan tulevaisuudessa alueita, joilla tulen arkipäiväisessä työssäni toimimaan. Halme ja Vataja (2011, 51-59) korostavat kulttuurisensitiivisen työtteen merkitystä ja tämä on osa-alue, jolla haluan syventää omaa osaamistani. Tulevaisuudessa haluan nähdä itseni kehittämässä menetelmiä monikielisten perheiden tukemiseen ja jakamassa tätä osaamista myös muulle työyhteisölle.

Päiväunien aikana pohdin konkreettisen menetelmän kohti tätä visiotani. Haluan kehittää työyhteisöömme selkeämmän eräänlaisen mallin palveluohjauksesta, jossa kaikki alueen mahdolliset palvelut löytyisivät samasta tietopankista. Tätä kaikki työntekijät pystyisivät hyödyntämään ja ohjata perheitä näiden palveluiden piiriin perheiden tarpeiden mukaan.

Päivän päätteeksi koen innostuneisuutta ja motivoituneisuutta tulevaisuuden mahdollisuuksia kohtaan. Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö on selkeyttänyt omaa ammatillista identiteettiäni ja auttanut näkemään, millainen varhaiskasvatuksen sosionomi haluan tulevaisuudessa olla.

Viikon yhteenveto

Tällä viikolla syvennyin pohtimaan ammatillista kasvuani, ammatillisen identiteettiäni kehittämistä, kehittämiskohteita ja ohessa tulevaisuuden visiota, millainen varhaiskasvatuksen sosionomi haluaisin olla. Reflektiivinen pysähtyminen prosessin aikana on pakottanut minut tarkastelemaan tätä koko matkaani kriittisesti ja pohtimaan, mitä se on todella minulle opettanut.

Pohtiessani ammatillista kasvuani tiistaina jäin miettimään, miten ammatillinen kasvu käytännössä tapahtuu hiljalleen itsekseen ja lähes huomaamatta arjen työskentelyn lomassa. On positiivista sekä motivoivaa huomata, kuinka aiemmin haastavat tilanteet tai toimintatavat ovat prosessin aikana muuttuneet luontavaksi osaksi omaa ammatillista osaamistani. Usein korostetaan pitkäjänteisen työn tekemistä sekä ohessa tulosten seuraamista, niin tämä prosessi on auttanut minua hahmottamaan, miten olen pitkäjänteisesti edistänyt omaa ammatillista kasvuani.

Leppilampi ja Piekkari (2025, 8-11) tuovat esille Kolbin mallin kokemuksellisesta oppimisesta. Tämä malli tai tarkemmin kehä tarjosi itselleni paremman ymmärryksen kehityksen ympärillä.

Kehässä kuvataan oppimista mikä etenee konkreettisesta kokemuksesta reflektoinnin ja käsittelemisen kautta aktiiviseen kokeiluun. Käytännössä tällaista kehää olen kulkenut tämän prosessin aikana useita kertoja. Tämä selittää ammatillisen osaamisen rutinoitumisen työarkeen.

Keskiviikkona ammatillisen identiteetin kehittymistä pohtiessani nousi mieleeni kysymys siitä, mistä ammatillinen identiteetti oikeastaan muodostuu. Fonsénin (2014, 126-130) ajatus teoreettisen tiedon, käytännön kokemuksen ja reflektoinnista yhdessä kuvaa mielestäni hyvin prosessia kohti omaa ammatillista identiteettiäni. Tämä jättää huomioimatta sosiaalisen ulottuvuuden eli tässä tapauksessa, miten työyhteisön vuorovaikutus vaikuttaa ammatillisen identiteetin muodostumiseen. Töitä tehdään päivittäin moniammatillisissa tiimeissä, joten sillä on oltava merkitystä asiaan. Olen huomannut varmuuteni kasvavan sitä mukaan, kun työyhteisö on alkanut nähdä millainen työntekijä varhaiskasvatuksen sosionomina olen ja tukenut minun ammatillista kasvuani. Tämä sai minut pohtimaan, kuinka suuri vaikutus vuorovaikutuksella työyhteisössä on ammatillisen identiteetin kasvussa.

Torstain kehittämiskohteiden tunnistaminen sai minut pohtimaan Halmeen ja Vatajan (2011, 70-77) ajatusta monikielisten perheiden tukemisen erityisestä osaamisesta. He tuovat esille paljon käytännön menetelmiä ja taitoja, mutta niistä huolimatta koen edelleen melko haastavaksi lähteä keskustelemaan monikielisten lasten vanhempien kanssa. Yksinkertaistenkin asioiden selvittäminen välillä tuntuu hyvin haastavalta ja nostaa kynnyistä lähteä niin sanotuista pienemmistä asioista keskustelemaan. Miksi juuri monikielisten perheiden kanssa kommunikointi on edelleen haaste, vaikka sen parissa olen jo useamman kuukauden työskennellyt? Ehkä kyse ei välttämättä ole osaamisen puutteesta tai haluttomuudesta lähteä keskustelemaan asioista, vaan ennemminkin epävarmuuden kohtaamisesta. Pärnä (2012, 216-219) tuo esille rohkeuden rajojen ylittämiseen moniammatillisessa tiimissä, mutta tätä samaa ajatusta voisin soveltaa myös epävarmuuden ja jokseenkin kulttuurillisten rajojen ylittämässä.

Perjantaina tulevaisuuden visiota pohtiessani mielessäni kävi Karilan, Kososen ja Järvenkallaksen (2017, 75-77) näkemys varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta, joka on vielä muovautumassa. Tämä sai minut pohtimaan useita kysymyksiä, joihin kaikkiin ei varmastikaan ole tällä hetkellä edes vastauksia. Jos haluan profiloitua enemmän monikulttuurillisuuden ja monikielisyyden eräänlaiseen asiantuntijuuteen, miten tämä asemoituu suhteessa heidän kuvaamaansa varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaan? Onko kyse erikoistumisesta yleisen varhaiskasvatuksen sosionomin roolin sisällä vai jopa uudenlaisen ammatti-identiteetin muodostuminen? Kuinka paljon varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva tulee mahdollisesti tulevaisuudessa muuttumaan? Millaista osaamista se vaatii viiden tai kymmenen vuoden kuluttua? Maailma muuttuu hyvin nopeasti ja varhaiskasvatuksen kentälle tulee jatkossa uusia haasteita sekä mahdollisuuksia.

Viikon aikana käsitellessä teemoja, niin minulla kävi useasti mielessä, miten minun nykyinen osaamiseni varhaiskasvatuksen sosionomina täydentää varhaiskasvatuksen opettajan roolia ja päinvastoin, sillä prosessin alussa pohdin tätä useasti. Alussa pohdin, että mitä tämä täydentyvyys oikeastaan tarkoittaa sekä onko kyse vain työnjaosta, jossa jaetaan meille omat roolimme. Isoherranen (2012, 114-118) puhuu oman erityisosaamisen tunnistamisesta ja koen, että tämän prosessin aikana olen pystynyt tunnistamaan omia erityisosaamisiani, mitkä eroavat varhaiskasvatuksen opettajan erityisosaamisesta. Olen huomannut, että esimerkiksi vanhempien kohtaamisessa ja haastavien asioiden puheeksi otossa sosionomi koulutus sekä tämä päiväkirja muotoinen opinnäytetyö on antanut työkaluja selvittää niistä ja ratkaista näitä tilanteita. Ammatillinen identiteettini kehitys on auttanut minua esimerkiksi tämän eron hahmottamisessa.

Olen myös jäänyt pohtimaan, miten reflektiivinen työote kehittyy. Nummenmaa ja Karila (2011, 45-47) korostavat reflektiivisen työotteen merkitystä ammatillisessa kehittymisessä, mutta miten toteuttaa tätä arjen kiireessä. Koen olevani selkeästi kehittynyt reflektoinnissa näiden viikkojen aikana, mikä näyttäytyy siinä, etten vain enää kuvaile tapahtumia vaan pystyn analysoimaan niitä pintaa syvemmälle. Miten ylläpidän tätä reflektiivistä työotetta, kun opinnäytetyöprosessi ei enää pakota minua siihen? Tämä saattaa ehkä olla suurin haaste ammatilliselle kasvulleni jatkossa. Tätä minun täytyy jatkossa pohtia ja kehittää itselleni arkeen sopiva toimintatapa toteuttaa reflektiivistä työotetta.

Viikko on saanut minut myös pohtimaan työn ja teorian välistä vuoropuhelua. Kupilan (2012, 300-311) määrittelemät varhaiskasvatuksen sosionomin osa-alueet näkyvät konkreettisesti työssäni, mutta olen myös kokenut näiden rajojen olevan melko häilyviä. Varhaiskasvatussuunitelman perusteiden (2022) mukaan, varhaiskasvatuksella tulee olla pedagogisesti painottunut, mutta samalla korostetaan perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Tässä näen varhaiskasvatuksen sosionomin erityisen paikan, sillä koen varhaiskasvatuksen sosionomina omaavani kyvyn yhdistää pedagogisen osaamisen ja perheiden kokonaisvaltaisen tukemisen.

Tämä viikko on herättänyt itsessäni enemmän kysymyksiä, kun antanut vastauksia. Ehkä se on ollut merkinä ammatillisesta kasvusta. Varmuus siitä, että tiedän tarpeeksi toimiakseni varhaiskasvatuksen sosionomina, on muuttunut tietoisuuteen siitä, kuinka paljon minulla on vielä opittavaa ja koen tämän olevan yksi keskeisimmistä oivalluksista ammatillisessa kasvussani. Ahonen (2017, 78-82) toteaa, että varhaiskasvatus on jatkuvassa muutoksessa ja ammatillinen kehittyminen on elinikäinen prosessi. Tämän viikon pohdinnat ovat vahvistaneet omaa käsitystä siitä, että ammatillinen identiteetti varhaiskasvatuksen sosionomina jatkaa rakentumistaan kokemusten, teoreettisen tiedon ja reflektoinnin vuorovaikutuksessa.

6 Loppu yhteenveto

Tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön kahdeksan viikon matka on ollut merkittävä ammatillinen kasvuprosessi, joka on kuvannut kehitystäni aloittelevasta varhaiskasvatuksen sosionomista kohti vahvempaa ammatillista identiteettiä. Selkeys varhaiskasvatuksen sosionomin rooliini ja vastuualueisiini on kehittynyt päivä päivältä eteenpäin kohtaamisissa lasten, perheiden ja työyhteisön kanssa. Jokaisella viikolla olen pystynyt peilaamaan toimintaani teorian tietoon ja samalla rakentamaan omaa käytännön osaamistani. Tämä matka on vahvistanut näkemystäni siitä, että varhaiskasvatuksen sosionomi tuo lisäarvoa varhaiskasvatuksen kentälle. Eri-tyisosaamiseni perheiden kokonaisvaltaisessa kohtaamisessa ja palvelujärjestelmän tuntemuksessa täydentää varhaiskasvatuksen muiden ammattilaisten osaamista.

Prosessin alussa kuvailin olevani ammatillisen ja kokonaisvaltaisen kehityksen alkuvaiheessa. Ensimmäisillä viikoilla koin epävarmuutta roolistani ja pohdin usein, että onko toimintani riittävän sosionomimaista. Aloittaessa opinnäytetyöprosessin koin olevani eräänlaisessa välitilassa, jossa ammatillinen identiteettini ei ollut päässyt muovautumaan arjen työssä. Päivittäiset työtehtävät tuntuivat usein samankaltaisilta kuin muilla tiimin jäsenillä ja en osannut tuoda omaa sosionomin erityisosaamista esille.

Prosessin edetessä aloin kuitenkin tunnistamaan selkeämmin varhaiskasvatuksen sosionomin roolin erityispiirteitä ja vahvuuksia työssäni. Huomasin, että osaamiseni perheiden kokonaisvaltaisessa tukemisessa, palvelujärjestelmän tuntemisessa ja kulttuurisensitiivisessä työtöteessä alkoi tulemaan vahvemmin esille omassa työnkuvassani ja pystyin näitä asioita tuomaan esille moniammatillisessa tiimissä. Ajatus rajojen ylittämisestä moniammatillisessa tiimissä on konkretisoitunut arjen työssä. Olen huomannut, että varhaiskasvatuksen sosionomin minulla on osaamista toimia rajapinnoilla ymmärtäen sekä varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa että perheiden kokonaisvaltaista elämäntilannetta ja palvelujärjestelmää. Tämä rajapinnoilla toimiminen on osoittautunut yhdeksi varhaiskasvatuksen sosionomin vahvuuksista, sillä pystyn esimerkiksi toimimaan perheiden ja palveluiden välillä eräänlaisena tulkkina.

Ammatillinen identiteetti rakentuu hiljalleen pienistä palasista. Teoriatiedosta, käytännön kokemuksista, reflektiosta ja vuorovaikutuksesta muiden kanssa. Työyhteisön tuki ja palaute ovat olleet tärkeässä roolissa ammatillisen identiteetin vahvistumisessa. Heiltä olen saanut kuulla palautetta onnistumisistani ja kehittämiskohtaistani, joihin olen pystynyt palautteen avulla vaikuttamaan. Se, että varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva on vielä muovautumassa ja se on antanut minulla enemmän tilaa rakentaa omaa ammatillista identiteettiä sen mukaan, millaisen varhaiskasvatuksen sosionomin kyseinen päiväkotitarvitsisi.

Olen prosessin aikana kehittynyt ja rohkaistunut tuomaan omaa osaamistani esille moniammatillisissa keskusteluissa. Aluksi olin epävarma siitä, milloin, mitä ja miten tuon omaa näkemystäni esille, mutta prosessin aikana olen mennyt asiassa reilusti eteenpäin. Nykyään uskallan

tuoda näkemykseni esille pelkäämättä, että asia ei siihen hetkeen kuuluisi tai olisi täysin erilinjassa muiden kanssa. Kokemus on näyttänyt, että yleensä etenkin erimieltä ollessa muiden kanssa saadaan aikaa hyvää keskustelua asiaan liittyen ja tuodaan molempien osapuolien mielipiteitä ammatillisesti esille.

Kulttuurisensitiivisen työtteen edistäminen on ollut myös keskeisenä osa-alue monikielisten lasten ja perheiden kanssa työskentelyssä. Etenkin sen tajuaminen, ettei kulttuurisensitiivinen työote edellytä kulttuurien täyttä tiedollista osaamista, vaan ennen kaikkea avointa ja kunnioittavaa asennetta. Ryhmäni lasten ja perheiden kulttuuritaustojen tunteminen on auttanut minua ymmärtämään paremmin heidän toimintaansa, mutta yhtä tärkeää on ollut jokaisen perheen yksilöllinen kohtaaminen. Tämän näen varhaiskasvatuksen sosionomina olevan yksi tärkeimmistä työotteista, mitä varmasti tulevaisuudessa kehitän omalta osaltani lisää.

Monikielisyyden tukeminen ja S2-lasten kanssa työskentely on ollut keskiössä tässä prosessissa. Ryhmässäni olevat monikieliset lapset ja perheet ovat tarjonneet minulle ainutlaatuisen mahdollisuuden kehittää osaamistani tällä alueella. Aluksi koin epävarmuutta siitä, miten tukea lapsia ja perheitä, joiden kanssa ei ole yhteistä kieltä, mutta prosessin aikana olen löytänyt monia toimivia menetelmiä. Etenkin kuvallisen tuen käyttö on osoittautunut keskeiseksi työkaluksi monikielisten lasten ja perheiden kanssa työskentelyssä. Olen oppinut käyttämään kuvia systemaattisesti arjessa. Oivallus siitä, että kuvatuki hyödyttää monikielisten lasten lisäksi kaikkia lapsia on edesauttanut kuvallisen tuen käyttöä arjessa.

Tämän opinnäytetyön aikana olen laajentanut huomattavasti teoreettista osaamistani. Olen perehtynyt alan tutkimuksiin ja kirjallisuuteen, mikä on antanut vankan pohjan käytännön työlle. Prosessin alussa tietoperustani oli melko hajanainen ja kapeahko, mutta viikko viikolta olen rakentanut laajempaa ja kattavampaa teoreettista kehystä.

Päiväkirjan kirjoittaminen tutkimusmenetelmänä on ollut itselle opettavainen kokemus. Autoetnograafinen lähestymistapa on tarjonnut mahdollisuuden tarkastella omaa ammatillista kasvua systemaattisesti. Olen oppinut, että autoetnograafinen tutkimus vaatii kykyä tarkastella kriittisesti omaa toimintaa ja sen vaikutuksia. Tämän avulla olen pystynyt palaamaan päivän päätteeksi sen tapahtumiin ja käydä kriittisesti läpi, mikä päivässä onnistui ja mikä ei. Tämä on auttanut suuresti oman ammatillisen osaamisen kehittämisessä ja ammatillisen identiteetin rakentamisessa.

Eettisyys ja luotettavuus ovat olleet keskeisiä periaatteita koko prosessin ajan. Vilkan (2021, 41-45) ohjeistuksen mukaisesti olen huolehtinut lasten ja perheiden anonymiteetin suojaamisesta ja mahdollisten henkilötietojen asianmukaisesta käsittelystä. Tämä eettinen harkinta on kehittänyt omaa ammatillista ajattelua ja ymmärtämään vastuuni varhaiskasvatuksen sosionomina.

Päiväkirjan kirjoittamisessa on ollut omat haasteensa ja vahvuutensa. Haasteena on ollut löytää aikaa päivästä reflektiolle oman arjen kiireessä. Myös lasten ja henkilökunnan sairastelu on vaikuttanut mahdollisuuksiini toteuttaa suunnitelmaa. Tämä on kuitenkin opettanut minulle joustavuutta ja kykyä sopeutua muuttuviin olosuhteisiin. Tämän lisäksi olen prosessin aikana oppinut priorisoinnin tärkeyden, sillä kaikkea ei aina pysty muuttuvissa olosuhteissa toteuttamaan. Tällöin tarvitaan kykyä löytää ratkaisuja muuttuvan tilanteen mukaan. Vahvuuksia olen aiemmin tuonut jo esille, mutta koen yhtenä tärkeimmistä vahvuuksista päiväkirjan kirjoittamisessa sen kyvyn tuoda esille pieniäkin kehitysaskelia, jotka olisi muuten saattanut jäädä huomaamatta. Tämä auttaa näkemään pitkäjänteisen työnteon ja opiskelun antaman annin ja motivoi jatkamaan tätä kehitystä.

Prosessin aikana olen ymmärtänyt, että ammatillinen kasvu varhaiskasvatuksen sosionomina on jatkuva matka, joka vaatii säännöllistä reflektointia, teorian ja käytännön vuoropuhelua sekä rohkeutta kokeilla uusia toimintatapoja. Tämä päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö on ollut itselle merkittävä askel tälle matkalle, mutta se on vain alku ammatilliselle kasvulleni varhaiskasvatuksen sosionomina. Näin matkan päätteeksi pystyn toteamaan, että varhaiskasvatuksen sosionomin rooli kyseisessä päiväkodissa ja oma ammatillinen kehittyminen on kulkenut yhtä matkaa prosessin ajan ja muuttunut tarpeen mukaan.

Lähteet

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS- kustannus, 78-82.

Arene. 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset, 14-15. Viitattu 2.2.2025. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>

Arvola, O. 2021. Varhaiskasvatus eri kieli ja kulttuuritaustaisten lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollistajana. Väitöskirja. Turun yliopisto. Kasvatustiede. Turku. 25-32. Viitattu 23.3.2025. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8468-8>

Dived. 2017-2020. Kielitietoinen varhaiskasvatus. Sukella kieleen ja kulttuuriin hanke. Turun yliopiston opettajakoulutuslaitos. Viitattu 2.2.2025. <https://dived.fi/kielitietoinen-varhaiskasvatus/>

Dreyfus, H. L., & Dreyfus, S. E. 1986. Mind over Machine: The Power of Human Intuition and Expertise in the Era of the Computer. New York: Free Press.

Eriksson, E & Arnkil, T. 2012. Huoli puheeksi. Opas varhaisissa dialogeissa. 8. painos. THL, 21-26. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-33-1792-8>

Fonsén, E. 2014. Pedagoginen johtajuus varhaiskasvatuksessa. Väitöskirja. Tampereen yliopisto, kasvatustiede. Tampere. 126-130. Viitattu 17.2.2025. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/95050>

Globalis. 2023. Turkmenistan. Viitattu 30.3.2025. <https://globalis.fi/maat/turkmenistan>

Halme, K & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki. Tammi, 31-32, 32-35, 51-59, 70-77.

Isoherranen, K. 2012. Uhka vai mahdollisuus: moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Väitöskirja. Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologia. Helsinki. 22, 114-118, 150-152. Viitattu 10.3.2025. <http://hdl.handle.net/10138/37493>

Karila, K. 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus. Opetushallitus ja tekijät. Viitattu 26.1.2025. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf

Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A & Rasku-Puttonen, H. (toim.). 2017. Kasvatusvuorovaikutus. E-kirja. Tampere: Vastapaino, 15-18.

Karila, K., Kosonen, T. & Järvenkallas, S. 2017. Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017-2030. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:30, sivut 75-77, 78-82. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80221>

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. THL. 54-60 Viitattu 2.4.2025. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80013/7ca705d5-e5be-415f-b70b-4b862c8e707f.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Koivula, M. 2013. Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustiede. Jyväskylä. 22-26. Viitattu 4.4.2025. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-3892-5>

Kupila, P. 2012. Varhaiskasvatuksen asiantuntijuus oppivassa työyhteisössä. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2012. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 300-311.

Kuusisto, A. 2010. Kulttuurinen, kielellinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus päiväko-deissa: Haasteita ja mahdollisuuksia. MUCCA- hanke. Helsinki. Viitattu 24.3.2025 71-77. https://tuhat.helsinki.fi/ws/portalfiles/portal/80374213/Kuusisto_A_2010_Kulttuurinen_kie-llinen_ja_katsomuksellinen_monimuotoisuus_p_iv_kodissa.pdf

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000

Leppilampi, A & Piekkari, U. 2025. Opitaan yhdessä. Aikuiskoulutuksesta yhteistoiminnalli-sesti, 8-11. Viitattu 29.4.2025. <https://asko.leppilampi.com/wp-content/uploads/2018/03/Opitaan-yhdess%C3%A4-teoriaosuus.pdf>

Nummanmaa, A & Karila, K. 2011. Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki: WSOYpro, 38-40, 45-47.

Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 27.1.2025. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>

Opetushallitus. 2025a. Tietoa varhaiskasvatuksesta monialaisen yhteistyön tueksi. Viitattu 2.2.2025. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoa-varhaiskasvatuksesta-monialai-sen-yhteistyon-tueksi>

Opetushallitus. 2025b. Lasten osallisuus. Viitattu 2.2.2025. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/lasten-osallisuus>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2025. Lapsen tuki varhaiskasvatuksessa. Viitattu 2.2.2025. <https://okm.fi/lapsen-tuki-varhaiskasvatuksessa>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2021. Varhaiskasvatuksen koulutuksen kehittämisohjelma 2021-2030. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:3, 75-87. Viitattu 27.1.2025. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-876-2>

Parrila, S. & Fonsén, E. 2016. Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtajuus: Käsikirja käytännön työhön. Jyväskylä. PS-kustannus, 33-35. Viitattu 19.2.2025

Päijät-Hämeen hyvinvointialue. 2025. Alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut. Viitattu 7.4.2025. <https://pajatha.fi/palvelut-ja-hoitoon-hakeutuminen/lasten-nuorten-ja-per-heiden-palvelut/alaikaisten-mielenterveys-ja-perheneuvolapalvelut/>

Pärnä, K. 2012. Kehittävä moniammatillinen yhteistyö prosessina: Lapsiperheiden varhaisen tukemisen mahdollisuudet. Väitöskirja. Turun yliopisto. Turku. 216-219. Viitattu 10.3.2025. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-5086-7>

Rintakorpi, K. & Vihmari-Henttonen, E. 2017. Tää on meidän maailma! Pedagoginen dokumentointi varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten Keskus.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

THL. 2024. Kulttuurisensitiivinen työote. Viitattu. 2.2.2025. <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/hyvia-kaytantoja/kulttuurisensitiivinen-ty-ootte>

THL. 2025. Lapset, nuoret ja perheet. Lastenneuvola. Viitattu 27.1.2025. <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/aitiys-ja-lastenneuvola/lastenneuvola>

Uotinen. J. 2025. Autoetnografia. Tietoarkisto. Viitattu 2.2.2025. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/teorettis-metodologiset-viite-kehukset/autoetnografia/>

Varhaiskasvatuslaki 540/2018.

Vilkkä, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5. painos. Jyväskylä: Santalahti, 41-45.

Julkaisemattomat lähteet

Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvaus ja vaativuuden arviointi. Lahti. Viitattu 20.2.2025

Kieku. Kieli- ja kulttuuritietoinen varhaiskasvatus. Lahti. Viitattu 26.3.2025

Tämän tekstin kieliäsun muokkaamiseen on hyödynnetty claude.ai tekoälyä.

Kuvat

Kuva 1. Varhaiskasvatuksen sidosryhmäkartta. Ajatuskartta luotu tekoälyllä. 9